

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 4. ve 5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA
YER ALAN ATATÜRKÇÜLÜK KONULARINDAKİ KAVRAMLARIN
KAZANDIRILMA DÜZEYİ
(Zonguldak İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Oğuzhan KARADENİZ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Cengiz DÖNMEZ

ANKARA-2008

GAZİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Oğuzhan KARADENİZ'in “İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Atatürkçülük Konularındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi” başlıklı tezi 11/06/2008 tarihinde, jürimiz tarafından Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

	<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Başkan :	Prof. Dr. Hazma KELEŞ	
Üye:	Yrd. Doç. Dr. Cengiz DÖNMEZ	
Üye :	Yrd. Doç. Dr. Kürşat GÖKKAYA	

ÖNSÖZ

Düşüncenin temel taşı olan kavramların ilköğretim okullarında belirli bir plan dahilinde öğrencilere kazandırılması amaçlanır. Öğrencilerin okulda karşılaştıkları kavramları ilk olarak hatırlaması, yani tanınması ve sorunca söylemesi amaçlanır. Öğrenciler tanıyıp hatırlayabildikleri kavramları daha sonra kendi ifadeleriyle açıklamaya, yorumlamaya, örneklemeye ve sınıflamaya yani anlamaya başlarlar. Bir sonraki aşama olan, kavramı yeni durumlara uygulamaya ve bu durumlarda kullanmaya başlayabilmesi için öğrencilerin kavramları anlaması gerekir. Ancak tüm bunlardan sonra kavramlar arasındaki ilişkileri belirlemeye, belirli ölçüt ve standartlara dayalı yargılamaya ve yeni, özgün ve orijinal bir ürün ortaya koymaya başlayabilirler.

Yanlış veya eksik öğrenilen bir kavramın, daha sonraki öğrenmeleri olumsuz etkileyebileceği açıktır. Bu nedenle ilköğretimden başlayarak, içerik türlerinden biri olan kavram ile ilgili bilgilerin tam, doğru ve etkili bir şekilde öğrenciye sunulması gerekmektedir. Bu araştırmada, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan Atatürkçülük konularıyla ilgili kavramları öğrenme düzeylerinin ve kavramla ilgili bilgilerinin incelenmesine çalışılmıştır.

Bu kadar önemli bir konunun öğretilmesi ve kazandırılması için tabi ki öncelikle konu ile ilgili temel kavramların öğrenciler tarafından kazanılmış olması önemlidir. Hatta bu kavramların hangi düzeyde kazanıldığı da bizim için önemli noktalardan birisidir.

Araştırmamın bütün aşamalarında görüş ve fikirlerinden yararlandığım tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Cengiz DÖNMEZ'e, yapıcı fikirleriyle bana destek olan Yrd. Doç. Dr. Adem ÖCAL'a, tezin başından itibaren fikir alış verişinde bulunduğum arkadaşım Arş. Gör. Osman SABANCI'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak; sevgi, destek ve sabrını esirgemeyen değerli eşim Ayşe KARADENİZ’e, sevgileriyle en büyük güç kaynağım olan annem ve babama, yeğenlerim Gülşah ve Tunahan’a sonsuz teşekkürler.

Oğuzhan KARADENİZ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

ÖZET

İLKÖĞRETİM 4. ve 5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA YER ALAN ATATÜRKÇÜLÜK KONULARINDAKİ KAVRAMLARIN KAZANDIRILMA DÜZEYİ

Karadeniz, Oğuzhan

Yüksek Lisans, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Cengiz DÖNMEZ

Haziran – 2008

Türkiye’de yapılandırmacı kuram temel alınarak 2004-2005 öğretim yılında yeni bir ilköğretim programı hazırlandı ve ilk yıl pilot okullarda uygulanmak kaydıyla şu an tüm ilköğretim okullarında uygulanmaktadır. Bu çalışmada Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan Atatürkçülük konulardaki kavramların 4. ve 5. sınıf öğrencileri tarafından anlama ve kazanma düzeylerinin araştırılması amaçlanmıştır. Programın hedeflerinin belirlenmesi için böyle bir araştırma önemlidir.

Araştırma Zonguldak ilinde belirlenen 7 ilköğretim okulunda 2006-2007 öğretim yılında yapılmış tarama (survey) modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modeli türlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Zonguldak ilindeki ilköğretim okullarıdır. Örneklemi ise Zonguldak ilinde sistematik olarak belirlenen 7 ilköğretim okulundan random (tesadüf) yöntemiyle seçilen 4. ve 5. sınıf öğrencileri (367 kişi) oluşturmuştur.

Araştırmacı tarafından 4. sınıflar için 25, 5. sınıf öğrencileri için 30 sorudan oluşan bir anket hazırlandı. Verilerin analizinde “SPSS 15” (Statistical Package for Social Sciences) Paket Programı kullanılarak frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamaları yapılmıştır.

Bu çalışmada öğrencilerin Atatürkçülük konularındaki kavramları öğrenme düzeyleri ile ilgili önemli sonuçlara ulaşılmıştır. 4. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük konularındaki tüm kavramları kazanma düzeyi % 73, 5. sınıf öğrencilerinin ise % 70 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin Atatürkçülük konularındaki kavramları kazanma düzeyleri okullara ve ilçelere göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların giderilebilmesi için tüm okullarda eğitim ve öğretim olanaklarının istenilen seviyeye yükseltilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Sosyal Bilgiler, Atatürkçülük, Kavram

ABSTRACT

THE ACQUISITION LEVEL OF KEMALISM CONCEPTS TAKING PART IN THE PRIMARY SCHOOL SOCIAL STUDIES COURSE BOOKS OF 4th and 5th GRADES

Karadeniz, Oğuzhan

Master's degree, Social Studies Teaching Programme

Thesis Consultant : Asistant Professor Cengiz DÖNMEZ

June -2008

A new primary school curriculum was prepared based on structuralist theory in the 2004-2005 educational year in Turkey and after being put into practice in some sample schools in the beginning, it is now being carried out in all the primary schools throughout the whole country. In this project, it is aimed to survey the level of understanding and learning Kemalism Concepts in the New Social Studies Teaching Curriculum by the 4th and 5th grade primary school students. Such a study is vital to determine the targets of curriculum.

This research is a survey type descriptive study carried out in the 7 schools in Zonguldak between the years 2006 and 2007. Among the survey types, general survey style was chosen and used. The area of the research is limited in the primary schools of Zonguldak. Systematically formed samples were made up of the 4th and 5th grade primary students (367 person) chosen using the random technique.

A questionnaire consisting of 25 questions for 4th grades and 30 questions for 5th grades was prepared by the researcher. In the analyse of the datas, frequency (f) and percentage (%) calculations were made using “SPSS 15” (Statistical Package for Social Sciences).

In this study important results were achieved about the learning level of the students in concepts of Kemalism subjects. It was found out that the learning level of 4th grades is % 73 and 5th grades is % 70. These levels change depending on the schools and the districts. It is compulsory to increase the conditions of the schools up to the desired level to do away with the differences.

Key Words: Primary School, Social Studies, Kemalism, Concept

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi	4
1.3. Alt Problemler	4
1.4. Araştırmanın Amacı	7
1.5. Araştırmanın Önemi	7
1.6. Varsayımlar	9
1.7. Sınırlılıklar	10
1.8. Tanımlar	10

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	12
2.1. Eğitimin Tanımı ve Konusu	12
2.2. Sosyal Bilimler	14
2.3. Sosyal Bilgilerin Tanımı	15
2.4. Sosyal Bilgiler Dersinin İlköğretimdeki Yeri	16
2.5. Sosyal Bilgilerin Ortaya Çıkışı ve Türkiye’deki Gelişimi	18
2.6. Yeni Sosyal Bilgiler Eğitim Programı	20
2.6.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Genel Amaçları	24

2.6.1.1. İlköğretim I. Kademesinde Okutulan Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Atatürkçülük Konularının Öğretimi İle İlgili Belirtilen Amaçlar.....	26
2.7. Atatürkçülük Konuları ve Eğitimdeki Yeri.....	26
2.7.1 Atatürkçülüğün Tanımı.....	26
2.7.2. Atatürkçülük ve Eğitim Yeri.....	28
2.7.3. Sosyal Bilgiler Dersi ve Atatürkçülük Konuları Arasındaki İlişki....	30
2.8.Kavram ve Kavram Öğretimi.....	42
2.8.1. Kavramın Tanımı.....	42
2.8.2. Kavramların Özellikleri.....	43
2.8.3. Kavram Öğretimi	44
2.8.4. Kavram Öğretiminin Eğitimdeki Yeri ve Önemi.....	47
2.8.5. Sosyal Bilgiler Dersi ve Kavramların Öğrenilme Düzeyleri	49
2.9. İlgili Araştırmalar.....	55

BÖLÜM III

3. YÖNTEM.....	58
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	58
3.2. Evren-Örneklem.....	58
3.3 Veri Toplama Araçları ve Uygulama.....	60
3.4. Verilerin Analizi.....	62

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	64
4.1. Alt Problemlerin Sınanması.....	64
4.1.1. İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Kavramları Kazanma Düzeyleriyle İlgili Bulgular.....	64
4.1.1.1. Alt Problem 1’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	63
4.1.1.2. Alt Problem 2’ye İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	65
4.1.1.3. Alt Problem 3’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	68
4.1.1.4. Alt Problem 4’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	71
4.1.1.5. Alt Problem 5’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	74

4.1.1.6. Alt Problem 6'ya İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	76
4.1.1.7. Alt Problem 7'ye İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	78
4.1.1.8. Alt Problem 8'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	80
4.1.1.9. Alt Problem 9'da İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	82
4.1.1.10. Alt Problem 10'a İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	83
4.1.1.11. Alt Problem 11'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	85
4.1.1.12. Alt Problem 12'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	87
4.1.2. İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kavramları Kazanma Düzeyleriyle İlgili Bulgular.....	88
4.1.2.1. Alt Problem 13'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	88
4.1.2.2. Alt Problem 14'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	90
4.1.2.3. Alt Problem 15'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	93
4.1.2.4. Alt Problem 16'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	96
4.1.2.5. Alt Problem 17'ye İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	99
4.1.2.6. Alt Problem 18'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	101
4.1.2.7. Alt Problem 19'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	103
4.1.2.8. Alt Problem 20'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	104
4.1.2.9. Alt Problem 21'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	106
4.1.2.10. Alt Problem 22'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	108
4.1.2.11. Alt Problem 23'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	109
4.1.2.12. Alt Problem 24'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	111

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	114
5.1. Sonuçlar.....	114
5.2. Öneriler.....	117

KAYNAKÇA.....	119
----------------------	------------

EKLER.....	127
-------------------	------------

EK 1- Araştırma İzinleri.....	128
--------------------------------------	------------

EK 2- 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Test Soruları.....	130
--	------------

EK 3- 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Test Soruları.....	137
--	------------

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Bilişsel Alan Aşamalı Sınıflaması.....	52
Tablo 2: Bilişsel Alanın Basamakları ve Hedef Örnekleri.....	53
Tablo 3: Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Öğrencilerin İlçelere Göre Dağılımı.....	59
Tablo 4: Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı.....	59
Tablo 5: Araştırma Yapılan Okulların İlçelere Göre Dağılımı.....	60
Tablo 6: Başarı Testi İle Ölçülmek İstenen Kavramlar ve Bu Kavramların Taksonomi Düzeyi.....	61
Tablo 7: 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Atatürkçülük Konularındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi.....	64
Tablo 8: 4. Sınıf Bilgi Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı.....	66
Tablo 9: Bilgi Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi İle Analizi.....	67
Tablo 10: 4. Sınıf Kavrama Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı.....	69
Tablo 11: Kavrama Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrenim Gördükleri Okullar Göre Ki Kare Testi İle Analizi.....	70
Tablo 12: 4. Sınıf Analiz Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı.....	72
Tablo 13: Analiz Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi ile Analizi.....	73
Tablo 14: 4. Sınıf Atatürkçülük Konularındaki Tüm Kavramların Okullara Göre Öğrenilme Düzeyleri.....	74
Tablo 15: 4. Sınıf Tüm Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullar Göre Varyans Analiz Sonuçları.....	75
Tablo 16: İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri.....	76

Tablo 17: Öğrencilerin Bilgi Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Varyans Analiz Sonuçları.....	77
Tablo 18: İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri.....	78
Tablo 19: Öğrencilerin Kavrama Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	79
Tablo 20: İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri.....	80
Tablo 21: Öğrencilerin Analiz Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	81
Tablo 22: 4. Sınıf Öğrencilerinin Tüm Kavramları Anlama Düzeylerinin Bulundukları İlçelere Göre Dağılımı.....	82
Tablo 23: Öğrencilerin Kavram Anlama Düzeyleri Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	83
Tablo 24: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi.....	84
Tablo 25: Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	84
Tablo 26: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi	85
Tablo 27: Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	86
Tablo 28: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi.....	87
Tablo 29: Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	88
Tablo 30: 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Atatürkçülük Konularındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi.....	89
Tablo 31: 5. Sınıf Bilgi Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı.....	91
Tablo 32: Bilgi Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi İle Analizi.....	92

Tablo 33: 5. Sınıf Kavrama Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı.....	94
Tablo 34: Kavrama Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi İle Analizi.....	95
Tablo 35: 5. Sınıf Kavrama Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı.....	97
Tablo 36: Kavrama Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi İle Analizi.....	98
Tablo 37: 5. Sınıf Atatürkçülük Konularındaki Tüm Kavramların Okullara Göre Öğrenilme Düzeyleri.....	99
Tablo 38: 5. Sınıf Tüm Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullar Göre Varyans Analiz Sonuçları.....	100
Tablo 39: İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri.....	101
Tablo 40: Öğrencilerin Bilgi Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Varyans Analiz Sonuçları.....	102
Tablo 41: İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri.....	103
Tablo 42: Öğrencilerin Kavrama Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Varyans Analiz Sonuçları.....	104
Tablo 43: İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri.....	105
Tablo 44: Öğrencilerin Analiz Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Varyans Analiz Sonuçları.....	106
Tablo 45: 5. Sınıf Öğrencilerinin Tüm Kavramları Anlama Düzeylerinin Bulundukları İlçelere Göre Dağılımı.....	107
Tablo 46: Öğrencilerin Kavram Anlama Düzeyleri Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	107
Tablo 47: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi	108
Tablo 48: Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	109

Tablo 49: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi	110
Tablo 50: Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	111
Tablo 51: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi	112
Tablo 52: Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	112

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sosyal Bilgilerin Kapsamı.....	17
Şekil 2: Bilginin yapı Taşları İçinde Kavramların Yeri.....	49
Şekil 3: İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Kavramlardan Bazıları.....	51
Şekil 4: İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Atatürkçülük İle İlgili Kavramlardan Bazıları.....	52

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bilim ve teknoloji­deki hızlı ilerlemeler, dünyada sürekli bir gelişme ve değişmeyi sağlamaktadır. Bu değişmeler iyiye ve doğruya ulaşma konusunda insanları daha çok güdülemektedir. Şüphesiz bilim ve teknoloji­deki hızlı gelişme eğitim alanındaki gelişmelerle yakından ilgilidir. Günümüz toplumları artık eğitimi kalkınmada bir araç olarak kullanmakta ve bu bakış açısıyla eğitime büyük önem vermektedirler.

Gerçekten de sürekli bir değişim ve gelişim içinde olan çeşitli ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya bulunan insanların ve toplumların hayatında Sosyal Bilimlerin önemli bir yeri vardır. Kişilerin ihtiyaçları ile toplumun beklentileri arasındaki dengeyi sağlamada insanlara gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma bakımından Sosyal Bilimler önemli sorumluluklar taşır. Çağdaş anlayışa göre Sosyal Bilimlerin bu sorumlulukları yerine getirmede disiplinler arası ve çok yönlü bir yaklaşım izleyerek, kişilere belli bilgi edinme yollarını ve belli beceri kazandırma ile bunu toplumlararası bir etkileşim ortamı içinde sürdürme amaçlarına öncelik verdiği görülür (Paykoç, 1991:2).

Sosyal Bilgiler öğretiminde insanın toplumsal yönünü ve insanın toplumla olan ilişkilerini kavratmak amaçlanmaktadır. Bu dersin başarılı olması iyi bir iletişimle gerçekleşir. İletişimin temel öğeleri: sözler, kelimeler, konuşma ve kavramlardır. Kısaca Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına ulaşma yolunda iletişimin temel öğelerinden olan kavramların büyük önem taşıdığı söylenebilir.

Eğitim bilimleri alanında yapılan çalışmalar, bir yandan var olan bilgi birikimlerine yeni kazanımlar eklerken, diğer yandan bu birikimleri öğrencilere en iyi bir şekilde aktarabilmek için, yeni yöntemler aramaktadır. Bu çalışmamızda, İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların kazandırılma düzeyi belirlenerek, Problem Durumu oluşturulmuş, Araştırmanın Amacı ve Önemi, Varsayımlar, Sınırlılıklar ve Tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

İlköğretim çağı bireyin etkilenme gücü ve veriminin en yüksek olduğu, yeni öğrenmelere en hızlı uyum sağlandığı dönemdir. Bireyin hayatı boyunca ihtiyacı olacağı düşünülen; bilgi, beceri, değer ve tutumun temellerinin en sağlam olarak atılabileceği, geliştirilebileceği ve söz konusu gelişim sürecinin en yoğun olarak yaşandığı yıllar, ilköğretimin ilk kademesi, yani ilk beş yıldır. Bu nedenle ilköğretimin önemi hiçbir zaman kaybolmayacaktır.

Beyin erken okul yıllarında daha hızlı ve kolay öğrenmektedir. Bir yandan çevresindeki dünyaya uyum sağlarken, öte yandan çok hızlı bir şekilde gelişmektedir. Bu dönemdeki uyarıcılar, tekrarlar ve yenilikler daha sonraki yıllarda gerçekleşen öğrenmelerin temelini oluşturmaktadır. Özellikle ilköğretim döneminde kavramların tam ve doğru öğrenilmesinin daha sonraki bilişsel gelişim açısından çok önemli kazançlar sağlayacağı açıktır (Doğan, 2007:2-3).

Günümüzde öğrencilere, bilgi oluşturma ve gelişimini ve bilgiye nasıl ulaşacaklarını öğretmek; onların ömür boyu kendi kendilerinin öğretmenleri olmalarını sağlamak anlamına gelmektedir. Eğitimin günümüzdeki amacına uygun olabilmesi için eğitimciler, tek tek olgularla ve olaylarla değil, kavramlarla ilgilenmektedirler. Çünkü olgular ve olaylar güncel ve yereldir. Kavramlar ise, olgulardan daha kapsamlı ve genellemeler için daha uygundur. Kavramları öğrenen çocukların, olay ve olgular arasında zorluk çekmeyecekleri düşünülmektedir (Güngör, 2004:2).

Olgular ve olaylar zaman içinde değişirken kavramlar bu değişimden fazla etkilenmezler. Özellikle Sosyal Bilimler kavramları, olgu ve olaylar değişse bile bilginin özeti, düzenleyicisi olarak kalmaktadır. Örneğin; bir ulusun yöneticileri, sınırları, kültürü zaman içinde değişse bile ulus kavramı bu değişimden etkilenmez. Olay ve olgulara dayalı Sosyal Bilgiler kavramları zamanla sabitleşir ve uygunlaşır. Bunlar, öğrencilerin değişen bir dünyayı yorumlamaları açısından değerlidir. Kavramlar bilgi yaratma sisteminin bir parçasıdır (Güngör, 2004:3).

Ülkelerin milli hedeflerinin temelinde hep daha iyiye ulaşmak olduğu için, her alanda bir yenileşme ve gelişme beklentisi olacaktır. Eğitimin toplumun gelişmesindeki rolü de tabi ki inkar edilemez. Bu ilkedan yola çıkarsak, toplumla iç içe olan Sosyal Bilimlerin rolü de büyük önem taşıyacaktır.

Gerçekten de, sürekli bir değişim ve gelişim içinde olan, çeşitli ve karmaşık sorunlarla karşı karşıya bulunan insanların ve toplumların hayatında Sosyal Bilimlerin önemli bir yeri vardır. Kişilerin kendi inançları ile toplumun beklentileri arasında bir denge kurulmalıdır. Bu dengeyi sağlamada insanlara gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandırma bakımından Sosyal Bilimler önemli sorumluluklar taşır.

Çağdaş görüşe göre; Sosyal Bilimlerin bu sorumlulukları yerine getirmede disiplinler arası ve çok yönlü bir yaklaşım izleyerek, kişilere belli bilgi edinme yollarını ve belli beceri kazandırma ile, bunu toplumlar arası bir etkileşim ortamı içinde sürdürme amaçlarına öncelik verdiği görülür (Paykoç, 1991:2).

Sosyal Bilgiler öğretiminin en önemli özelliklerinden birisi, öğrenciye vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden; ailesine, milletine, vatanına, Atatürk ilkelerine bağlı araştırıcı insan yetiştirmektir. Bu doğrultuda cumhuriyetten günümüze ilköğretim programlarının uygulanması sonucu istenen insan tipi ortaya çıkmamıştır.

Yeni Sosyal Bilgiler Programının temel felsefesi; *"Cumhuriyetimizi, laik ve sosyal hukuk devletini, hür ve demokratik toplum düzenini, devletin ülke ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, sağlıklı işleyen bir demokrasiyi, demokratik hakları ve fırsat eşitliğini ön planda tutmak, öğrencilere 'Atatürk İlke ve İnkılâpları' nın ve bu ilke ve inkılâpların milli varlığımız ve toplumsal gelişmemiz için öneminin kavratılması için düzenlemeler yapmaktır"* (Akalin Yalnız, 2007:5).

Bir öğretim programında kavramlar önemli bir yer tutar. Sosyal bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için, programda yer alan çok sayıdaki kavramın, her öğrencinin zihninde aynı anlam oluşturulabilecek şekilde geliştirilmesi gerekir. Yeni Sosyal Bilgiler programında da kavramlara önem verilmiş ve kazandırılması gereken kavramlar belirtilmiştir. Bu program içerisinde yer alan Atatürkçülük konularıyla ilgili kavramların kazandırılması da önemli bir yer tutmaktadır.

Bu bilgiler ışığı altında araştırma konusu olan İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların kazandırılma düzeyini tespit etmek amaçlanmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların kazandırılma düzeyi nedir?

1.3. Alt problemler

Araştırma sırasında şu sorulara cevap aranacaktır;

1. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramlar Bloom'un bilişsel taksonomisine göre ne düzeyde kazandırılmıştır?

2. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?
3. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?
4. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?
5. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından seçilmiş olan tüm kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?
6. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?
7. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?
8. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?
9. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından seçilmiş olan tüm kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?
10. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?
11. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

12. İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?
13. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramlar Bloom'un bilişsel taksonomisine göre ne düzeyde kazandırılmıştır?
14. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?
15. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?
16. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?
17. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından seçilmiş olan tüm kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?
18. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?
19. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?
20. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?
21. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından seçilmiş olan tüm kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

22. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?
23. İlköğretim 5 sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?
24. İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, “İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların kazandırılma düzeyini araştırmaktır.”

1.5. Araştırmanın Önemi

Bizler hayatı genelleyerek yorumlarız. Her masayı ayrı ayrı öğrenmek yerine dört bacaklı üzeri düz zemine sahip eşyalara masa deriz ve geneleme yaparız yani hayatı yorumlarız. Bu sayede daha fazla bilgi öğrenmek için zaman kazanırız.

Kavramlar hayatı yorumlamamıza yardımcı olur. Çünkü genellemelere ulaşmak için kavramlara ihtiyacımız vardır. Hayatı yorumlamamızı sağlayan kavramları ne kadar öğrendik? sorusu önem kazanmaktadır. Yani “Bugün ilköğretim çağındaki çocukların zihinlerinde hangi kavramlar var? Bu kavramları acaba doğru algılayabiliyorlar mı?” sorularına cevap bulmamız gerekmektedir.

Yaşanan andaki durumun tespiti olmaksızın eksikleri görmek mümkün değildir. Bu çalışma eksiklerimizin olup olmadığını, varsa ne ölçüde olduğunu tespiti yöneliktir.

Sosyal Bilgiler dersi ile ilköğretim çağındaki çocuklara iyi vatandaş nasıl olur, iyi vatandaşın nitelikleri nelerdir ve hayatta önümüze hangi problemler çıkabilir, bunları nasıl aşarız? Sorularına cevap verilir.

Bu araştırma ile şu anki ilköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersindeki Atatürkçülükle ilgili konularda geçen kavramların kazanılma düzeyini tespit etmeye çalışacağız. Çünkü kavramlar, bir konu alanında özel anlam taşıyan kelimelerdir. Kavramlar, bilim dalının, dersin yada konu alanının temel öğeleridir ve bu kavramların bilinmesi zorunluluğu vardır.

Eğer çocuğa böylesi hayati bir derste amaçlanan kavramlar öğretilmiyorsa yada eksik ve yanlış öğretiliyorsa ülke gelecekte ciddi problemlerle karşılaşabilir. Bu yüzden öncelikle neyi ne kadar öğrettik sorusuna cevap bulmaya çalışacağız.

Ayrıca bu yaştaki çocukların bilgiyi depolama ve hayata geçirme bakımından kritik bir dönemde olduğu bilinmektedir. Atatürkçülük konusu ve bu konu ile ilgili temel kavramların öğrencilerimize kazandırılması büyük bir önem arz etmektedir. Bunun için bu kavramların öğretilmesinde izlenecek yollar ve kavramların öğrenilme düzeyleri hakkındaki bilgiler tüm eğitim kurumları açısından önemlidir.

Bu yüzden öğretmen, anlatacağı dersin hedeflerine ulaşması için, o dersin kavramlarını öncelik sırasına göre vermelidir. Eğer müfredat programında konuların kapsadığı kavramlar kazandırılmazsa; öğrencilerin daha üst düzeyde kazanım ve becerilere ulaşmaları mümkün olamaz. Bu yüzden öğrencilerin, kavramları iyice öğrenmeleri, sorulduğunda hatırlamaları, kavramlara örnek vermeleri ve değişik durumlarda kullanabilmeleri gerekmektedir. İşte, belirtilen bütün bu konuların ne şekilde gerçekleştiğinin tespiti, ancak yapılan bu çeşit çalışmalarla mümkün olabilir. Böylece çıkan sonuçlara göre; başarı durumları ile eksik ve yanlışlıklar görülebileceğinden, kavramların daha iyi öğretilmesi sağlanabilir. Ayrıca öğrencilerin bu kavramları kalıcı öğrenebilmeleri için daha üst düzeyde öğrenmenin gerçekleştirilmesi gerekir. Bu araştırma öğrencilerin öğrendikleri kavramları bilgi,

kavrama ve analiz düzeyinde ne oranda öğrendikleri üzerinde ölçümler yapılarak eğitimin başarısı hakkında somut bir dönüt ortaya koyacaktır.

Kavram öğretimi ile ilgili çalışmalar yapılmışsa da Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların kazanılma düzeyinin henüz tespit edilmediğini gördük.

1. Bu çalışma ile öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından öğrenmesi istenen kavramları ne ölçüde öğrendikleri ortaya konacaktır.
2. Araştırmanın sonuçları Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerine, Eğitim Bilimleri ile uğraşan tüm bilim adamları ve araştırmacılar ile Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerine kaynak ve rehber olacaktır.
3. Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan veriler hangi kavramların niçin öğrenilemediğini inceleyen araştırmalara kaynak oluşturacaktır.
4. Bu araştırmanın sonuçları hangi kavramların nasıl öğretilmesi gerektiğini araştıran çalışmalara rehberlik edecektir.
5. Bu araştırmanın sunucunda hangi kavramın hangi düzeyde öğrenildiği ortaya konacaktır. Bu da yapılan eğitimin ne düzeyde başarı sağladığını göstermesi açısından önemli bir dönüt olacaktır.
6. Bu araştırma ile kavram ve kavram öğretimini önemi ortaya konacaktır.

1.6. Varsayımlar

1. Hazırlanan anket amaca hizmet edecektir.
2. Anket ölçme ve değerlendirme alanında uzman kişilerin düzeltilmesinden geçirilmiştir.
3. Örneklem alınacak öğrenciler evreni temsil edebilecek niteliktedir.
4. Öğrencilerin kendilerine verilecek ölçme aracına yansız olarak cevap verecekleri varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

- Araştırma Zonguldak ili Gökçebey, Çaycuma, Alaplı ve Ereğli ilçelerinde bulunan 7 ilköğretim okulu dördüncü ve beşinci sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
- Araştırma ilköğretim okullarında Sosyal Bilgiler dersi öğretilirken Atatürkçülük konularında yer alan kavramların kazandırılma düzeylerini belirlemeyi amaçlayan anket sorularımızla sınırlıdır.
- Araştırma 2006-2007 Eğitim-Öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Araştırma Sosyal Bilgiler dersi ile sınırlıdır.
- Araştırma maddi sıkıntılar sebebiyle sınırlıdır.
- Araştırma araştırmacının belirleyeceği kavramlar ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Araştırmada sık kullanılan ve açıklanması düşünülen kavramların tanımları şöyledir:

Eğitim: Eğitimin pek çok tanımı bulunmakla beraber bunlardan birisi de “insanları belirli amaçlara göre yetiştirme sürecidir” (Fidan, 1996: 4) şeklinde ifade edilmektedir.

Eğitim Programı: Bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı milli eğitim ve kurumunun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetlerdir (Varış, 1994: 18).

Öğretim Programı: Okulda yada okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2004: 6).

Sosyal Bilimler: İnsan tarafından üretilen gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda ele edilen derin bilgiler olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla bu alan, insan tarafından meydana getirilen gerçekle uğraşmaktadır. Diğer bir tanıma göre Sosyal Bilimler, insanın insanla ve çevresiyle olan ilişkilerini inceleyen disiplinler topluluğudur (Dönmez,2003:31).

Sosyal Bilgiler: İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı olarak tanımlanmıştır (Erden, 1996:8).

Atatürkçülük: Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsızlığa, huzur ve refaha sahip olması, devletin millet egemenliği esasına dayandırılması, aklın ve ilmin rehberliğinde Türk kültürünün çağdaş uygarlık düzeyi üzerine çıkarılması amacı ile temel esasları yine Atatürk tarafından belirlenen devlet hayatına, fikir hayatına ve ekonomik hayata, toplumun temel müesseselerine ilişkin gerçekçi fikirlerle ve ilkelere Atatürkçülük denir (Atatürkçülük 3, 2000:7).

Kavram: Kavramlar, ortak özellikleri olan nesne, olay, fikir ve davranışların oluşturduğu sınıflamaların soyut temsilcileridir (Fidan, 1996: 189).

Kavram Öğrenme: Uyaranları belli kategorilere ayırarak, zihinde bilgiler oluşturmaktır (Ülgen, 2004: 117).

Kavram Öğretme: Bilgileri sınıflama ve kategorilere ayırma sürecindeki faaliyetlerdir (Candan, 1998: 11).

Kavramın Kazanılmışlık Düzeyi: Kavramın ne kadar öğrenildiği veya öğrenilmediğinin yüzde (%) olarak ifadesidir (Demirel, 2001: 20).

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitimin Tanımı ve Konusu

Eğitim hakkında kişiler değişik fakat sonuç itibariyle aynı anlama gelecek görüşler ileri sürmektedirler. Sokaktaki vatandaş eğitimi adam olmak, bir kimsenin ailesine, vatanına ve milletine faydalı olması, okur yazar olmak vb. şekillerde tanımlamaktadır. Onlar eğitimden bekleneni işe dönük olarak, yani yaşanmış, gözlenmiş, yaşanmış ve doğruluğu çoğunlukça kabul edilen yaşantıları örnek göstererek izah ederler. Toplumun eğitilmiş insanlardan ne tip davranış beklediğini göstermesi bakımından sokaktaki vatandaşların söyledikleri önemli yer tutar (Kazancı,1989:5).

Eğitim nedir? sorusuna verilen cevaplar zamana ve mekana göre farklılıklar gösterebilmektedir. Eğitim problemleri ve amaçları çoğu ülkede birbirine bir dereceye kadar benzer durumdadır. Eğitim problemlerine getirilen çözüm yollarında ise, gelenek ve kültür bakımından farklılaşmaların başladığı görülür. Bu sebeple eğitimin farklı tanımlarının yapılması farklı anlayışların sonucudur (Tozlu,2003:86). Bundan dolayı, farklı tanımların da ortak olan özelliklerinden oluşan bir tanımlama yapmak mümkündür. Eğitim, insanların yaşam boyunca istedik yönde davranış değiştirme yada oluşturma sürecidir.

Günümüz anlayışı çerçevesinde olmasa da, eğitim, insanlığın yaratılışından beri süregelen bir etkinlik alanıdır. Çünkü, her insan doğumundan itibaren sosyal ve fiziksel bir çevre içinde yaşamakta ve bu çevreye uyum sağlamak durumunda

kalmaktadır. Küçük yada büyük, her türlü topluluklarda yaşayan bir insan, uyum sağlamak amacıyla çevresiyle etkileşime girmekte ve bu etkileşim esnasında çeşitli beceriler kazanmaktadır (Selçuk,1996:1).

İnsanlığın içinde bulunduğumuz yüzyıl içerisindeki gelişimine bakıldığında, insanoğlunun en çok önem verdiği şeyin daha fazla bilgi olduğu görülmektedir. Bunun sonucu olarak kişi, araştırma ve eğitime daha çok önem vermektedir (Doğrukök,2004:11).

“Eğitim, fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci olarak tanımlanabilir” (Sönmez,1999:20). Çilenti ise eğitimi; birey ve onun yaşadığı sosyal çevre arasında oluşan bir süreç olarak tanımlamaktadır (Çilenti, 1995:13). Ona göre eğitim sırasında birey, içinde yaşadığı toplumun verdiği kültürü almak, o toplum içinde istenen ve geçerli olan davranışları kazanmak zorundadır.

Bir başka tanımda ise eğitim, kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesine yada ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümü olarak ifade edilmektedir (Akyüz, 1994:2).

“Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişimler meydana getirme sürecidir” (Ertürk,1984:129). Yani amaç insanı planlı olarak iyiye götürmek ve davranış değişikliği kazandırmaktır.

Eğitimin amacı bireyin, yaşama kısa yoldan başarılı ve etkin uyumunu sağlamaktır. Burada, birey derken yalnızca çocuklardan söz edilmediği, uyum derken de olumlu bir uyumdan söz ettiğimiz anlaşılmaktadır (Binbaşıoğlu,1982:24).

2.2. Sosyal Bilimler

Bilim, olaylar ve simgeler arasındaki sistematik ilişkilerdir. Pozitif bilimler de akıl yoluyla gözlem ve deneylerin sonuçlarını birleştirerek, tümel yargılar elde etme çabası vardır. Bilimleri; Rasyonel Bilimler (mantık ve matematik), Doğa Bilimleri (fizik, kimya ve biyoloji) ve Sosyal Bilimler (sosyoloji, hukuk ve ekonomi) olarak üç kategoride sınıflandırabiliriz (Ankay,1992:13).

Günümüzde ve geçmişte toplumsal yaşam içinde insanın; insan ile çevresi ile ve kurumlar ile ilişkilerini inceleyen birçok disiplin bulunmaktadır. Bu disiplinler Sosyal Bilimler adı altında toplanmaktadır. Gerçek yaşamda toplumsal olgu ve olayları tek bir disiplinle açıklamak mümkün değildir. Günümüzde meydana gelen birçok önemli toplumsal olay ve sorunu anlayabilmek için Sosyal Bilimlerin tüm disiplinlerinden yararlanmak gerekmektedir (Erden,1996:34).

Sosyal Bilimler denildiği vakit, fen, matematik, güzel sanatlar ve felsefe dışında yer alan, insan ve insanın oluşturduğu disiplinler akla gelir. İnsani veya davranış bilimleri olarak da sınıflandırılan bu disiplinleri, Hukuk, Tarih, Coğrafya, Psikoloji, Sosyoloji, Eğitim, Antropoloji, Dil Bilimi, Ekonomi, Siyasi Bilimler v.s. olarak sayabiliriz (Dönmez,2003:32).

Bir toplumsal olayı açıklamak için tek bir neden yeterli olmayacaktır. Bu olayı açıklamak ve anlayabilmek için sorunun en temeline kadar inmek ve bütüncül bir gözle bakmak gerekecektir. İşte bireyin bir olay hakkında gerçek anlamda bilgi sahibi olabilmesi yukarıda sayılan disiplinler hakkında bilgi sahibi olması ile doğrudan ilişkilidir.

“Sosyal Bilgiler” ve “Sosyal Bilimler”in çoğu kez eş anlamlı olarak kullanıldığı görülmektedir. Ancak eğitim- öğretim süreci içinde bu iki kavramın farklı olarak ele alındıklarını belirtmek gerekir. Sosyal Bilgiler öğretiminde içerik genellikle Sosyal Bilimlerle ilgili disiplinlerden seçilmektedir. Bu bakımdan Sosyal

Bilgiler ve Sosyal Bilimler birer kavram olarak eş anlamlı olmasalar bile, aralarında yakın bir ilişki vardır (Can, Yaşar, Sözer,1998:3).

2.3. Sosyal Bilgilerin Tanımı

Sosyal Bilgiler, ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır (Erden, 1996: 8). Öğrencilerin sorumlu, bilinçli ve etkin vatandaşlar olarak yetişmesi için Sosyal Bilgiler dersleri ilköğretim düzeyinde dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflarda yer almaktadır.

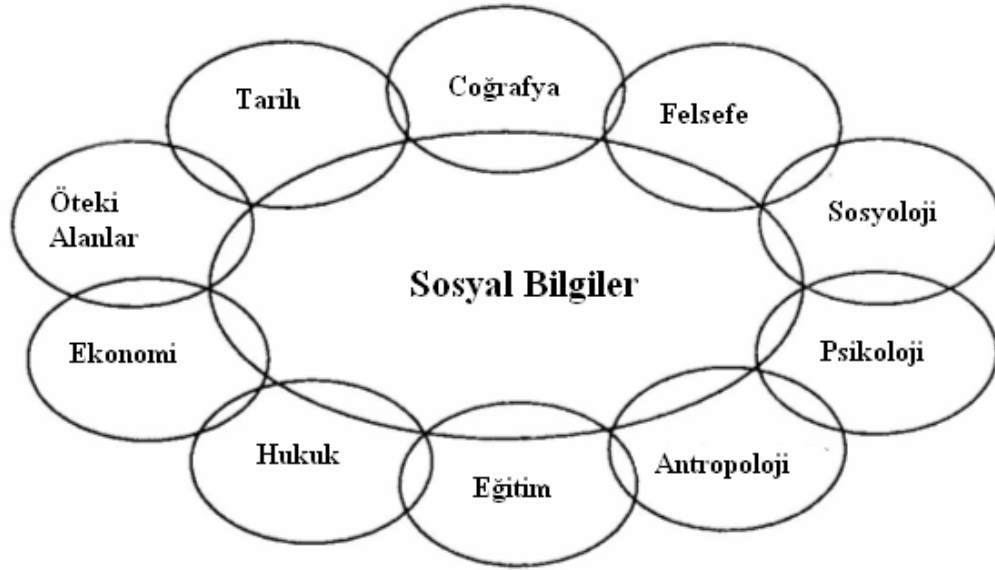
Diğer bir ifadeyle Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Sosyoloji, Antropoloji, Psikoloji, Felsefe, Siyaset Bilimi ve Hukuk gibi Sosyal Bilimleri ve Vatandaşlık Bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite yada tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB 6-7 Programı, 2005:46).

Sosyal Bilgiler bütün çeşitlilikleriyle yeryüzüne bağlı olayları tanıtan, bunların oluş sebeplerini açıklayan, vatandaşlık hak ve ödevlerinin, sorumluluklarının neler olduğunu belirten kısaca insan ve onun sosyal ve fiziki çevresiyle geçmişte, günümüzde ve gelecekteki etkileşimini ortaya koyan bilgilerdir (Dönmez, 2003:32).

Sosyal Bilgilerin temel kaynağı Sosyal Bilimlerdir. Fen Bilgisi nasıl Fen Bilimlerine dayanıyorsa, Sosyal Bilgiler de Sosyal Bilimlere dayanır. Kısaca ifade etmek gerekirse Sosyal Bilgiler, öğretim amacıyla Sosyal Bilimlerden seçilmiş,

basitleştirilmiş, düzenlenmiş konular ve bilgiler bütünüdür (Köstüklü, 1998:10). Sosyal Bilgilerin kapsadığı alanlar Şekil 1’de görülebilir (Can, Yaşar, Sözer, 1998:7).

Şekil 1
Sosyal Bilgilerin Kapsamı

Sosyal Bilgiler bir değişim süreci içindedir. Soyutlanmış bilgiler, ezber, temel beceriler ve tarafsız değerlerden, bütünlüğe, düşünmeye, kavramsal anlamaya ve demokratik ülkülere doğru kaymaktadır (Demir,2006:10). Bilginin çok kısa sürede artması ve aynı zamanda çok değişken olması Sosyal Bilgiler dersinin bilgi aktarımından çıkarak, öğrencilerin bilgiyi elde etme yolunu öğrenmesini gerektirmektedir. Demokratik yapının gereği olan etkin ve verimli vatandaşlar yetiştirme; hayat boyu karşılaşılabilecekleri problemleri çözebilme, doğru kararlar verebilme, olaylara çok yönlü bakabilme, etkili ve uygun sorular sorabilme becerilerinin bireylere kazandırılmasıyla mümkün olabilir (Gelen, 1999: 38).

2.4. Sosyal Bilgiler Dersinin İlköğretimdeki Yeri

Sosyal bir varlık olan insan içinde yaşadığı topluma uyum sağlaması son derece güç bir iştir. Toplumsal kural, kurum ve ilişkilerin basit olduğu toplumlarda

toplumsal davranışlar yaşanarak öğrenilebilir. Ancak, bunların geliştiği ve çeşitlendiği günümüz toplumlarında çocuğun karmaşık ilişkileri anlaması zorlaşır. Bu tür toplumlarda çocuğun insan ilişkilerini, insanların birbirinden farklı özelliklere sahip olduğunu, toplumdaki formal ve informal gruplar ile bunların işlevlerini öğrenmeleri gerekir. Tüm bunları çocuğun aile kurumunda öğrenmesi olanaklı değildir. Bu nedenle, bireylerin toplumsallaşma işlevini eğitim kurumları üstlenmiştir. Bireyler toplumsallaşma ile temel davranış yollarını öğrenir ve topluma ait değerleri kazanır (Ece, 2007:9-10).

Sosyal Bilgiler (Toplum bilgileri), “öğrencileri toplumsal yönden eğitmek, onlara içinde yaşadıkları toplumun yönetim düzeni, ekonomik özellikleri, geçmişi üzerinde gerekli bilgi ve anlayışları kazandırmak, yurttaşlığın hak ve görevlerini kavratmak için ilk ve orta okullarda okutulan, konuları genellikle Tarih, Coğrafya, Ekonomi ve Hukuk gibi bilim dallarından seçilen derslerdir” (Şeker, 2003:5).

İlköğretim dönemi için düşünüldüğünde de Sosyal Bilgiler dersi Sosyal Bilimler içerisinde temel bir fonksiyona sahiptir. Kale (1995: 5)’ ye göre bilim dalları içerisinde öncelikli değişim Sosyal Bilimlerin kapsamında yer alan disiplinlerde olmalıdır. Günümüzde bilginin genişlemesi, artması ve yayılması, teknolojik yenilikler ve sosyal uyum ihtiyacı bilgi-insan ilişkisini yeniden ele alarak insanları sürekli ve sistemli olarak en etkili düşünme yöntemlerinde eğitmemizi gerektirmektedir.

İlköğretimde Sosyal Bilgiler dersi, öğrenciyi toplumsal yaşama hazırlamayı amaçlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin en önemli amaçlarından biri öğrenciye “toplumsal kişilik” kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin en önemli özelliği iyi bir yurttaş olmaktır. Burada iyi bir yurttaş olmaktan amaç, kişinin ödev ve sorumluluklarını bilmesi, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olmasıdır. Sosyal Bilgiler dersi, çocuğun içinde bulunduğu toplumsal yaşamla çok yakından ilgilidir. Bu nedenle, çocuk özellikle içinde bulunduğu toplumsal yaşamı bu derste, geçmişi, bu günü ve geleceği ile yakından tanıyacaktır. Sosyal Bilgiler dersi, ayrıca, demokrasi yada Cumhuriyet ülkelerini

benimsettiği, toplumsal yaşamın, dünü, bugünü ve yarını arasındaki ilişkiyi gösterdiği oranda amacına ulaşmış sayılır (Binbaşioğlu, 1981: 40–42).

Sosyal Bilgiler dersi okullarda ilk okutulmaya başlandığında tam olarak kavranamamış, bu yüzden de değişik anlayışlar doğmuştur. Bunun sonucu olarak bazıları Sosyal Bilgileri yalnızca yurttaşlık bilgileri anlamında almış, bazıları da Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgileri'nin birleştirilmesi olarak düşünmüş, bazıları da yanlış bir yargıyla insan topluluklarının organizasyonuna ait bilgiler olarak kabul etmiştir. Bu görüşler içinde en yaygın olanı, Sosyal Bilgileri; Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgileri konularının birleştirilmesi olarak algılayanlardır (Günden, 1995:22-23).

Sosyal Bilgiler Programı, Barr, Barth ve Shermis'in (1977) ortaya koyduğu üç geleneği de önemsemektedir. Bilindiği gibi bunlar:

- Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler,
- Sosyal Bilimler olarak sosyal bilgiler,
- Yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgilerdir.

Sosyal Bilgiler dersi, demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve öğrencilere bu bilgi birikimini yaşama geçirilebilecek donanımlar kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB 6-7 Programı, 2005:46).

2.5. Sosyal Bilgilerin Ortaya Çıkışı ve Türkiye'deki Gelişimi

20. Yüzyıl başlarında sosyal yaşantıların giderek karmaşıklaşması, toplumsal değişimlerin ve çatışmaların artması, eğitimin, sosyal hayatın süreklilik arz eden yönlerini anlamlı bir biçimde değişime açık yönlerini de tutarlı bir biçimde sergileyebileceği bir nitelikte olmasını gerektirmiştir. Bu sebeple eğitim de milli ve

ahlakî değerlere öncelikler çerçevesinde, Tarih ve Coğrafya gibi dersler konmuş, zamanla ortak alanlar ve sosyal etmenlerin etkileşimini içeren konulara programlarda yer verilmiştir. Bu durumun ‘‘Sosyal Bilgiler’’ adı verilen konu alanının doğuş gerekçesi ve eğitimin bahsedilen toplumsal yönünün yani Sosyal Bilgilerin çıkış sebebi olarak açıklanması mümkündür.

Sosyal Bilgiler kavramı ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri’nde 1892 yılında toplanan Milli Eğitim Konseyi tarafından ele alınmıştır. Bu konsey A.B.D.’ye dünyanın çeşitli yönlerinden gelerek Amerikan vatandaşı olan insanlara, milli toplum anlayışını oluşturmak üzere Sosyal Bilgiler dersini düzenlemiştir. Sosyal Bilgiler dersinin programı, Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerinden oluşturulmuş ve toplumun ihtiyaçlarına göre yeniden biçimlendirilmiştir (Dönmez,2003:34).

Bu anlamda Sosyal Bilgiler kavramının ortaya çıkış sebebi olarak A.B.D.’nin devlet politikası olduğu görölmektedir. Amerikan Devleti kendi bünyesi içinde yaşayan birden fazla milleti kaynaştırmak ve onları ‘‘Amerikalı’’ yapmak için bir program düzenlemiş ve bunu da Sosyal Bilgiler denmiştir

Bu kavramın kabulü ise yine ilk kez A.B.D.’de 1916 yılında Milli Eğitim Derneęi’nin ‘‘Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi’’ tarafından gerçekleştirilmiştir. Komite bu kavramı, ‘‘konusu doğrudan insan toplumunun teşkilatına ve gelişmesine toplumsal birliklerin bir parçası olması dolayısıyla insana dair bilgiler, sosyal bilgilerdir’’ şeklinde tanımlamıştır (Dönmez,2003:34).

A.B.D.’de başlatılan Sosyal Bilgiler alanındaki gelişmeler diğer ölkelerde olduğu gibi ölkemizde de etkisini göstermiştir. Türkiye’de cumhuriyet döneminden itibaren ilkokullarla ilgili çeşitli düzenlemelere gidilmiştir. 1926 programında ‘‘ilk mektebin başlıca maksadı genç nesli muhitine faal bir şekilde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir’’ ilkesi temel alınmış; Tarih, Coğrafya Yurttaşlık Bilgisi derslerine her biri ikişer saatten haftada altı saat olmak üzere 4. ve 5. sınıflarda yer verilmiştir. 1962 program taslağında ilkokulun amacı ‘‘kişisel,

insanlık münasebeti, ekonomik ve toplumsal hayat” bakımlarından belirlenmiş, Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi derslerinin yerine toplum ve ülke incelemeleri dersi konulmuş; ders saatleri 4. sınıfta altı, 5. sınıfta 5 saat olarak saptanmıştır. 1968 programında ise, dersin adı Sosyal Bilgiler olarak tekrar değiştirilmiş, 4. ve 5. sınıflarda beş saat olarak okutulmuştur. 1924, 1927, 1930, 1931, 1938, 1949, 1967 programlarında Tarih ve Coğrafya dersleri aynı adla okutulmuş, 1968-1969 öğretim yılında ise Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri Sosyal Bilgiler adı altında okutulmaya başlanmıştır.

Anlaşılabacağı üzere Sosyal Bilgiler dersi, okullarımızda pek eski olmayan bir derstir. 1968-1969 öğretim yılında bütün ilkokullar, 1970-1971 öğretim yılında da deneme niteliğinde orta okullara resmen girmiştir. Türkiye’de Sosyal Bilgiler programı, temelde etkin ve üretken vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Dönmez,2003:39, Öztürk,2006:46-47).

Ancak Türkiye’de Sosyal Bilgiler kavramı ortaya çıkışından günümüze kadar yanlış ve eksik anlaşılmış, bunun doğal sonucu olarak yapılan programlar Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için yeterli olamamıştır. Yalnız son yapılan müfredat değişikliği ile Sosyal Bilgiler dersine gereken önem verilmiş ve içerik Sosyal Bilgiler dersinin esasları açısından yeniden düzenlenmiştir. 2004 yılında yapılan bu yeni programın Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarını gerçekleştirilebilecek yeterlilikte olduğu düşünülmektedir.

2.6. Yeni Sosyal Bilgiler Eğitim Programı

Eğitim programlarının geliştirilmesindeki amaçlardan birisi, çağın gereklerine ve değişimine uygun olarak mevcut programlarda yenileştirmeler yapmak, hedef davranışları da bu şekilde düzenleyerek eğitimin kalitesini arttırmaktır. Böylece yenilenen eğitim programlarıyla toplumsal ilerlemeler hedeflenmektedir. Son birkaç yıldır dünyadaki pek çok gelişmiş ülke, eğitim sistemlerinde reformlar yapma yoluna gitmiştir. Bilim ve teknolojinin hızla geliştiği çağımızda, bu gelişmelerin eğitim programlarına yansıtılması bir

zorunluluk haline gelmiştir. Ülkemizde de bu konuda ciddi çalışmalar yapılmaya başlanılmıştır. İlköğretim düzeyinde aşamalı olarak gerçekleştirilen program geliştirme çalışmaları, öncelikle ilköğretimin birinci kademesinde 2004–2005 öğretim yılında bakanlık tarafından belirlenen pilot illerde ve bu illerdeki pilot okullarda uygulanmaya başlanmıştır (Öktem,2006:9).

Milli Eğitim Bakanlığı’nca 2004–2005 öğretim yılında pilot uygulaması yapılan Yeni İlköğretim Öğretim Programlarının hazırlanma gerekçesi şöyle ifade edilmiştir:

“Tüm dünyada bireysel, toplumsal ve ekonomik alanda yaşanmakta olan değişimi ve gelişimi; ülkemizde de demografik yapıda, ailenin niteliğinde, yaşam biçimlerinde, üretim ve tüketim kalıplarında, bilimsellik anlayışında, bilgi teknolojisinde, iş ilişkileri ve iş gücünün niteliğinde, yerelleşme ve Küreselleşme süreçlerinde görmek mümkündür. Tüm bu değişim ve gelişimleri eğitim sistemimize ve programlarımıza yansıtma bir zorunluluk haline gelmiştir” (MEB 2004: 44).

Bu zorunluluğun sonucunda da eğitim programlarında yenileşme yoluna gidilmiştir. Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının hazırlanma gerekçesinde de çağdaş gelişmeler ve değişimler söz konusu olmuştur. Özellikle yapılandırmacı görüşten etkilenen ve bu yönde öğretim programları üzerinde çalışmalar yapan ve yapmış olan bazı ülkelerin (Avustralya, İngiltere, İrlanda, Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D), Yeni Zelanda, İspanya, Finlandiya, İrlanda, İsrail, Avusturya, Kanada ve Singapur) programları örnek alınarak programlarda çeşitli düzenlemelere gidilmiş ve yapılandırmacı yaklaşım yeni programın hazırlama sürecinde temel teşkil etmiştir. Program hazırlanırken bazı ilkeler göz önünde tutulmuştur. Bunlar;

1. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunda Atatürk’ün çizdiği vizyonu esas almak,
2. Dünyadaki gelişmeleri dikkate almak,
3. Avrupa Birliği normlarını gözden geçirmek,
4. Anayasal ve yasal çerçevede öngörülen insan yetiştirme modelini

dikkate almak,

5. Bilim zihniyetini yapılan çalışmaların merkezine oturtmak,
6. Katılımcı bir yaklaşım izlemek,
7. Uygulamacıların görüşlerini öne çıkarmaktır (Selçuk, 2005).

Bunun dışında program geliştirme sürecinde katılımcı bir yaklaşım izlenerek, ilgili tarafların katkılarının sağlanmasına ve uygulanacak olan programın kalitesini artırmak için çeşitli çalışmalar yapılmasına özen gösterilmiştir. Bu nedenle MEB tarafından aşağıda belirtilen iş ve işlemler gerçekleştirilmiştir:

1. Dokuz ülkenin eğitim sistemi ve programları gözden geçirilmiştir.
2. PISA (Programme for International Student Assessment), TIMMS (Third International Mathematics and Science Study), PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) vb. uluslararası araştırmalar sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmiştir.
3. 114 akademik tez incelenmiş ve programlar hazırlanırken bu bulgulardan yararlanılmıştır.
4. 37 sivil toplum kuruluşu Başkent Öğretmenevi'ne davet edilerek programlar hakkındaki görüşleri paylaşılmıştır.
5. 25 sivil toplum kuruluşuna resmi yazı yazılarak görüşleri istenmiştir.
6. Toplam 2133 öğretmenin görüşleri programların çalışma aşamalarında dikkate alınmıştır.
7. Programlar hazırlanırken 697 müfettişin görüşleri programa yansıtılmıştır.
8. 9192 velinin çeşitli programlara ilişkin görüşlerinden yararlanılmıştır.
9. Programlar hazırlanırken öğrencilerin görüşlerine başvurulmuş ve 26304 öğrencinin görüşleri dikkate alınmıştır (Selçuk, 2005).

Geliştirilen Sosyal Bilgiler programının ana amacı, Milli Eğitimin Genel Amaçları çerçevesinde bireyin kendisini, yaşadığı toplumu ve dünyayı kendi istek ve becerileriyle anlamasına ve katkıda bulunmasına fırsat ve ortam sağlamak olarak kısaca özetlenebilir. Giderek küreselleşen dünyada ayrı bir anlam

ve önem kazanan yerel ve ulusal değerler, artan bilgi üretimi ve yayılımı karşısında bireyin hayata ve dünyaya bakışında yaşadığı anlam ve kimlik kargaşaları, tek neden tek sonuç mantığı çerçevesinde düzenlenmiş bilgi kümelerinin çok boyutlu, karmaşık ve muğlâk sosyal hayat karşısında işlevsiz bir yük hâline gelişi gibi nedenler, Sosyal Bilgiler programının yeni bir eğitim anlayışıyla yeniden düzenlenmesini gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda program, yapılandırmacılık–oluşturmacılık akımı çerçevesinde gerek içerik ve gerekse öğretim yöntem ve stratejileri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir (Demir,2006:12).

2005 Sosyal Bilgiler Programı, tümüyle davranışçı olan program yaklaşımlarından farklı olarak, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, sorun çözmesini, eleştirel ve yaratıcı düşünmesini teşvik edici ve geliştirici bir yaklaşım doğrultusunda yapılandırılmıştır. 1998 yılında hazırlanan Dördüncü ve Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Programı ile dördüncü ve beşinci sınıflarda 2005–2006 eğitim- öğretim yılında uygulamaya konmuş olan Sosyal Bilgiler Ders Programı eleştirel düşünme açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır (Demir,2006:12).

Yeni programda yenilik getirici bakış açılarından birisi de geleneksel yöntemlerden farklı olarak öğrenciyi daha da merkeze alan bir anlayış söz konusu olmuştur. Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan yeni Sosyal Bilgiler Programının işlevleri şu şekilde sıralanmaktadır;

1. Her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğunu kabul eder.
2. Öğrencilerin gelecekteki yaşamlarına ışık tutarak, bireylerden beklenen niteliklerin geliştirilmesine duyarlılık gösterir.
3. Bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlayarak, öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesi ön planda tutar.
4. Öğrencilerin düşünmeye, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirir.
5. Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bir birey

olarak yetişmesini amaçlar.

6. Millî kimliği merkeze alarak, evrensel değerlerin benimsenmesine önem verir.
7. Öğrencilerin kendi örf ve adetleri çerçevesinde ruhsal, ahlâkî, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
8. Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bir birey olarak yetişmesini önemser.
9. Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar.
10. Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına olanak sağlar.
11. Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.
12. Periyodik olarak, öğrenci çalışma dosyalarına bakılarak öğrenme ve öğretme süreçlerinin akışı içerisinde değerlendirmeye olanak sağlar (MEB, 2004: 44- 45).

2.6.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Genel Amaçları

1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
2. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
3. Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrar; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
4. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
5. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, milli bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.

6. Yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklar.
7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
9. Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği algılar.
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanır.
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetir.
13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, Sosyal Bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.
14. Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürer.
15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak, yaşamını demokratik kurallara göre düzenler.
16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.
17. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir (MEB 6-7 Programı, 2005:6).

2.6.1.1. İlköğretim I. Kademesinde Okutulan Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Atatürkçülük Konularının Öğretimi İle İlgili Belirtilen Amaçlar

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları içerisinde madde 2'nin 1. bendinde ifade edildiği gibi;

Türk Milletinin bütün fertlerini;

Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlakî, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını ve milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelerine dayanan; demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmektir (Dönmez, Yazıcı, 2008:13-14).

2.7. Atatürkçülük Konuları ve Eğitimdeki Yeri

2.7.1 Atatürkçülüğün Tanımı

Atatürkçülük, Atatürk'ün düşüncelerini uygulamak, ülkülerini ve amaçlarını gerçekleştirmek, Türk toplumunun düzenini O'nun gösterdiği yönde biçimlendirmek, Türk yurttaşına ve ulusuna insanlık evreninde O'nun istediği değeri ve yüksekliği sağlamak ve bu inancı güçlendirmek çabaları olarak ifade edilmektedir (Dönmez, Yazıcı, 2008:101).

Atatürkçülük, İstiklâl Mücadelesi ile sahneye çıkmıştır. İstiklal Mücadele'si millet gerçeğine inanış ve varışın bir zaferi olmuştur. Atatürkçülük her şeyden önce medeni ve insani bir nitelik taşıyan Türk Milliyetçiliğini ifade etmektedir.

Atatürkçülük, önce millete haklarını tanıma ve tanıtmadır. Bu anlamda millet egemenliğinin ifadesidir. Atatürkçülük bir kurtuluştur, milletçe bağımsızlığa kavuşmadır (Eroğlu,1990:361). Atatürkçülük; aynı zamanda Türkiye'nin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşmasını, Atatürk'ün başlattığı inkılapların yürütülmesine bağlayan ve bunu şart koşan bir yoldur. Bu yol ki; Türk inkılabının hem fikirler bütünü, sistemleşmiş fikir gücü, geleceğe bakan yönü ve ülküsü olmak gibi soyut tarafını, hem de olaylar bütünü olmak gibi somut tarafını ifade eder (Turan,1999:289).

Atatürkçü düşünce, ülke gerçeklerinden, Türk Milletinin ihtiyaç ve eğilimleri ile tarihi gelişmelerden kaynaklanmaktadır. Bu bakımdan kişisel bir düşünce değil, milli anlayıştan doğan, milletin ortak arzu ve eğilimlerini simgeleyen bir düşüncedir. Akılcılığı, bilimi, teknolojiyi vb. esas alan bu düşünce, çağdaş gereklere yöneliktir. Bu niteliği ile Atatürkçü düşünce, Türk milleti için önemli ve gereklidir (Gül,2003:399).

Günümüzde Atatürkçülüğün ilkelerinin sayısı konusunda değişik görüşler ileri sürülmektedir. Kimileri Atatürkçü düşüncenin omurgasını altı temel ilkenin oluşturduğunu söylerken kimileride toplam on sekiz ilkedden söz etmektedir (Özgen, 1997: 29).

1) Atatürkçülüğün Temel İlkeleri

- a) Cumhuriyetçilik
- b) Milliyetçilik
- c) Halkçılık
- d) Laiklik
- e) Devletçilik

Atatürkçülüğün Dayandığı Temel İlkeler

- a) Ulusal Tarih Bilinci
- b) Yurt ve Ulus Sevinci

- c) Kùltürü ve Anadili Geliştirme İstenci
- d) Bağımsızlık ve Özgürlük Tutkusu
- e) Ulusa Duyulan Güven ve İnanç
- f) Ulusal Birlik ve Birliktelık Eğilimi
- g) Egemenliğin Ulusa Ait Olması İlkesi
- h) Çağdaş Uygarlık Düzeyine Ulaşma Kararlılığı
- i) Ordunun, Okulun ve Dinin Siyaset Dışı Bırakılması (Özgen, 1997: 7–8).

2.7.2. Atatürkçülük ve Eğitim Yeri

Milli mücadele döneminde, Türkiye halkını tek temsilcisi TBMM'nin açıldığı günlerde halk ile aydın arasında kopukluk ve hatta yabancılık, eğitim sorununun daha savaş yılları içinde en önemli sorunlar arasında yer almasını hazırladı (Başgöz, Howard1968:58-65). Ulusların manevi güçlerinin özellikle bilim ve inançla en yüksek ölçüde gelişeceğini savunan Atatürk, hükümetin en verimli ve en önemli ödevinin milli eğitim olduğunu söylerken henüz zafer kazanılmamıştır (Aybars, 2006:257).

Atatürkçü eğitim anlayışı, ekonomik hayatta faal ve verimli olacak, hayatın her dalında muvaffak olacak insanlar yetiştirmek üzere pratik eğitim ve öğretim istemektedir. Memleketimizde fikir adamlarının, bilim adamlarının yetişmesini istemektedir (Cevizoğlu,1973:125).

Eğitimin yeni Türkiye'nin çağdaş uygarlığa ulaşabilmesinin vazgeçilmez tek aracı ve ulusal birliğin en önemli unsuru olduğunu gören, eğitimde birliğin mutlaka gerçekleştirileceğini, yeni kuşağın öğretmenlerin eseri olacağını söyleyen Atatürk, yeni Türkiye'nin genç kuşaklarının omuzlarında yükseleceğini görüyor. Türk Devrimi'ni gençliğe emanet ederken hiç kuşkusuz eğitimi en önemli sorun olarak değerlendiriyordu. Ulusun iki parça halinde yaşayamayacağını dile getiren Atatürk hiç kuşkusuz eğitimde önce ulusalcılık temelini görüyordu. Bunun için ulusal

eğitimde öğrencilere ulusuna ve Türkiye devletine bağlılık bilincinin öğretilmesi gerekiyordu.

Yeryüzünde yaşayan üç yüz milyon Müslüman'ın, Türk Ulusal Bağımsızlık Savaşı'nın yapıldığı yıllarda sömürge olarak yaşamaları, onların ulusal eğitim ve bilinçten yoksun olmalarının bir sonucuydu. Ulusal benliğini bulamayan toplumların başka toplumların esiri olacağını belirten Atatürk, Türk ulusçuluğunu çağdaşlaşmaya ve birlik konusunda başarılması gereken ilk ilke olarak görüyordu.

Üniversitemizin kuruluşundan bugüne kadar geçen her aşamada yapılan kanun değişikliklerinde Atatürk'ün ulusal kültür politikası ve “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir.” metodu esas alınmıştır. Bugün üniversitelerimizin bütün noksanlarına ve kusurlarına rağmen yurt yüzeyine yayılması ve dünya üniversiteleri düzeyinde bilim adamı yetiştirilmesinin, Atatürk'ün başlattığı ve bize ülkü olan hareketin sonucu olduğunu unutmamalıyız (Aybars, 2006:257-269).

Şunu hemen belirtmeliyiz ki; öğrencilere Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihini öğretmek için mutlaka Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü öğretmemiz gerekmektedir. Çünkü, İnkılap Tarihi adını verdiğimiz dönemin ortaya çıkmasında ve devletin, toplumun kısaca tüm ekonomik, sosyal ve siyasal yapının şekillenmesinde, Mustafa Kemal Atatürk'ün katkısı ve onun ileri sürdüğü düşünceler yadsınamaz bir gerçeklik arz etmektedir. Atatürk'ü bilmeyen, onun gerçekleştirdiği ilke ve inkılapları özümsemeyen, Atatürkçü düşünce sistemine sahip olamayan bireylerin, geçmişi, bugünü ve geleceği doğru anlamalarını ve yorumlamalarını beklemek, çok iyimserce bir beklenti olmaktan öteye gidemez (Dönmez, Yazıcı, 2008:10-11). Atatürkçülüğün öğretilmesinin millî şuuru uyandıracak ve ayakta tutacak çalışmalar arasında önemli bir yeri bulunmaktadır. Halkın ve özellikle çocuklarımızın millî bilinç sahibi olmaları, millî hedeflere ulaşmaları açısından son derece önemlidir (Yavuz,2001:69-70).

2.7.3. Sosyal Bilgiler Dersi ve Atatürkçülük Konuları Arasındaki İlişki

Sosyal Bilgiler dersi içerisinde Atatürkçülük konuları yoğun bir şekilde işlenmektedir. Özellikle yeni ilköğretim Sosyal Bilgiler programında Atatürkçülük konularına ve bununla ilgili kazanımlara bir çok üniteye yer verilmiştir. Böylece Atatürkçü Düşünceyi kavrayan öğrenciler, çağdaşlaşmak, millî birlik ve beraberliğe önem verme ve ülkesini çağdaş uygarlık düzeyine çıkarma gibi devletimiz için önemli olan manevi değerleri kazanmış olacaktır.

Aşağıda Sosyal Bilgiler 4. ve 5. sınıf ders kitaplarında yer alan Atatürkçülük konularındaki kazanımlara yer verilmiştir.

Mevcut Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Atatürkçülükle İlgili Konular

Türk Milli Eğitim sisteminin genel amaçlarından biri Türk Milletinin bütün fertlerini Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve anayasada ifadesini bulan Atatürkçülüğe bağlı yurttaşlar olarak yetiştirmektir. Bu nedenle eğitim sisteminin tüm kademelerinde Atatürkçülük konularına yer verilmiştir. İlköğretim kurumlarında bütün derslerde Atatürkçülük konularına yer verme zorunluluğu olmakla birlikte bu amaca katkıda bulunmak için mihrer dersler olan Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde bu konu daha yoğun bir biçimde ele alınmaktadır.

IV Sınıf

Ünite 1. “Kendimi Tanıyorum”

Öğrenme Alanı: Birey ve Toplum

Atatürkçülük Kazanımı: Atatürk’ün kişiliğini ve özelliklerini tanıyıp, kavrayabilme

Açıklama: Atatürk’ün iyi bir yönetici ve çok yönlü bir lider oluşu, öğreticilik yönü, ileri görüşlülüğü, açık sözlülüğü, birleştirme ve bütünleştirme gücü, Türk milletinin

temel özelliklerini yansıtan bir Türk büyüğü olması, vatan, millet ve insan sevgisiyle ilgili örnek olaylar kullanılır (MEB, 2005: 23).

Ünite 2. “Geçmişimi Öğreniyorum”

Öğrenme Alanı: Kültür ve Miras

Atatürkçülük Kazanımları

1. Dayanışmanın toplum hayatındaki önemini kavrayabilme

Açıklama: Milli Mücadele’de yaşanan birlik ve beraberliğin temelinde dayanışmanın bulunduğu vurgulanır.

2. Milli Mücadelenin kazanılmasında ve Cumhuriyet’in ilanında Atatürk’ün rolünü fark eder.

3. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak Milli Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye’yi betimler.

4. Atatürk’ün milli kültüre önem verdiğini kavrayabilme

Açıklama: Atatürk’ün Milli Kültürün korunup geliştirilmesindeki katkılarını gösteren görüş ve uygulamaları değerlendirilerek Atatürk’ün bu görüş ve uygulamalarının milli kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmayı hedef gösterdiği vurgulanır (MEB, 2005: 22).

5. Atatürk’ün hayatıyla ilgili olayları ve olguları kavrayabilme.

Açıklama: Atatürk’ün hayatı anlatılırken iyi bir liderin özellikleri öğrencilere sorulup, Atatürk’ün babası, annesi ve kız kardeşinin resimleri gösterilip, Atatürk’ün Trablusgarp Savaşı’nda kazandığı başarı, Çanakkale Zaferi’nin kazanılmasında oynadığı rol, Kurtuluş Savaşı’nda kazandığı başarılar ve O’nun Türk milletini nasıl aynı amaç etrafında birleştirdiği vurgulanarak TBMM’nin açılışının ve Cumhuriyet’in ilan edilmesinde Atatürk’ün önderlik yaptığı belirtilir.

6. Türk kadınının toplumdaki yerini kavrayabilme

Açıklama: Türk kadınının Kurtuluş Savaşı’ndaki yeri örnekler verilerek açıklanır (MEB, 2005: 23).

Ünite 3. “Yaşadığımız Yer”

Öğrenme Alanı: İnsanlar, Yerler ve Çevreler

Bu ünite de “Söğütözü’nde Bir Kulübe” adlı metinde Atatürk’ün doğa sevgisi dile getirilir. Atatürk’ün doğayı korumak için neler yaptığından bahsedilir. Öğrencilere doğa sevgisi kazandırılırken Atatürk’ü örnek almaları sağlanır.

Amaç: Atatürk’ün doğa sevgisini anlayabilme. Atatürk’ün doğaya verdiği önemi yazar ve söyler (Yalnız, 2007:175).

Ünite 4. “Üretimden Tüketime”

Öğrenme Alanı: Üretim, Dağıtım ve Tüketim

Amaç: Atatürk’ün öğretmenlere önem verdiğini fark edebilme

Kazanım: Atatürk’ün öğretmenlere önem verdiğini yazar ve söyler (Yalnız, 2007:175).

Ünite 5. “İyi ki Var”

Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji ve Toplum

Bu ünite de Atatürk’ün bilime verdiği önem üzerinde durulur. Atatürk’ün takvim ve saat ölçülerinde yaptığı değişiklikler üzerinde durulur. Atatürk’ün çağdaşlaşmak ve uluslar arası ilişkileri kolaylaştırmak için miladi takvimi kabul ettiğine yer verilir.

Amaç: Atatürk’ün bilime verdiği önemi kavrayabilme.

Kazanım: Atatürk’ün bilime verdiği önemi açıklar (Yalnız, 2007:175-176).

Ünite 6. “Hep Birlikte”

Öğrenme Alanı: Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler

Atatürkçülük Kazanımı: Aile bireyleri arasındaki dayanışmanın önemini kavrayabilme.

Açıklama: Atatürk’ün Türk toplumunda aileye ve aile bireyleri arasındaki dayanışmaya önem verdiği vurgulanır (MEB, 2005: 22).

Ünite 7. “İnsanlar ve Yönetim”

Öğrenme Alanı: Güç, Yönetim ve Toplum

Kazanım: Büyük Millet Meclisi’nin açılışı ile ulusal egemenliği ilişkilendirir.

Açıklama: Bu ünite de Atatürk'ün ulusal egemenlik hakkında söylediği sözlere ve Büyük Millet Meclisi'nin açılışına yer verilir (MEB, 2005: 20).

Ünite 8. “Uzaktaki Arkadaşlarım”

Öğrenme Alanı: Küresel Bağlantılar

Amaç: Atatürk'ün çocuklara verdiği önemi ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın anlamını kavrayabilme

Kazanım: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın anlamını yazar ve açıklar. Bu ünite de 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı etkinliklerine yer verilir. Atatürk'ün çocuk sevgisi ve çocuklara verdiği önem üzerinde durulur.

Kazanım: Dünya üzerinde çeşitli ülkeler olduğunu fark eder (Yalnız, 2007:176-177).

V. Sınıf

Ünite 1. “Haklarımı Öğreniyorum”

Öğrenme Alanı: Birey ve Kimlik

Atatürkçülük Kazanımları:

1. Atatürk'ün kişiliğine ve özelliklerine ilgi duyuş
2. Atatürk'ün kişiliğini ve özelliklerini kavrayabilme

Açıklama: Atatürkçülüğün Türk Milleti'nin bugün ve gelecekte tam bağımsız olmasını, Türk Milleti'nin huzur ve refah içinde yaşamasını amaçladığı vurgulanır.

Atatürkçülüğün; devlet yönetiminde millet egemenliğini esas aldığını, aklın ve bilimin rehberliğinde Türk kültürünün çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmayı amaçladığı ve Türk Milleti'nin çağdaşlaşmasını hedeflediği; Atatürkçülüğün gerçekçi fikirlere dayanarak esaslarının Atatürk tarafından ortaya konulduğu, ilke ve esaslarıyla olan bütünlüğü vurgulanır (Yalnız, 2007:177).

Ünite 2. “Adım Adım Türkiye”

Öğrenme Alanı: Kültür ve Miras

Atatürkçülük Kazanımları:

1. Türk kadınının toplumdaki yerini ve Atatürk'ün kadın haklarına önem verdiğini kavrayabilme

Açıklama: Atatürk'ün kadınlara sağladığı sosyal ve siyasal haklar kanıt gösterilerek kadınların cumhuriyet yönetimi sayesinde elde ettikleri haklar vurgulanarak Türk kadınının günümüz toplumundaki yeri ve önemi vurgulanacaktır (MEB, 2005: 37).

2. Kanıt kullanarak Atatürk İnkılâpları'nın öncesiyle sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.

3. Atatürk ilkeleri ve İnkılâpları arasındaki ilişkiyi kavrar.

4. Atatürk'ün öğretmenlere önem verdiğini fark edebilme.

Açıklama: Atatürk'ün öğretmenlere verdiği önemi belirten sözleri ve onun yeni Türk harflerinin öğretilmesinde öğretmenlik görevi üstlendiği belirtilerek Atatürk'e eğitim öğretim alanındaki çalışmalarından dolayı baş öğretmen unvanı verildiği vurgulanacaktır (MEB, 2005: 37).

5. Atatürk'ün hayatıyla ilgili olay ve olguları kavrayabilme.

Açıklama: Atatürk'ün söylediği özlü sözlerden Atatürk'ün fikir hayatına ilişkin çıkarımlarda bulunur.

· Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkelerden olan akılcılık, bilimsellik, toplumsal dayanışma, insan sevgisi, barışçılık ve evrensellik ilkeleri nedenleri ile ilişkilendirilerek açıklanacaktır.

· Atatürk'ün ilk cumhurbaşkanımız olarak devleti en iyi şekilde yönettiği belirtilerek, eserlerinin neler olduğu belirtilerek en büyük eserinin neden Türkiye Cumhuriyeti olduğu açıklanacaktır (MEB, 2005: 37).

6. Atatürk'ün son günleriyle ilgili olaylar ve olgular bilgisi

Açıklama: Atatürk'ün hastalığına rağmen son günlerine rağmen ülkenin iç ve dış işleriyle ilgili yaptığı çalışmalar vurgulanır. Katıldığı yurt içi gezileri, Hatay'ın Türkiye'ye katılması için gösterdiği çaba ve vasiyetiyle servetinin büyük kısmını Türk milletine bırakması (MEB, 2005: 38).

7. Atatürk ile ilgili anılardan zevk alış

Açıklama: Atatürk'ün siyasi hayatıyla ve son günleriyle ilgili anıları ve bu anılarda geçen olayların günümüz için önemi (MEB, 2005: 38).

8. Diğer dinlere hoşgörölü olmanın gereği ve vicdan hürriyetinin önemini kavrayabilme

Açıklama: Diğer dini inançlara hoşgörölü göstermenin gereği, din ve vicdan hürriyetinin önemi Atatürk'ün uygulama ve sözlerinden örnekler verilerek vurgulanır (MEB, 2005: 39).

9. Atatürk İlke ve İnkılâpları'nın dayandığı esasları kavrayabilme

Açıklama: Milli Tarih bilinci, vatan ve millet sevgisi, milli dil, bağımsızlık ve özgürlük, egemenliğin millete ait olması, milli kültürün geliştirilmesi, Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarma gibi daha önce ele alınmış olan Atatürkçülüğün temel esasları Atatürk ilkeleriyle ilişkilendirilir. Milli birlik ve beraberlik ile ülke bütünlüğünü Atatürk ilke ve inkılâplarının dayandığı temel unsurlar açıklanır (MEB, 2005: 41).

10. Atatürkçülüğü tanıyabilme ve önemini kavrayabilme

Açıklama: Atatürkçülüğün; Türk Milleti'nin bugün ve gelecekte tam bağımsız olmasını, Türk Milleti'nin huzur ve refah içinde yaşamasını amaçladığı vurgulanır. Atatürkçülüğün; devlet yönetiminde millet egemenliğini esas aldığı, aklın ve bilimin rehberliğinde Türk kültürünü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmayı amaçladığı ve Türk milletinin çağdaşlaşmasını hedeflediği; Atatürkçülüğün gerçekçi fıkirlere dayanarak esaslarının Atatürk tarafından ortaya konulduğu, ilke ve esaslarıyla olan bütünlüğü vurgulanır (MEB, 2005: 39).

11. Atatürk'ün Türk diline önem verdiğini fark edebilme

Açıklama: Atatürk'ün Türk Dili ile ilgili çalışmalar açıklanarak, dil ile ilgili özlü sözlerine yer verilir (MEB, 2005: 40).

12. Milli kültürün korunmasında dilin önemini kavrayabilme

Açıklama: Milli kültürün korunup geliştirilmesinde Türk dilinin önemi açıklanarak Atatürk'ün milli kültür ve dil arasındaki ilişkiyi belirten sözleri ile ilişkilendirilir (MEB, 2005: 41).

13. Atatürk'ün milli tarihimize önem verdiğini fark edebilme

Açıklama: Türk Milletinin dünya medeniyeti ve tüm insanlık üzerindeki etkileri vurgulanacaktır. Kanıtlara dayanarak Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem Atatürk'ün sözleri ve Türk Tarih Kurumu'nun açılışı ile ilişkilendirilerek Türk Tarih Kurumu'nun milli tarihimizle ilgili bilimsel araştırmalar yaptığına yer verilecektir

(MEB, 2005: 41).

14. Atatürkçülüğün bir bütün olduğunu fark edebilme

Açıklama: Atatürkçülüğün Türk milletinin ihtiyaçlarından ve gerekçelerinden ortaya çıkan bir düşünce sistemi olduğu, Atatürkçülüğü oluşturan ilke ve esasların birbirini tamamladığı ve bir bütün oluşturduğu üzerinde durulur (MEB, 2005: 39).

15. Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçilikten kaçınmanın önemini kavrayabilme

Açıklama: Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışı üzerinde durularak bu anlayışta taklitçiliğe yer olmadığı üzerinde durulacaktır (MEB, 2005: 40).

16. Atatürk'ün milli eğitim konusundaki düşüncelerini uygulamalarını fark edebilme

Açıklama: Atatürk'ün milli eğitim konusundaki düşünceleri ve uygulamalarından yola çıkılarak milli eğitim politikasını oluşturan temel düşünceleri belirtilecektir.

- Atatürk'ün Türk eğitiminin neden milli, çağdaş ve laik olmasına önem verdiği açıklanacaktır.

- Atatürk'ün öğretim birliğine ve karma eğitime neden önem verdiği açıklanarak, onun eğitimin ve milli kültürün yaygınlaştırılmasına önem verdiği vurgulanacaktır (MEB, 2005: 40).

17. Cumhuriyetçilik ilkesini kavrayabilme

Açıklama: Bu ilke çerçevesinde; Bir kişinin veya bir zümrenin egemenliğine dayanan yönetimlerle Cumhuriyet yönetimi Atatürk'ün Cumhuriyet ile ilgili sözleri de belirtilerek karşılaştırılacak ve demokrasinin esas alındığı Cumhuriyet yönetimi, Türk milleti için en uygun yönetim şekli olduğu için Cumhuriyet'in kabul edildiği açıklanır. Cumhuriyet'in bir devlet ve yönetim şekli olarak anayasamızda yer aldığı ve anayasadaki bu maddenin değiştirilemeyeceği açıklanarak, anayasamızda Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu hükmünün yer aldığı vurgulanır. Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nde Türk gençliğinden beklentileri analiz edilerek Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk gençliğine emanet ettiği ve Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar yaşatılmasını istediği açıklanır. Cumhuriyetçilik ilkesini benimsemenin Cumhuriyet yönetimine bağlılığı sağladığı, Cumhuriyet yönetimini korumayı ve yüceltmeyi amaçladığı vurgulanarak,

Cumhuriyet yönetiminin Türk toplumuna sağladığı faydalar demokrasi, katılım, hak ve hürriyet kavramları çerçevesinde değerlendirilir (MEB, 2005: 42).

18-Milliyetçilik ilkesini kavrayabilme

Açıklama: Bu ilke çerçevesinde; Atatürk milliyetçiliğinin dayandığı esasları (inandığı ve güvendiği Türk milletini sevmeye ve yüceltmeye dayandığı “Ben Türküm” diyen herkesin Türk olduğu, milli birlik ve beraberliğimizin temel taşı olduğu, milletin bağımsızlığını amaçladığı, insanlara ve insanlığa değer verildiği, Türk vatandaşları arasında hiçbir ayırım yapılamayacağı, yurttta ve dünyada barışa önem verdiği) Atatürk’ün milliyetçilik konusu ile ilgili sözleri ile ilişkilendirilerek, Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı yararlar örneklerle açıklanır. Atatürk milliyetçiliği açıklanırken milliyetçilik duygusunun Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasında önemli bir rol oynadığı vurgulanır (MEB, 2005: 42).

19.Halkçılık ilkesini kavrayabilme

Açıklama: Bu ilke çerçevesinde; halk kelimesinin bir ülkede oturan ve o ülkeyi vatan bilen insanlar için kullanıldığı belirtilerek, herkesin devlet hizmetlerinden yararlanma hakkına sahip olduğu, devlet ile vatandaş arasındaki ilişkilerin çağdaş bir anlayışla düzenlendiği, halkın refah ve mutluluğunu sağlamayı amaçladığı açıklanır. Halkçılık ilkesinin milli egemenliğin dayanağı olduğu vurgulanarak Türk toplumuna sağladığı yararlar ve Atatürk’ün halkçılık konusuyla ilgili sözleri örneklerle açıklanacak, kanun önünde eşitlik, adalet, demokratik hak kavramları halkçılık ilkesiyle ilişkilendirilir (MEB, 2005: 43).

20. Devletçilik ilkesini kavrayabilme

Açıklama: Bu ilke çerçevesinde; Atatürk’ün ekonomi alanındaki görüşleri doğrultusunda devletçilik ilkesinin devleti ekonomik, sosyal ve ekonomik alanda yüklediği görevler açıklanır. Devletin çıkardığı kanunlarla özel teşebbüsü koruduğu vurgulanarak devletçilik ilkesiyle ekonomide özel teşebbüs ile kamu iktisadi teşekküllerinin birlikteliği vurgulanarak devletçilik ilkesinde devletin kişileri üretim ve ticaret gibi işleri özendirdiği açıklanır. Devletçilik ilkesinin Türk ekonomisini geliştirmek amacıyla ortaya atıldığı, ekonominin her alanındaki faaliyetleri başlattığı, Türk toplumuna sağladığı yararları örneklerle açıklanarak devletçilik ilkesinin niteliği Atatürk’ün sözleriyle açıklanır (MEB, 2005: 43).

21. Laiklik ilkesini kavrayabilme

Açıklama: Bu ilke çerçevesinde; laikliğin, dinin devlet düzeni, eğitim ve hukuk sistemleri ile toplumsal yaşayış üzerindeki etki, baskı ve denetimin kaldırılması şeklinde tanımlanabileceği belirtilerek, Cumhuriyetten önceki dönemde padişahların din ve devlet işlerini birlikte yürüttüğü belirtilecektir. Ülkemizde laikliğin yerleşmesi amacıyla yapılan değişikliklerden yola çıkılarak laiklik ilkesinin temel esasları (devlet yönetiminde din kuralları yerine millet egemenliğinin esas alındığı, akla ve bilime önem verildiği, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının din ve vicdan hürriyetinin anayasa ile güvenceye alındığı, dini inanç ve duyguların istismar edilmesine izin verilmediği, demokrasinin gereği olduğu) açıklanır. Laiklik ilkesinin milli birlik ve beraberliğimizin sağlamasında çok önemli bir rol oynadığı açıklanarak, Türk milletine çağdaşlaşma yolunun açıldığı örneklerle vurgulanır. Laiklik ilkesinin Cumhuriyet yönetiminin güçlenmesi için gerekli olduğu ve ülkemizde demokrasinin yerleşmesine yardımcı olduğu belirtilir. Atatürk'ün İslam dini, din ve vicdan hürriyeti ile dini istismar ve taassup konularındaki sözlerinden örnekler verilerek laiklik ilkesinin Türk toplumuna sağladığı yararlar örneklerle açıklanır (MEB, 2005: 44).

22. İnkılâpçılık ilkesini kavrayabilme

Açıklama: İnkılâpçılık ilkesi ile sürekli çağdaşlaşma kavramı ilişkilendirilerek; İnkılâpçılık ilkesinin yeniyi, iyiyi ve güzeli esas aldığı vurgulanarak çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmanın yeniliklere açık olmakla sağlanabileceği belirtilir. Atatürk'ün inkılâpçılık konusu ile ilgili görüşleri örneklerle açıklanarak inkılâpçılık ilkesinin Türk toplumuna sağladığı faydalar vurgulanır (MEB, 2005: 44).

23. Atatürk ilkelerine sahip çıkmanın ve devamlılığını sağlamanın önemini kavrayabilme

Açıklama: Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinin Atatürk ilkelerine dayandığı, anayasada belirtilen devletin tanımıyla ilişkilendirilerek açıklanır, Atatürk ilkelerine sahip çıkmanın Türkiye Cumhuriyeti'nin devamlılığı üzerindeki etkisi vurgulanır. Atatürk ilkelerinin devamlılığını sağlama konusunda kişisel sorumluluk alınması gerektiği vurgulanır, bu ilkelere niçin sahip çıkılması gerektiği ve ilkelerin devamlılığını sağlamak için neler yapılması gerektiği açıklanır. Türkiye'de demokratik yönetimin Atatürk ilkelerine uygulanmasıyla sürdürüleceği belirtilir (MEB, 2005: 45).

24. Atatürk İnkılâpları'nın öncesiyle sonrasındaki günlük yaşam alanındaki farklılıkları yazar ve söyler.

Etkinlik: Grafiklerle Atatürk dönemi gelişmeleri yorumlanabilir. Atatürk ve Cumhuriyet konulu filmler izlenebilir. Fotoğraflar kullanılarak Cumhuriyet sonrası günlük yaşamdaki değişiklikler yorumlanır (MEB, 2005: 30).

Ünite 5. “Gerçekleşen Düşler”

Öğrenme Alanı: Bilim, Teknoloji ve Toplum

Amaç: Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi anlayabilme

Kazanım: Atatürk 'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi açıklar (Yalnız, 2007:184).

Ünite 6. “Toplum İçin Çalışanlar”

Öğrenme Alanı: Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler

Atatürkçülük Kazanımları:

1- Atatürk'ün milli eğitim konusundaki düşüncelerini, uygulamalarını fark edebilme

Açıklama: Atatürk'ün milli eğitim konusundaki düşünceleri ve uygulamalarından yola çıkılarak milli eğitim politikasını oluşturan temel düşünceleri belirtilir. Atatürk'ün Türk eğitiminin neden milli, çağdaş ve laik olmasına önem verdiği açıklanır. Atatürk'ün öğretim birliğine ve karma eğitime neden önem verdiği açıklanarak, onun eğitimin ve milli kültürün yaygınlaştırılmasına önem verdiği vurgulanır (MEB, 2005: 40).

Ünite 7. “Bir Ülke, Bir Bayrak”

Öğrenme Alanı: Güç, Yönetim ve Toplum

Atatürkçülük Kazanımları:

1. Türkiye Cumhuriyeti anayasalarıyla ilgili olaylar ve olgular bilgisi

Açıklama: Yeni Türk Devleti'nin 1921 yılında hazırlanan ilk anayasanın esaslarının Kurtuluş Savaşı'nın devam ettiği sırada Atatürk tarafından belirlendiği, TBMM'de kabul edilen bu anayasaya göre yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin TBMM'de toplandığı, bu anayasa ile ilk defa egemenliğin kayıtsız şartsız Türk milletine verildiği ve bu durumun daha sonraki, anayasalarda da bulunduğu belirtilir. 1923

yılında, 1921 Anayasası'na Türkiye Devleti'nin bir cumhuriyet olduğu hükmünün konulduğu, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ihtiyaçlarına uygun olarak zaman içerisinde yeni anayasalar hazırlandığı vurgulanarak yürürlükte olan anayasamızın değiştirilemez olan maddeleri gerekçeleriyle işlenir (MEB, 2005: 45).

Ünite 8. “Hepimizin Dünyası”

Öğrenme Alanı: Küresel Bağlantılar

Atatürkçülük Kazanımları:

1. Atatürk'ün düşünce sistemini oluştururken dünyadaki ve ülkedeki olaylardan etkilendiğini açıklayabilme

Açıklama: Atatürk'ün, dünyadaki siyasi, askeri, ekonomik, sosyal, kültürel gelişmeleri izleyip bu gelişmelerin ışığında devletin ve ülkenin içinde bulunduğu olumsuz durumdan kurtarılması için çözüm yolları aradığı ve bu koşulların Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasında etkisi olduğu açıklanır. Atatürk'ün tarih boyunca bağımsız yaşamayı ilke edinmiş olan Türk milletinden aldığı güçle, fiilen yıkılmış olan Osmanlı Devleti'nin yerine milli egemenliği esas alan özgür ve bağımsız yeni bir devlet kurmanın gerekli olduğuna inandığı ve buna önem verdiği açıklanır.

2. Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğunu kavrayabilme

Açıklama: Atatürk'ün yurttta ve dünyada barışa önem verdiği vurgulanarak, Atatürk'ün barışçı bir devlet adamı olduğu belirtilir.

3. Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçilikten kaçınmanın önemini kavrayabilme

Açıklama: Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışı üzerinde durularak bu anlayışta taklitçiliğe yer olmadığı belirtilir (MEB, 2005: 41).

4. Atatürk'ün milli dış politika hakkındaki düşüncelerini fark edebilme

Etkinlik: Atatürk'ün düşünce sistemi ve dış politika hakkındaki görüşleri öğrencilere araştırma ödevi olarak verilebilir. Atatürk'ün düşünce sistemini anlatan eğitsel film, anı ve olaylardan yararlanılabilir.

Atatürkçülük konuları ilkokul çağı çocukları için soyuttur. Bu yaştaki çocukların Atatürk ilkelerini ve düşünce sistemini gerçek anlamda kavramaları

güçtür. Bu nedenle Atatürkçülük konuları işlenirken öğrencilere bol somut örnekler verilmeli, Atatürk'le ilgili anı ve olaylardan, resimlerden yararlanılmalıdır.

Atatürkçülük; Atatürk'ün yaptığı ilke ve inkılâpların, hayatının, kişiliği ve kişilik özelliklerinin tam olarak kavratılmasıyla anlaşılabilir. Bu nedenle Atatürkçülüğü kavratıp, yaşatıp, uygulatmak gerekir. Vatan ve millet sevgisi işlenirken, Atatürk'ün vatanını ve milletini çok sevdiği, vatan ve milleti için canını feda etmekten kaçınmadığı vurgulanmalıdır.

İdealist oluş işlenirken; milli birlik duygusuyla kenetlenmiş olmalı, ayrıca milletler arasında kardeşçe bir insanlık hayatı meydana getirmenin Atatürk'ün ideali olduğu vurgulanmalıdır. Mantıkçı ve gerçekçi oluşu, akla ve bilime önem verdiği, gerçeği akıl ve bilim yoluyla ulaşılacağına inandığına kendi sözleriyle değinilmelidir. Yaratıcı düşüncesi, kazandığı askeri başarılar ve inkılâplarının yapılması sırasındaki uygulamalarla verilmelidir. Sabır ve disiplin anlayışı; bir konuda karar alışı ve uygulamadaki zamanlamasıyla; ileri görüşlülüğü olayların gelişmesiyle sonucu kestirebilmesiyle; açık sözlülüğü, gerçekleri millete ifade etmekten çekinmemesiyle; çok yönlülüğü, komutan, devlet adamı, inkılâpçı, öğretmen olmasıyla, öğreticilik yönü eğitim ve öğretime önem vermesi, harf inkılâbını yapması ve başöğretmenliğiyle; sanatseverliği, Türk sanatının gelişmesine, çağdaşlaşmasına verdiği önem ve bu alanda söylediği sözlerle; yöneticiliği, toplumun çıkarlarını kendi çıkarlarından üstün tutmasıyla; önder oluşu, Kurtuluş Savaşı'nda Türk milletine çağdaş inkılâpların yapımındaki önderliğiyle, kararlı ve mücadeleci oluşu, güçlülere direnmesi, yılmadan ümitsizliğe kapılmamasıyla; planlı çalışması, her işini planlı yapışıyla; inkılâpçılığı, gerçekleştirdiği inkılâplarla; birleştirici ve bütünleştirici oluşu, Kurtuluş Savaşı öncesi hazırlık dönemindeki icraatlarıyla; insan sevgisi ise insanlara verdiği değer ve barışçı yaklaşımlarla kavratılmalıdır (Yalnız,2007:186-187).

2.8. Kavram ve Kavram Öğretimi

2.8.1. Kavramın Tanımı

Kavramın çeşitli tanımları vardır. Yazarlar kavramı tanımlarken genellikle aynı çizgide ifade etmekle birlikte değişik yorumlar yapmışlardır. Akarsu'ya (1994:114) göre “Kavram, nesnelerin yada olayların ortak özelliklerini kapsayan ve bir ortak ad altında toplayan genel tasarım; tek bir nesnenin (bireysel kavram) yada nesneler sınıfının (genel kavram) özünü belirleyen, birbirleriyle bağlantı niteliklerinin yada özel belirtilerin (özelliklerin) bir sözcükte düşünülmüş olan birleşimidir”.

Bir kavram olarak kavramı ele alırsak kavram bir şey üzerinde ve özellikle o şeyin nitelikleri yada imleri üzerinde taşıdığımız genel düşünce, mefhumdur (TDK,1981:446). Kavramlar, ortak özellikleri nesne, olay, fikir ve davranışların oluşturduğu sınıflamaların soyut temsilcileridir (Fidan, 1986:186).

Genel anlamda kavram, insan zihninde anlaşılan, farklı obje ve olguların değişebilen ortak özelliklerini temsil eden bir bilgi formu yapısıdır. Bir değişkendir; bir sözcükle ifade edilir. İnsanlar; benzerlikleri ve farklılıkları bir birinden ayırırlar. Örneğin yaprakları, kökleri, dalları, hacimleri, meyveleri ve üreme biçimleri açısından, değişebilen ağaçların ortak özellikleri oluşturduğumuz imaj ağaç olarak adlandırılır (Ülgen, 2001:100).

Kavram herhangi bir şeyin, bir nesnenin zihne ait tasarımı; soyut düşünme faaliyetinde kullanılan ve belli bir somutluk yada soyutluk derecesi sergileyen bir düşünce, fikir yada ifade olarak tanımlanır (Cevizci, 1999: 499). Aynı zamanda kavram, bir olayın, nesnelerin öğelerinin, özelliklerini kısa yoldan anlatan bir simge yada sözcüktür (Başaran, 1996:215). Kavramlar tanımlayıcı

niteliktedir ve ne oldukları belirlenmiştir. Kavramlar belli bir konuda bir çok bilgiyi düzenleyen ve birleştiren öğelerdir (Paykoç, 1991:50).

Kavram, bir şeyin üzerine ve özellikle o şeyin nitelikleri yada imleri üzerine taşıdığımız, genel düşünce mefhumdur (TDK, 1981:446). Kavram, farklı obje ve olayların ortak özelliklerini veya üyeleri değişik olan bir gruba işaret eden bir değişkendir (Ülgen,1998:11).

Kavramın daha pek çok tanımı yapılabilir. Bu farklı tanımların varlığı kavram öğretiminin ne denli önemli ve bir o kadar da zor olduğunu gösterir niteliktedir.

2.8.2. Kavramların Özellikleri

Düşünce sürecimizde önemli bir yeri olan kavramların literatürde farklı tanımlarının yapıldığı gibi, özelliklerinin de farklı şekillerde ifade edildiği görülmektedir. Kavramlar birçok özellikleri bakımından birbirlerinden farklılaşırlar. Erden ve Akman (1997, 203–205) kavramların özelliklerini şöyle sıralamaktadır.

1. Kavramlar kendi içlerinde kategorilere ayrılır.
 - Somut kavramlar
 - Soyut kavramlar
 - Sabit kurallı, değişken kurallı, kural yapısı bir ilişkiye bağlı kavramlar

Örneğin; “Ada” sabit kurallı bir kavramdır.

“Penaltı” değişken kurallı bir kavram.

“Zaman, mesafe, hala, dayı” gibi kavramlar ise kurallı bir ilişkiye bağlı olan kavramlardır.
2. Kavramlar örnekleri ve örnek olmayanları ile öğrenilir.
3. Kavramlar sosyal çevreden etkilenirler.
4. Kavramların isimleri ve tanımları vardır.
5. Kavramların kritik ve kritik olmayan özellikleri vardır. Yani bir kavramı diğer kavramlardan ayırt eden ve tüm örneklerinde bulunması gereken

özellikler kritik özellik olarak ele alınmaktadır. Örneğin, kuşların uçuşma özelliği kritik bir özellik olarak düşünülse de, uçmak kuşların kritik özelliği değildir. Çünkü penguen, devekuşu gibi kuşlar uçamaz(Erden, Akman, 1997:204).

Ülgen (2004: 108–117) tarafından yapılan bir başka sınıflandırmada ise kavramların özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır;

1. Kavramların algılanan özellikleri bireyden bireye değişebilir.
2. Kavramın orijinali (prototype) vardır.
3. Kavramların bazı özellikleri, bazen birden fazla kavramın üyesi olabilir.
4. Kavramlar objelerin ve olayların hem doğrudan hem de dolaylı olarak gözlenebilen özelliklerinden oluşur.
5. Kavramlar çok boyutludur.
6. Kavramlar kendi içlerinde, özelliklerine uygun belli ölçütlere göre gruplanabilirler.
7. Kavramlar aralarındaki etkileşime dayanarak, bir bütünlük oluşturur.
8. Kavramlar dille ilgilidir.
9. Kavramların özellikleri de kendi içinde birer kavramdır (Ülgen, 2004:108-117).
10. Kavramlar basitten karmaşığa doğru bir sıralama gösterir.
11. Kavramlar ne yolla kazanılırsa kazanılsın bunlara yalnız kişinin kendi yaşantıları anlam kazandırır (Fidan,1996:189-191).

2.8.3. Kavram Öğretimi

Bilgi, duygu ve görüşlerin ifade edilmesi sırasında sıklıkla kavramlardan istifade edilir. Bu anlamda etkin öğrenme; öğrencilerin kullanılan kavramları doğru anlamaları ile bilmeleri ilkesine dayanır (Dönmez, Yazıcı, 2008:132).

Vygotsky, kavramların kişinin belleğine yerleşmesini şu şekilde ifade

etmektedir: “...bir kavram, bellek tarafından oluşturulmuş belli çağrışımsal bağların bir toplamı yada yalnızca bir alışkanlık olmanın ötesinde bir şeydir. Alıştırma yaptırarak öğretilmeyecek, ancak bizzat çocuğun gelişmesi gerekli düzeye ulaştığı zaman gerçekleştirilebilecek olan karmaşık ve gerçek anlamda bir düşünce eylemidir”. Dolayısıyla kavram öğrenme, çocuğun gelişim düzeyiyle ilgilidir. Kavram gelişimi, çocuğun gelişimini izler” (Öktem, 2006:52).

Kavram öğretimi bilgileri sınıflama ve kategorilere ayırma sürecinin esasıdır (Candan, 1998:11). Kavramları kullanarak öğrenme, anında ve bir anda olur. Öğrenmenin bir anda olması, konunun yada sorunun görülür görülmez anlaşılması demek değildir. İnsanın öğreneceği konu yada çözeceği sorun, geliştirdiği kavram örüntüsünün sınırları içindeyse, bunu anında kavrayabilir. Yoksa insan, duruma ilişkin kavramları kazanıncaya dek öğrenme oluşamaz (Başaran,1996:215).

Kavram öğretimi konusunda bir çok eğitimci tarafından değişik metotlar ortaya konulmuştur. Ancak eğitimcilerin genellikle bu konuda ittifak halinde bulundukları noktalar da vardır ki bunları; kavramların öğretiminde öğrencinin odak noktası olarak alınması, konuların anlatımı sırasında temel nitelikteki kavramların verilmesi; kavramları kalıcılığını sağlamak için bol, somut ve olumlu örneklerin verilmesi ve tekrar yapılması şeklinde sıralamak mümkündür. Bu metotların kavram öğretiminde hem öğrenci hem de öğretmen açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir (Kömürcü, 2002:11-12). Öğrencilerin kavram yanlışlarına düşmelerini engellemede temel görev öğretmenlere düşmektedir. Özellikle kavram öğretiminde çeşitli araçlardan yararlanılması, öğrencilerin kavram öğrenmede karşılaşacakları sorunları en aza indirmemize imkan sağlayacaktır (Dönmez, Yazıcı, 2008:133).

Kavramların öğretilmesi ve öğrenilmesi, Sosyal Bilgiler dersi ve birey gelişimi için çok önemlidir. Çünkü coğrafi, sosyolojik, ekonomik, politik ve tarihsel dünyaya ait temel kavramlar bilgisi olmadan, kim olduğumuzu yaşadığımız dünyanın ne olduğunu anlamamız büyük ölçüde sınırlandırılmış olacaktır (Doğruek, 2004:26).

Öğrenciler yeni kavramlarla karşılaşmakta, fakat çoğu zaman yeterli öğrenme-öğretme süreci gerçekleşmeden, yeni bir temaya geçiş mümkün olabilmektedir. Hâlbuki ilköğretim öğrencilerinin, Sosyal Bilgilerle ilgili ilkeleri öğrenerek, karşılıklarına çıkabilecek sosyal problemleri çözebilmeleri için temel kavramları çok iyi anlamaları gerekmektedir. Çünkü bu kavramlar, ilköğretim çağındaki çocukların zihinlerindeki temel bilişsel yapıların oluşmasına ve yeni bilgileri anlamlı bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olmaktadır (Yel, 2006: 148).

Gagne (1985), Ormned (1990), Oven ve vd. (1978) kavram öğrenmede önemli öğretim ilkelerinden söz etmektedirler. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır (Özby, 2004: 195-196).

1. Kavramların ilk önce tamamının sunulması gerekir.
2. Kavram öğretilmesi için çok sayıda olumlu örneklerinin sunulması kavramın şematik yapısının oluşmasına yardımcı olur.
3. Kavram öğrenmede kavramın ne olmadığı belli sayıda özelliklerle beraber verilmelidir.
4. Olumlu ve olumsuz durumlar birlikte sunulmalıdır. Kavram öğrenmede kavrama özellik olan durumlarla kavramın tanımlayıcı özelliği olmayan durumların birlikte işlenmesi kavram öğrenmeyi hızlandırdığı belirtilmektedir.
5. Yeni örnekleri sınıflandırarak öğrencilerin kavramları anlayıp anlamadıklarını test etmek gerekir.
6. Öğrencilerden kendi örneklerini vermelerini istemek ve bunları uygulamak kavram öğrenmeyi kolaylaştırır.
7. Belli kavramların öğrenilmesi için gerekli becerileri belirlemek ve kavramlar arasındaki ilişkileri göstermek kavram öğrenmede dikkate alınmalıdır.
8. Kavramlar genel kategorilerinden özele doğru verilmelidir.
9. Somut ve basit kavramlar kavram haritalamada önemli kolaylıklar sağlar.
10. Kavramların öğretilmesinde resimlerden, şekillerden, kişisel

yaşantılardan, demonstrasyonlardan faydalanılması kavramların daha kolay öğrenilmesini sağlar.

Bir öğretim programında kavramlar önemli bir yer tutar. Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için, programda yer alan çok sayıdaki kavramın, her öğrencinin zihninde aynı anlam oluşturulabilecek şekilde geliştirilmesi gerekir (Doğan,2007:3). Kavramlar, bizim bilgi yapımızı düzenler, bilgiyi dağılmaktan ve işlevsizlikten korur, insanlar arasındaki iletişimi kolaylaştırır ve hızlandırır. Sosyal bilgiler öğretiminde, kavram öğretimi öğretimin odak noktası olarak belirlemenin birçok yararı vardır. Bu yararlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Üst düzey akademik başarı
2. Öğrenme ve hatırlamayı basitleştirme
3. İletişimi kolaylaştırma
4. Öğretimi kişiselleştirme
5. Gerçek ve yanlış algılamayı ayırt etmeye yardımcı olma
6. Karmaşık anlamaya yardımcı olma
7. Problem çözme ve akıl yürütme (Doğanay, 2003:234–236).

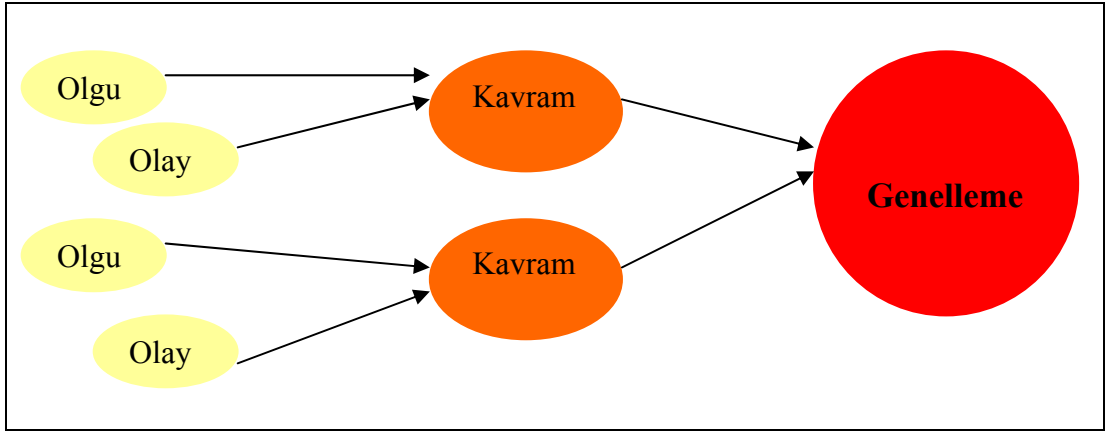
2.8.4. Kavram Öğretiminin Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Kavramlar, hayatımız için vazgeçilmezdir. Kavramlar, karmaşık dünyamızı anlayarak yönetmeye ve yorumlamaya yardım eder. Bu sayede kavramlar, dünyamızı nasıl algıladığımızı etkiler. Kavramlar kendi dünyamızı yorumlamamız ve dışa vurmamız için uygun ve akılcı yollar geliştirmemize olanak verir (Doğrukök,2004:25).

Kavram öğrenmenin pek çok yararı bulunmaktadır. Öncelikle “kavramlar düşünce sürecimizde büyük ekonomi sağlar. Kavramlar olmasaydı, dış dünyadaki her olayı teker teker görmek ve hatırlamak durumunda olurduk” (Cüceloğlu, 1991: 216).

Kavramların doğru öğrenilmesi çok önemlidir. Eğer yanlış öğrenme gerçekleşirse kişi o kavram ile ilgili olay, olgu ve bir çok bilgiyi de hatalı öğrenebilir. Her öğretmen öğrencilerin iç dünyasına girmeyi başarmalı ve onların zihninde yeni oluşan bilimsel olmayan yanlış anlamaları belirleyip onları gidermelidir. Çünkü yanlış anlaşılan bir kavram öğrencilerin zihninde kolayca silinmemekte ve öğrenciler yanlış anlamayı zaman içinde doğrulayıcı deliller bulmaya çalışmakta veya o yönde bilimsel olmayan ön yargılar oluşturmaktadır (Akbaş, 2002:9).

Şekil 2
Bilginin yapı Taşları İçinde Kavramların Yeri (Güngör, 2004: 22)

Günümüzde Eğitimciler, tek tek olaylarla, olgularla değil kavramlarla ilgilenmektedirler. Çünkü olaylar ve olgular güncel ve yereldir. Kavramlar ise olgulardan daha kapsamlı ve genellemeler için daha uygundur. Kavramları öğrenen çocukların, olayların ve olguların arasında bağ kurmada zorluk çekmeyecekleri düşünülmektedir (Barth ve Demirtaş,1997:10.1-10.3).

Kavramlar ve kavram öğrenme eğitimde çok önemli bir yer tutmaktadır. Ancak Herbart kavram öğretiminin önemini daha da ileriye götürerek “Öğretim kavramların sistematik bir sunuluşundan ibarettir” ifadesini kullanmıştır. Ona göre Pedagoji, kavramların işlenmesi ile uğraşır (Yeşil, 2001:206).

Bir alan ile ilgili terimin, yine aynı alanla ilgili farklı kavramların yerine kullanılmasının, iletişimde karışıklığa yol açacağı düşünülmektedir. Bu nedenle okul

eğitiminde kavram öğretimine özellikle önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Çünkü okullar bu konudaki etkili ve her bireye ulaşabilecek bir kaynak olma özelliğini her zaman korumaktadırlar. Ancak bu durumda eğitim kurumlarında bir kavramın diğer kavramlar arasında bulunduğu yerin ve kavramlar arası ilişkilerin öğretimine önem verilirse toplumsal ilişkilerdeki karışıklıkların önlenebileceği söylenebilir (Güngör,2004:27).

Fidan'a göre kavramların birbiri ile ilişkisinden ilkeler ve kurallar ortaya çıkmaktadır. İlkeler yargıda bulunma ve problem çözme etkinliklerinin temelidir. Bu nedenle kavramları ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerini iyi öğrenmek; doğru yargıda bulunmaya ve problemleri anlayarak çözmeye yardımcı olur (Dumanlı, 2001: 15). Ayrıca programda öngörülen konuların içerdiği kavramları kazanamayan öğrencinin, üst aşamalardaki hedef ve davranışları göstermesi beklenemez. Bu nedenle kavramların tam olarak kazanılması, gerektiğinde hatırlanması, kavrama ait örnekler verilmesi, kavramın değişik durumlarda kullanılabilmesi eğitim açısından büyük bir önem taşımaktadır (Bayazıtoğlu, 1995:15). Çünkü hayata geçirilmeyen, yaşamda kullanılmayan bir kavram zamanla unutulur ve öğrenciye de bir katkısı olmaz.

2.8.5. Sosyal Bilgiler Dersi ve Kavramların Öğrenilme Düzeyleri

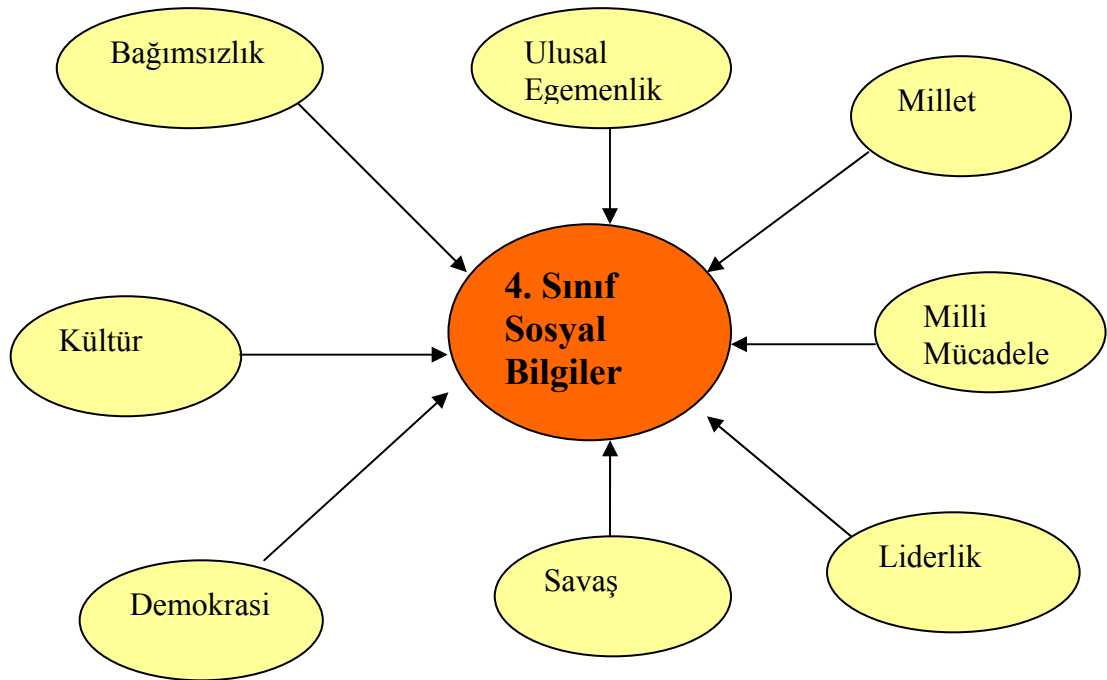
Temel eğitimin birinci kademe sınıflarında, özelliklede Sosyal Bilgiler dersinde; Atatürk ve eserlerinin tanıtılması, benimsetilmesi, sınıf öğretmenlerinin sadece belirli bir ders içindeki ünitelerin işlenmesi sırasında vereceği bilgilerle sınırlı tutulmamalıdır. Atatürk'ün kişiliği, Kurtuluş Savaşı'ndaki önemli olaylar, Atatürk inkılâbı, Atatürk ilke ve görüşleri Önderimizin özdeyişleriyle birlik ve beraberlik içerisinde her fırsatta öğrencilere duyurulmaya çalışılmalı, öğrenciler Atatürkçülük konusunda bilinçlendirilmelidir.

Bugün için, ülkemizde yapılan Atatürkçülük ile ilgili eğitim-öğretim çalışmalarının esasını, klasik anlamda, Atatürk ve Atatürkçülük konularında verilmesi gereken kazanımların bilgi düzeyinde öğretilmesi oluşturmakta, yani bu

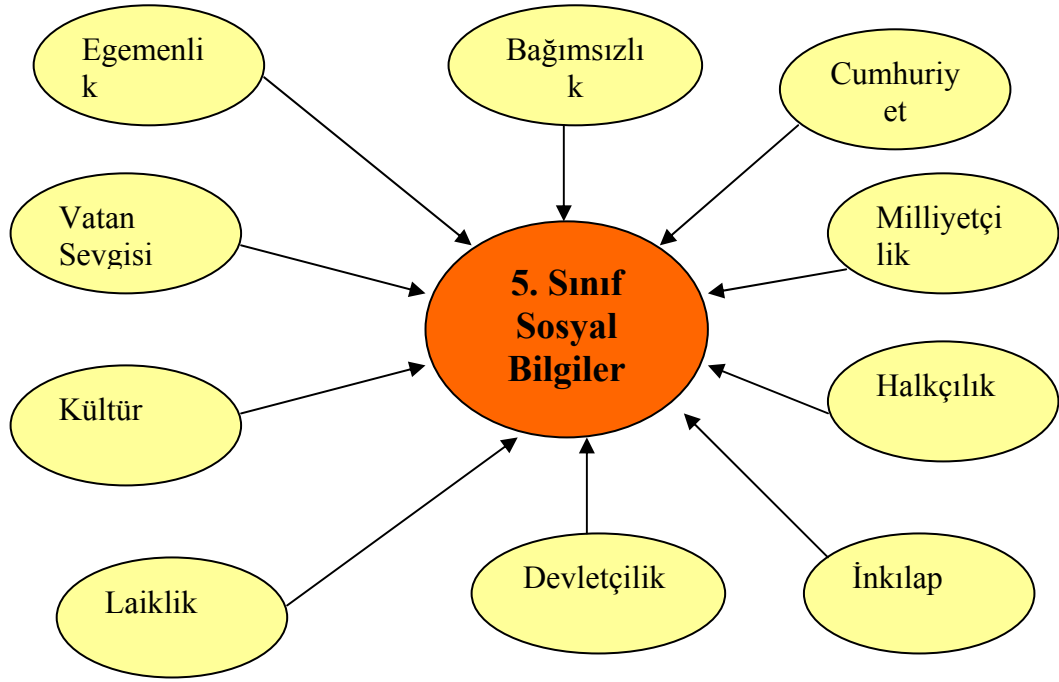
konuların bir şekilde öğrencilere ezberletilmesiyle meselenin halledildiği varsayılmaktadır. Halbuki burada önemli olan, yeni nesillerin Atatürkçülüğü özümsemesidir (Dönmez, Yazıcı, 2008:3). Bunun için de öğrencilerin Atatürkçülük ile ilgili konuları ve kavramları bilgi düzeyinde değil daha üst düzeyde kazanması gerekir.

Bozcan, Zihinsel gelişim açısından, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerine kavram öğretmenin önemi üzerinde durmaktadır. Bu sınıfa devam eden öğrenciler Piaget'in bilişsel gelişim aşamalarına göre; soyut işlemler dönemine geçişin başlarında bulunmaktadır. Bu yaş grubundaki öğrencilerin okuldaki öğretilen bilgileri ezberleme yolunu seçerek, konuları öğrendiği izlenimi oluşturacağı belirtilmektedir. Öğrencinin öğretilen konu ile ilgili düşünceleri mantıklı bir sıraya koyarak keşfetmesinin ve bu yolla kalıcı bilgiye ulaşmasının önemi üzerinde durulmaktadır (Bozcan,2002:25).

Şekil 3
İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Kavramlardan Bazıları

Şekil 4
İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan
Atatürkçülük ile İlgili Kavramlardan Bazıları

İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Atatürkçülük konularındaki bu kavramların öğrenilmesi öğrencilerin tarihine, milletine, vatanına bağlılığını arttıracak ve derslerde de daha başarılı olmasını sağlayacaktır. Ancak bu kavramların ne derecede öğrenildiği de önemli olan noktalardan bir tanesidir. Öğrenci kavramı sadece ezberlemiş mi? Onun hakkında yorum yapabiliyor mu? Kavramla ilgili analizlerde bulunabiliyor mu? Bu noktada Bloom'un bilişsel taksonomisi hakkında da bilgi vermemiz gerekiyor.

Sınıflama (taksonomi), fen bilimlerinden Sosyal Bilimlere geçtiği şekliyle; varlıkların basitten karmaşığa ve birbirinin önkoşulu olacak şekilde aşamalı sınıflaması anlamında kullanılmaktadır. Ancak eğitim ile ilgili taksonomilere baktığımızda birbirinin ön koşulu ve basitten karmaşığa olmayacak şekilde düzenlenen taksonomilere de rastlamaktayız (Sönmez, 2004).

Bireylere kazandırılacak olan özellikler program tasarımcıları tarafından kapsamına, türüne ve niteliğine göre belli ölçütler doğrultusunda analiz edilerek sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya “*Eğitim Amaçlarının Taksonomisi*” adı verilmektedir. Eğitim amaçlarının sınıflandırılmasında en iyi bilinen ve en çok kullanılan yaklaşım Benjamin Bloom ve arkadaşları (1950) tarafından geliştirilen taksonomidir. Bloom ve arkadaşları bilişsel alanı; bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olarak sınıflamışlardır. Her basamak bir öncekini kapsadığı gibi bir sonrakine de koşul olacak şekilde aşamalı olarak düzenlenmiştir (Doğan,2007:22-23). Bu alanlar birbirinden bağımsız, kopuk değil, birbiriyle ilişkilidir. Bu sınıflama yapaydır. Kuşkusuz öğrenilmiş hiçbir davranış tek bir alana girmez (Varış, 1988:146). Bloom ve arkadaşlarında aşamalı olarak düzenlenen bilişsel alan, eğitim dünyasında yaygın bir kabul görmüştür. Bu aşamalı düzenlemede, öğrenmenin ilk basamağını içeren basit, somut ve öğrenilmesi kolay davranışlardan, daha karmaşık, soyut ve öğrenilmesi daha zor davranışlara doğru gidilmiştir (Sönmez,1981:9).

Bilişsel gelişimin temelinde kavram öğrenme vardır. Kavram öğrenme çeşitli düzeylerde gerçekleşmektedir (Senemoğlu, 1998:517).

Tablo 1
Bilişsel Alan Aşamalı Sınıflaması (Bademci,1999:25)

Değerlendirme
Sentez
Analiz
Uygulama
Kavrama
Bilgi

Tablo 2
Bilişsel Alanın Basamakları ve Hedef Örnekleri
(Nas, 2000: 48-49)

Basamak	Açıklamalar	Hedeflerin Son Sözcük Örnekleri	Hedef Örnekleri
<u>Bilgi</u> Kavramlar bilgisi Olgular Bilgisi Araç-Gereç Bilgisi Sınıflama Bilgisi Yöntem Bilgisi İlke ve Genelleme Bilgisi	Görünce tanıma, gerektiğinde anımsama Söz konusudur. Bu basamak yalnız bilişsel alan için değil duyuşsal ve devinişsel alan içinde temel oluşturur.	Bilgisi Tanıyabilme anımsayabilme	• Aile yapısını tanıyabilme • Harita çeşitleri bilgisi • Yurdumuzdaki iklim çeşitleriyle ilgili sınıflamalar bilgisi
<u>Kavrama</u> Çevirme Yorumlama Öteleme (Kestirim, tahmin)	• Bilgiyi kendi malı yapma, yorumlama, örnek verme, kendi sözcükleriyle özetleme yada açıklama. Neden, nasıl sorularını yanıtlama.	Kavrayabilme Yorumlayabilme Kestirebilme	• Ormanların yurdumuz için önemini kavrayabilme • Sağlıkla ilgili temel ilkelerin özelliklerini kestirebilme
<u>Uygulama</u>	• İlke, genelleme, kural, yöntem ve teknikleri kullanma, sorun çözme • Öğrendiklerini yeni,	Uyabilme Yapabilme Kullanabilme Çözebilme	• Temel toplumsal olgularla ilgili araştırma yapabilme • Temel trafik

	özel ve somut durumlarda uygulama		kurallarına uyabilme
<u>Analiz</u> Öğelere dönük çözümleme İlişkilere dönük çözümleme Örgütlenme İlkelerine dönük çözümleme	- Sınıflama,gruplama, karşılaştırma, sıralama - Öğeler arasında ilişkileri görüp belirleme Neden-sonuç ilişkilerini kurma	Öğelerine ayırabilme Çözümleyebilme İlişkileri saptayabilme	Çevresiyle ilgili toplumsal olgulardaki temel ilişkileri saptayabilme
<u>Bireşim</u> <u>(Sentez)</u> Özgün bir iletişim içeriği oluşturabilme Bir plan yada işlemler takımı önerisi oluşturabilme	Bireşim, öğeleri bütün oluşturacak şekilde bir araya getirme. Bilgileri bütünleştirme yaratıcılığını kullanarak bilgilerine yenilerini ekleme	Oluşturabilme Geliştirebilme Düzenleyebilme Planlayabilme	- Yeni bir çocuk hakları sözleşmesi geliştirebilme - Yalın toplumsal olgularla ilgili temel sorunların çözümü için özgün bir görüş oluşturabilme
<u>Değerlendirme</u> İç ölçütlere göre değerlendirme Dış ölçütlere göre değerlendirme	Bu ölçüte göre yargılama, eleştirme, değerlendirme, karar verme, sorgulama söz konusudur.	Eleştirebilme Değerlendirebilme Ölçüt belirleyebilme	Türkiye ile komşularını bazı özellikler açısından değerlendirebilme

Bilgi, bilişsel beceri ve yeteneklerden oluşan bilişsel davranışlar, bilişsel alan hedeflerini tanımlar. Bilişsel hedefler, yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, basitten karmaşığa doğru bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme ana basamaklarında toplanmıştır (Bademci, 1999:23).

2.9. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde konu ile ilgili yapılmış olan bazı araştırmalara yer verilmiştir.

Bayazıtoglu (1991), “İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Öngörülen Kavramların Kazandırılma Düzeyi” başlıklı bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın amacı; ilkokulda Sosyal Bilgiler Programı’nda öngörülen kavramların öğrencilere hangi düzeyde kazandırıldığını belirlemektir. Çalışma sonucunda bilgi ve kavrama düzeyinde hedef davranışları kazandırmada verilmiş olan eğitimin başarılı olduğu belirtilmiştir. Ancak kalıcılığı sağlamada etkili değildir. Toplam erişim düzeyinde de verilmiş olan eğitimin başarılı olduğu belirtilmiştir.

Okur (2000). “İlköğretim Okulları 1. Kademe Sosyal Bilgiler Ders Programında Atatürkçülük Konularının Ünitelere Göre Dağılımı ve Hedeflere Ulaşma Derecelerinin İncelenmesi” adlı çalışmada öğrencilerin Atatürkçülük konuları ile ilgili hedeflere ulaşma düzeylerini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda ise, Atatürkçülükle ilgili konularının hedeflerinin öğrencilerde istenilen düzeyde davranışa dönüştürülemediği gözlenmiştir. Uygun metot ve tekniklerin kullanılmayışı, araç-gereç yetersizliği ve sınıfların kalabalık oluşu başarısızlığın nedenleri arasında gösterilmiştir.

Kömürcü (2002), “İlköğretim 8. sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi” adlı çalışmada kavramların öğrenilme düzeyini belirlemeye çalışmıştır. Ayrıca okullaşma oranının yetersizliği, sınıf mevcutlarının fazlalığı ve bu yüzden istenilen öğrenme ortamının sağlanamayışından dolayı başarının düşük olduğu tespit

edilmiştir. Ayrıca müfredatın, öğrenciye bilgi yüklemeyi amaçlar nitelikte oluşu, ezberci eğitim ve araç-gereç sıkıntısı da belirtilmiştir.

Keskin (2003) “İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrencilere Tarih Kavramının Kazandırılma Düzeyi”ni araştıran bir araştırma yapmıştır. Çalışma sonunda 5. sınıf tarih kavramlarının her birinin hangi düzeyde kazandırıldığı ortaya konulmuştur. Çalışmada ayrıca; cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, öğretmenin mesleki kıdemi, anne-baba mesleği gibi değişkenlerin kavram kazanma düzeyine etkisi incelenmiştir. Ancak tam öğrenme alt sınırı olan %70’in üzerine kavramların ancak üçte biri çıkabilmiştir. Aynı çalışmada öğrenciler, öngörülen kavramların yaklaşık beşte biri kavrama basamağında kazanılmıştır.

Şeker (2003), “İlköğretim Okulu 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi (Üsküdar Örneği)”, başlıklı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer verilen kavramların öğrencilerce ne derece kazanıldığını tespit etmek, öğrencilerin okuduğunu anlama, anladığını ifade edebilme ve yeni düşünceler üretebilme yetenekleri hakkında bilgi sahibi olmak öğrencilerin dilbilgisi bilgilerini yoklamak amaçlanmıştır. Çalışmada şu bulgulara ulaşılmıştır:

1. Araştırma sonucunda, bilgi ve kavrama basamağında verilen Coğrafya ve Tarih konu alanındaki kavramların anlaşılmasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı gözlenmiştir.
2. Kavramların bilgi ve kavrama basamağındaki kazanılmışlık düzeylerinin düşük olmasına, ünitelerin analizi yapılmadan neyin, nasıl, ne zaman, hangi şartlar altında verilmesi gerektiği konusunda yeteri kadar planlama olmadan, eğitim-öğretime gidilmesinin neden olduğu gösterilmektedir. Ders kitaplarındaki kavramların islenişini inceleme sonuçlarına göre, kavramların öğrencilerin bilişsel gelişim düzeylerine göre verilmediği bu konuda herhangi bir model ve anlayışın bulunmadığı gözlemlendiği ifade edilmektedir.

Özcan (2005), “İlköğretim 2. Kademe Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Atatürkçülük Konularını Öğrencilerin Öğrenme Düzeyleri”ni tespit etmeye yönelik çalışma yapmıştır. Bu araştırma sonunda İlköğretim 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi Atatürkçülük konularına ilişkin başarı düzeylerinin cinsiyete, annenin eğitim düzeyine, ailelerin aylık gelir düzeylerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Başarı düzeylerinde görülen bu farklılıklar 7. sınıf öğrencilerinde görülmemiştir.

Doğan (2007), “İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi “Bir Ülke Bir Bayrak” Ünitesindeki Kavramların Öğrenilmesinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışma yapmıştır. Araştırma sonunda Sosyal Bilgiler dersinde yaygın bir başarısızlık olduğu araştırmalarla saptanmıştır. Öğrencilerin hatırlama, anlama ve uygulama düzeyindeki başarılar çok düşüktür. Görüşme yapılan öğrencilerin üst kavramları yanlış edindikleri bulunmuştur. Öğrencilerin tam ve doğru tanım yapamadıkları görülmüştür.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların kazandırılma düzeyleri tespit edilmeye çalışılacaktır. Çalışma survey (alan araştırması) yöntemine bağlı kalınarak hazırlanacaktır. Bu yüzden tarama modeli kullanılacaktır.

Tarama modelleri, geçmişte yada halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey yada nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 1998:77).

3.2. Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2007–2008 Eğitim-Öğretim yılında Zonguldak ilinin Gökçebey, Alaplı, Ereğli, Devrek ve Çaycuma ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Zonguldak ilinde öğrenim gören ilköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi oluşturan öğrencilerin ilçelere göre dağılımı tablo 3'de özetlenmiştir.

Tablo 3
Araştırmanın Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin İlçelere Göre Dağılımı

Sınıf	İlçe Adı					Toplam
	Gökçebey	Devrek	Alaplı	Ereğli	Çaycuma	
4.sınıf	24	24	27	55	53	183
5.sınıf	27	24	25	56	52	184
Toplam	51	48	52	111	105	367

Araştırma verileri 183 dördüncü sınıf ve 184 beşinci sınıf öğrencisinden elde edilmiştir. Bu öğrencilerin okudukları okulların dağılımı Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4
Araştırmanın Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı

Okul Adı	Sınıf		Toplam
	4.sınıf	5.sınıf	
Gökçebey İlköğretim Okulu	24	27	51
İstiklal İlköğretim Okulu	24	24	48
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	27	25	52
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	28	28	56
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	27	28	55
75. Yıl İlköğretim Okulu	27	26	53
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	26	26	52
Toplam	183	184	367

Araştırmanın verileri, Gökçebey, İstiklal, Ahmet Zeki Atalay, Cumhuriyet, İzmirlioğlu, 75. Yıl ve Barbaros İlköğretim okullarının 4 ve 5. sınıflarında okuyan toplam 367 öğrenci üzerinden elde edilmiştir. Bu okulların ilçelere göre dağılımı ise Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5
Araştırma Yapılan Okulların İlçelere Göre Dağılımı

Okul Adı	İlçesi
Gökçebey İlköğretim Okulu	Gökçebey
İstiklal İlköğretim Okulu	Devrek
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	Alaplı
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	Ereğli
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	Ereğli
75. Yıl İlköğretim Okulu	Çaycuma
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	Çaycuma

3.3 Veri Toplama Araçları ve Uygulama

Araştırma için gerekli veriler kavramları anlama düzeylerini belirlemek amacıyla başarı testi yoluyla elde edilmiştir. Buna göre ölçme aracının geliştirilmesinde ilk aşamada ulaşılabilen literatür taranmıştır. 4 ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler “Atatürkçülük” konularında geçen kavramlara ilişkin 4 seçenekli çoktan seçmeli test sorusu tipinde sorular test geliştirme ilkelerine göre hazırlanmış ve 100 öğrenci üzerinde bir pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucuna göre ölçme aracının güvenilirliği 4. sınıflara uygulanan testin 0.76 ve 5. sınıflara uygulanan testin güvenilirliği 0.83 bulunmuştur. Madde ayırt ediciliği düşük olan soruların soru kökü ve seçenekleri üzerinde alan uzmanları görüşlerine dayanarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçme aracının geçerliliği için ölçme araçlarını oluşturan sorular üzerinde ölçme ve değerlendirme uzmanından ve Sosyal Bilgiler branş öğretmenlerinden görüşler alınmış ve bu görüşler doğrultusunda 4 ve 5. sınıflara uygulanan test düzenlenmiştir. Ölçme aracını oluşturan sorular ile ilgili ölçülmek istenen kavramlar, Bloom’un taksonomisine göre bilgi, kavrama ve analiz basamaklarını temsil edecek şekilde hazırlanmıştır. Başarı testi ile ölçülmek istenen kavramlar Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6
Başarı Testi İle Ölçülmek İstenen Kavramlar ve Bu Kavramların Taksonomi
Düzeyi

4. sınıf			5. sınıf		
Soru no	Kavram	Taksonomi Düzeyi	Soru no	Kavram	Taksonomi Düzeyi
1	Kültür	Bilgi	1	Vatan Sevgisi	Bilgi
2		Kavrama	2		Kavrama
3		Analiz	3		Analiz
4		Kavrama	4	Egemenlik	Bilgi
5	Bağımsızlık	Bilgi	5		Kavrama
6		Kavrama	6		Analiz
7		Analiz	7	Bağımsızlık	Bilgi
8	Ulusal	Bilgi	8		Kavrama
9	Egemenlik	Kavrama	9		Analiz
10		Analiz	10	Cumhuriyet	Bilgi
11	Millet	Bilgi	11		Kavrama
12		Kavrama	12		Analiz
13		Analiz	13	Milliyetçilik	Bilgi
14	Milli Mücadele	Bilgi	14		Kavrama
15		Kavrama	15		Analiz
16		Analiz	16	Halkçılık	Bilgi
17	Liderlik	Bilgi	17		Kavrama
18		Kavrama	18		Analiz
19		Analiz	19	İnkılap	Bilgi
20	Savaş	Bilgi	20		Kavrama
21		Kavrama	21		Analiz
22		Analiz	22	Devletçilik	Bilgi
23	Demokrasi	Bilgi	23		Kavrama
24		Kavrama	24		Analiz
25		Analiz	25	Laiklik	Bilgi
			26		Kavrama
			27		Analiz
			28	Kültür	Bilgi
			29		Kavrama
			30		Analiz

4. sınıf öğrencileri için 8 kavrama ilişkin 25 soru ve 5.sınıf öğrencileri için 10 kavrama ilişkin 30 soru hazırlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin testlere vermiş oldukları cevaplar, doğru cevaplar için 1, yanlış ve boş cevaplar için 0 puan verilerek SPSS 15.0 programına girilmiş ve araştırma verileri bu program aracılığıyla çözümlenmiştir. Araştırmanın alt problemlerinin çözümünde ki kare testleri, kavramlara ilişkin yüzde-frekans tabloları ve varyans analizi (ANOVA) istatistikleri kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 alınmıştır.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde; araştırmanın alt problemleri için, toplanan verilerden elde edilen bulgular alt problemlerin sırasına uygun olarak, tablo ve açıklamalarıyla birlikte verilmiştir ve bunlara dayalı olarak yorumlar yapılmıştır.

4.1. Alt Problemlerin Sınanması

Bu başlık altında, alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular ve yorumlar üzerinde durulmuştur.

4.1.1. İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Kavramları Kazanma Düzeyleriyle İlgili Bulgular

4.1.1.1. Alt Problem 1'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramlar Bloom'un bilişsel taksonomisine göre ne düzeyde kazandırılmıştır?

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların Bloom'un bilişsel taksonomisine göre ne düzeyde kazandırıldığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin tüm kavramlara ilişkin sorulara vermiş oldukları doğru ve yanlış cevap sayıları incelenmiş ve sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7
4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Atatürkçülük Konularındaki
Kavramların Kazandırılma Düzeyi

Kavramlar	Taksonomi Düzeyi	Kavramı			
		Doğru Bilen		Yanlış Bilen	
		n	%n	n	%n
Savaş	Bilgi	173	95	10	5
Milli Mücadele	Bilgi	166	91	17	9
Kültür	Kavrama	166	91	17	9
Bağımsızlık	Kavrama	162	89	21	11
Bağımsızlık	Bilgi	157	86	26	14
Kültür	Kavrama	155	85	28	15
Milli Mücadele	Kavrama	155	85	28	15
Kültür	Bilgi	153	84	30	16
Kültür	Analiz	153	84	30	16
Liderlik	Bilgi	151	83	32	17
Demokrasi	Bilgi	148	81	35	19
Bağımsızlık	Analiz	139	76	44	24
Ulusal Egemenlik	Kavrama	137	75	46	25
Millet	Kavrama	135	74	48	26
Liderlik	Analiz	134	73	49	27
Savaş	Kavrama	133	73	50	27
Milli Mücadele	Analiz	130	71	53	29
Ulusal Egemenlik	Bilgi	127	69	56	31
Demokrasi	Analiz	122	67	61	33
Liderlik	Kavrama	106	58	77	42
Millet	Analiz	102	56	81	44
Savaş	Analiz	101	55	82	45
Ulusal Egemenlik	Analiz	99	54	84	46
Demokrasi	Kavrama	83	45	100	55
Millet	Bilgi	72	39	111	61

Tablodaki kavramlar, kavram anlama düzeyine (kavramı doğru bilen öğrenci sayısına) göre en yüksekten en düşüğe doğru sıralanmıştır. Öğrencilerin en çok %95'i bilgi düzeyindeki “savaş” kavramını doğru olarak kazanmışlardır. Kavrama düzeyinde öğrencilerin en çok %91'i “kültür” kavramını; analiz düzeyinde öğrencilerin en çok %84'ü yine “kültür” kavramını kazanmışlardır. Aynı zamanda öğrenciler genel olarak en fazla bilgi ve kavrama düzeyindeki kavramları kazanmışlardır. Analiz düzeyinde verilmiş olan soruların cevaplama yüzdelerine baktığımız zaman öğrenci başarısının düşük olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin en çok %61'i bilgi düzeyinde “millet” kavramını, kavrama düzeyinde öğrencilerin %55'i “demokrasi” kavramını ve analiz düzeyinde öğrencilerin %46'sı “ulusal egemenlik” kavramları üzerinde kavram yanlışlığına sahip oldukları söylenebilir.

4. sınıf öğrencilerinin tüm kavramları kazanma düzeyine baktığımız zaman da % 74 gibi bir başarı ortaya çıkmaktadır ki bu da öğrenme açısından başarılı bir sonuçtur.

4.1.1.2. Alt Problem 2'ye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?

7 farklı okulda 4. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların öğrenilme düzeyi araştırıldığında bulgular Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8

**4. Sınıf Bilgi Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin
Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı**

	Kavramı		Okul Adı							Toplam
			Gökçe-bey İ.Ö.O	İstiklal İ.Ö.O	Ahmet Zeki Atalay İ.Ö.O	Cumhuriyet İ.Ö.O	İzmirlioğlu İ.Ö.O	75. Yıl İ.Ö.O	Barbaros Kutlutaş İ.Ö.O	
Kültür	Yanlış Bilen	n	1	6	0	2	4	9	8	30
		%n	3.3%	20.0%	0.0%	6.7%	13.3%	30.0%	26.7%	100.0%
	Doğru Bilen	n	23	18	27	26	23	18	18	153
		%n	15.0%	11.8%	17.6%	17.0%	15.0%	11.8%	11.8%	100.0%
Bağımsızlık	Yanlış Bilen	n	3	3	7	0	1	8	4	26
		%n	11.5%	11.5%	26.9%	0.0%	3.8%	30.8%	15.4%	100.0%
	Doğru Bilen	n	21	21	20	28	26	19	22	157
		%n	13.4%	13.4%	12.7%	17.8%	16.6%	12.1%	14.0%	100.0%
Ulusal Egemenlik	Yanlış Bilen	n	10	5	12	6	4	12	7	56
		%n	17.9%	8.9%	21.4%	10.7%	7.1%	21.4%	12.5%	100.0%
	Doğru Bilen	n	14	19	15	22	23	15	19	127
		%n	11.0%	15.0%	11.8%	17.3%	18.1%	11.8%	15.0%	100.0%
Millet	Yanlış Bilen	n	8	12	19	21	12	18	21	111
		%n	7.2%	10.8%	17.1%	18.9%	10.8%	16.2%	18.9%	100.0%
	Doğru Bilen	n	16	12	8	7	15	9	5	72
		%n	22.2%	16.7%	11.1%	9.7%	20.8%	12.5%	6.9%	100.0%
Milli Mücadele	Yanlış Bilen	n	2	2	3	2	1	6	1	17
		%n	11.8%	11.8%	17.6%	11.8%	5.9%	35.3%	5.9%	100.0%
	Doğru Bilen	n	22	22	24	26	26	21	25	166
		%n	13.3%	13.3%	14.5%	15.7%	15.7%	12.7%	15.1%	100.0%
Liderlik	Yanlış Bilen	n	7	5	12	1	0	6	1	32
		%n	21.9%	15.6%	37.5%	3.1%	0.0%	18.8%	3.1%	100.0%
	Doğru Bilen	n	17	19	15	27	27	21	25	151
		%n	11.3%	12.6%	9.9%	17.9%	17.9%	13.9%	16.6%	100.0%
Savaş	Yanlış Bilen	n	2	1	2	0	0	4	1	10
		%n	20.0%	10.0%	20.0%	0.0%	0.0%	40.0%	10.0%	100.0%
	Doğru Bilen	n	22	23	25	28	27	23	25	173
		%n	12.7%	13.3%	14.5%	16.2%	15.6%	13.3%	14.5%	100.0%
Demokrasi	Yanlış Bilen	n	12	2	6	1	1	10	3	35
		%n	34.3%	5.7%	17.1%	2.9%	2.9%	28.6%	8.6%	100.0%
	Doğru Bilen	n	12	22	21	27	26	17	23	148
		%n	8.1%	14.9%	14.2%	18.2%	17.6%	11.5%	15.5%	100.0%

Bulgulara göre en çok Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin (%18) diğer okullardaki öğrencilere göre bilgi basamağındaki “kültür” kavramını doğru olarak anlama düzeyi daha yüksektir. Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin tamamı “kültür” kavramını doğru cevaplamışlardır.

“Bağımsızlık”, “savaş” ve “demokrasi” kavramlarını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu görülmektedir. “Ulusal egemenlik” kavramını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok İzmirlioğlu İlköğretim Okulu (%18) öğrencilerinin olduğu, “millet” kavramını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok Gökçebey İlköğretim Okulu (%22) öğrencilerinin olduğu, “milli mücadele” ve “laiklik” kavramlarını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok Cumhuriyet ve İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

4. sınıf öğrencilerinin bilgi basamağındaki tüm kavramları kazanma düzeyine baktığımız zaman da % 79 gibi bir başarı ortaya çıkmaktadır.

Bilgi düzeyindeki kavramların öğrenilme düzeyinin öğrenim gördükleri okullar arasında anlamlı bir fark gösterip göstermediği ki kare testi ile test edildiğinde sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9
Bilgi Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi ile Analizi

Ki Kare Testi			
	Ki Kare değeri	Sd	P
Kültür	20.579	6	0.002 *
Bağımsızlık	15.535	6	0.016*
Ulusal Egemenlik	11.778	6	0.067
Millet	19.921	6	0.003*
Milli Mücadele	7.585	6	0.270
Liderlik	29.307	6	0.000*
Savaş	8.538	6	0.201
Demokrasi	31.864	6	0.000*

*P<0.05

Ki kare analizine göre bilgi basamağındaki kavramlardan “kültür, bağımsızlık, millet, liderlik ve demokrasi” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, okullara göre değişmektedir. Bir başka deyişle, farklı okullarda öğrenim gören öğrencilerin bilgi düzeyindeki “kültür, bağımsızlık, millet, liderlik ve demokrasi” kavramlarına ilişkin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Ancak okullara göre “ulusal egemenlik, milli mücadele ve savaş” kavramalarını bilen ve bilmeyen öğrenci sayıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. “Ulusal egemenlik, milli mücadele ve savaş” kavramların anlaşılma düzeyleri okullara göre fark göstermemektedir ($P>0.05$).

4.1.1.3. Alt Problem 3’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?

7 farklı okulda 4. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların öğrenilme düzeyi araştırıldığında bulgular Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10

**4. Sınıf Kavrama Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin
Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı**

			Okul Adı								Toplam
Kavramı			Gökçe ­ bey İ.Ö.O	İstiklal İ.Ö.O	Ahmet Zeki Atalay İ.Ö.O	Cumhuriyet İ.Ö.O	İzmirlioğlu İ.Ö.O	75. Yıl İ.Ö.O	Barbaros Kutlutaş İ.Ö.O		
Kültür	Yanlış Bilen	n	8	5	4	1	2	8	0	28	
		%n	28.6%	17.9%	14.3%	3.6%	7.1%	28.6%	0.0%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	16	19	23	27	25	19	26	155	
		%n	10.3%	12.3%	14.8%	17.4%	16.1%	12.3%	16.8%	100.0%	
Kültür	Yanlış Bilen	n	2	1	4	1	2	4	3	17	
		%n	11.8%	5.9%	23.5%	5.9%	11.8%	23.5%	17.6%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	22	23	23	27	25	23	23	166	
		%n	13.3%	13.9%	13.9%	16.3%	15.1%	13.9%	13.9%	100.0%	
Bağımsızlık	Yanlış Bilen	n	4	2	6	2	1	3	3	21	
		%n	19.0%	9.5%	28.6%	9.5%	4.8%	14.3%	14.3%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	20	22	21	26	26	24	23	162	
		%n	12.3%	13.6%	13.0%	16.0%	16.0%	14.8%	14.2%	100.0%	
Ulusal Egemenlik	Yanlış Bilen	n	6	6	8	3	3	15	5	46	
		%n	13.0%	13.0%	17.4%	6.5%	6.5%	32.6%	10.9%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	18	18	19	25	24	12	21	137	
		%n	13.1%	13.1%	13.9%	18.2%	17.5%	8.8%	15.3%	100.0%	
Millet	Yanlış Bilen	n	8	7	9	6	5	7	6	48	
		%n	16.7%	14.6%	18.8%	12.5%	10.4%	14.6%	12.5%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	16	17	18	22	22	20	20	135	
		%n	11.9%	12.6%	13.3%	16.3%	16.3%	14.8%	14.8%	100.0%	
Milli Mücadele	Yanlış Bilen	n	1	5	3	3	4	7	5	28	
		%n	3.6%	17.9%	10.7%	10.7%	14.3%	25.0%	17.9%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	23	19	24	25	23	20	21	155	
		%n	14.8%	12.3%	15.5%	16.1%	14.8%	12.9%	13.5%	100.0%	
Liderlik	Yanlış Bilen	n	19	11	10	8	7	12	10	77	
		%n	24.7%	14.3%	13.0%	10.4%	9.1%	15.6%	13.0%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	5	13	17	20	20	15	16	106	
		%n	4.7%	12.3%	16.0%	18.9%	18.9%	14.2%	15.1%	100.0%	
Savaş	Yanlış Bilen	n	10	7	11	2	7	8	5	50	
		%n	20.0%	14.0%	22.0%	4.0%	14.0%	16.0%	10.0%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	14	17	16	26	20	19	21	133	
		%n	10.5%	12.8%	12.0%	19.5%	15.0%	14.3%	15.8%	100.0%	
Demokrasi	Yanlış Bilen	n	13	15	16	15	8	18	15	100	
		%n	13.0%	15.0%	16.0%	15.0%	8.0%	18.0%	15.0%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	11	9	11	13	19	9	11	83	
		%n	13.3%	10.8%	13.3%	15.7%	22.9%	10.8%	13.3%	100.0%	

Bulgulara göre en çok Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin diğer okullardaki öğrencilere göre kavrama basamağındaki “kültür, ulusal egemenlik, milli mücadele, savaş ve demokrasi” kavramlarını doğru olarak anlama düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. “Bağımsızlık”, “millet” ve “liderlik” kavramlarını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok Cumhuriyet ve İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

4. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağındaki tüm kavramları kazanma düzeyine baktığımız zaman da % 84 gibi bir başarı ortaya çıkmaktadır.

Kavrama düzeyindeki kavramların öğrenilme düzeyinin okullar arasında anlamlı bir fark gösterip göstermediği ki kare testi ile test edildiğinde sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11
Kavrama Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrenim Gördükleri
Okullar Göre Ki Kare Testi İle Analizi

Ki Kare Testi			
	Ki kare değeri	Sd	P
Kültür	19.839	6	0.003*
Kültür	4.086	6	0.665
Bağımsızlık	6.066	6	0.416
Ulusal Egemenlik	19.966	6	0.003*
Millet	2.735	6	0.841
Milli Mücadele	6.350	6	0.385
Liderlik	19.154	6	0.004*
Savaş	11.674	6	0.070
Demokrasi	9.334	6	0.156

*P<0.05

Ki kare analizine göre kavrama basamağındaki kavramlardan “kültür, ulusal egemenlik ve liderlik” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, okullara göre değişmektedir. Bir başka deyişle, farklı okullarda öğrenim gören öğrencilerin kavrama düzeyindeki “kültür, ulusal egemenlik ve liderlik” kavramlarına ilişkin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Ancak okullara göre “kültür, bağımsızlık, millet, milli mücadele, demokrasi ve savaş” kavramalarını bilen ve bilmeyen öğrenci sayıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bir başka deyişle “kültür, bağımsızlık, millet, milli mücadele, demokrasi ve savaş” kavramların anlaşılma düzeyleri okullara göre fark göstermemektedir ($P>0.05$).

4.1.1.4. Alt Problem 4’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?

7 farklı okulda 4. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük ile ilgili Analiz basamağındaki kavramların öğrenilme düzeyi araştırıldığında bulgular Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 12

4. Sınıf Analiz Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı

	Kavramı		Okul Adı							Toplam
			Gökçe-bey İ.Ö.O	İstiklal İ.Ö.O	Annet Zeki Atalay İ.Ö.O	Cumhuriyet İ.Ö.O	İzmirlioğlu İ.Ö.O	75. Yıl İ.Ö.O	Barbaros Kutlutaş İ.Ö.O	
Kültür	Yanlış Bilen	n	3	4	5	3	3	5	7	30
		%n	10.0%	13.3%	16.7%	10.0%	10.0%	16.7%	23.3%	100.0%
	Doğru Bilen	n	21	20	22	25	24	22	19	153
		%n	13.7%	13.1%	14.4%	16.3%	15.7%	14.4%	12.4%	100.0%
Bağımsızlık	Yanlış Bilen	n	7	9	8	2	3	8	7	44
		%n	15.9%	20.5%	18.2%	4.5%	6.8%	18.2%	15.9%	100.0%
	Doğru Bilen	n	17	15	19	26	24	19	19	139
		%n	12.2%	10.8%	13.7%	18.7%	17.3%	13.7%	13.7%	100.0%
Ulusal Egemenlik	Yanlış Bilen	n	16	12	15	13	9	8	11	84
		%n	19.0%	14.3%	17.9%	15.5%	10.7%	9.5%	13.1%	100.0%
	Doğru Bilen	n	8	12	12	15	18	19	15	99
		%n	8.1%	12.1%	12.1%	15.2%	18.2%	19.2%	15.2%	100.0%
Millet	Yanlış Bilen	n	13	11	16	9	9	13	10	81
		%n	16.0%	13.6%	19.8%	11.1%	11.1%	16.0%	12.3%	100.0%
	Doğru Bilen	n	11	13	11	19	18	14	16	102
		%n	10.8%	12.7%	10.8%	18.6%	17.6%	13.7%	15.7%	100.0%
Milli Mücadele	Yanlış Bilen	n	12	6	12	7	4	6	6	53
		%n	22.6%	11.3%	22.6%	13.2%	7.5%	11.3%	11.3%	100.0%
	Doğru Bilen	n	12	18	15	21	23	21	20	130
		%n	9.2%	13.8%	11.5%	16.2%	17.7%	16.2%	15.4%	100.0%
Liderlik	Yanlış Bilen	n	7	8	9	8	3	7	7	49
		%n	14.3%	16.3%	18.4%	16.3%	6.1%	14.3%	14.3%	100.0%
	Doğru Bilen	n	17	16	18	20	24	20	19	134
		%n	12.7%	11.9%	13.4%	14.9%	17.9%	14.9%	14.2%	100.0%
Savaş	Yanlış Bilen	n	15	11	16	11	11	10	8	82
		%n	18.3%	13.4%	19.5%	13.4%	13.4%	12.2%	9.8%	100.0%
	Doğru Bilen	n	9	13	11	17	16	17	18	101
		%n	8.9%	12.9%	10.9%	16.8%	15.8%	16.8%	17.8%	100.0%
Demokrasi	Yanlış Bilen	n	11	7	13	6	5	9	10	61
		%n	18.0%	11.5%	21.3%	9.8%	8.2%	14.8%	16.4%	100.0%
	Doğru Bilen	n	13	17	14	22	22	18	16	122
		%n	10.7%	13.9%	11.5%	18.0%	18.0%	14.8%	13.1%	100.0%

Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin diğer okullardaki öğrencilere göre analiz basamağındaki “kültür, bağımsızlık, millet ve demokrasi” kavramlarını doğru olarak anlama düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. “milli mücadele” ve “liderlik” kavramlarını doğru olarak öğrenen öğrencilerin ise en çok İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Barbaros Kutlutaş

İlköğretim Okulu öğrencilerinin “demokrasi” kavramını anlama düzeyinin diğer okullardaki öğrencilerin anlama düzeylerinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

4. sınıf öğrencilerinin analiz basamağındaki tüm kavramları kazanma düzeyine baktığımız zaman da % 67 gibi bir başarı ortaya çıkmaktadır.

Analiz düzeyindeki kavramların öğrenilme düzeyinin okullar arasında anlamlı bir fark gösterip göstermediği ki kare testi ile test edildiğinde sonuçları Tablo 13’de gösterilmiştir.

Tablo 13
Analiz Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrenim Gördükleri
Okullara Göre Ki Kare Testi ile Analizi

Ki Kare Testi			
	Ki kare değeri	Sd	P
Kültür	3.756	6	0.710
Bağımsızlık	10.617	6	0.101
Ulusal Egemenlik	10.078	6	0.121
Millet	6.934	6	0.327
Milli Mücadele	12.366	6	0.054
Liderlik	4.624	6	0.593
Savaş	8.585	6	0.198
Demokrasi	9.302	6	0.157

Ki kare analizine göre analiz basamağındaki tüm kavramların anlaşılma düzeyleri, okullara göre değişmemektedir ($P>0.05$). Yani analiz düzeyindeki kavramların öğrenilme düzeylerinde okullar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

4.1.1.5. Alt Problem 5'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından seçilmiş olan tüm kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?

4. sınıflara uygulanan 25 soruluk testte, öğrencilerin vermiş oldukları doğru cevaplardan toplam test puanı elde edilmiştir. Toplam test puanı, öğrencilerin tüm kavramları anlama düzeylerini temsil ettiği düşünüldüğünde okullara göre kavramların öğrenilme düzeyleri Tablo 14'de gösterilmiştir.

Tablo 14

4. Sınıf Atatürkçülük Konularındaki Tüm Kavramların Okullara Göre Öğrenilme Düzeyleri

Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey İlköğretim Okulu	24	16.67	3.45	67
İstiklal İlköğretim Okulu	24	18.21	3.61	73
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	27	16.63	4.52	67
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	28	20.25	3.11	81
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	27	20.96	2.95	84
75. Yıl İlköğretim Okulu	27	16.81	4.76	67
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	26	18.69	3.13	75
Toplam	183	18.36	4.01	73

“İzmirlioğlu İlköğretim Okulu” öğrencilerinin tüm kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=20.96$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey İlköğretim Okulu” $\bar{X}=16.67$, “İstiklal İlköğretim Okulu” $\bar{X}=18.21$, “Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” $\bar{X}=16.63$, “Cumhuriyet İlköğretim Okulu” $\bar{X}=20.25$, “75. Yıl İlköğretim Okulu” $\bar{X}=16.81$ ve “Barbaros Kutlutaş İlköğretim

Okulu" $\bar{X}=18.69$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Başarı yüzdelereine baktığımız zamanda İzmirlioğlu İlköğretim Okulu'nun % 84'lük başarı ile en başarılı okul olduğu görülmektedir. Başarı yüzdeleri % 70'in altında olan okullar ise % 67 başarı ile Gökçebey İlköğretim Okulu, Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu ve 75. Yıl İlköğretim Okulu'dur. Okullara göre öğrencilerin kavram anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15

4. Sınıf Tüm Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullar Göre Varyans Analiz Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	500.499	6	83.417	6.048	0.000*	1) Cumhuriyet - Gökçebey 2) Cumhuriyet – Ahmet Zeki Atalay 3) İzmirlioğlu - Gökçebey 4) İzmirlioğlu - Ahmet Zeki Atalay 5) İzmirlioğlu - 75. yıl
Gruplar içi	2,427.413	176	13.792			
Toplam	2,927.913	182				

*P<0.05

Varyans analizine göre öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi okullar arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testi yapılmış ve sonuçlara göre Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey İlköğretim Okulu ve Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir. Bunun yanı sıra, İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey, Ahmet Zeki Atalay ve 75. yıl İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark,

İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir. Bu sonuçlara göre 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersindeki Atatürkçülük Konularındaki tüm kavramların kazandırılma düzeyinde Cumhuriyet İlköğretim Okulu ve İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin diğer okullardaki öğrencilerden başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.1.6. Alt Problem 6'ya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri

Okullar	N	Ortalama	Başarı Yüzdesi
Gökçebey İlköğretim Okulu	24	6.13	77
İstiklal İlköğretim Okulu	24	6.5	81
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	27	5.74	72
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	28	6.82	85
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	27	7.15	89
75. Yıl İlköğretim Okulu	27	5.3	66
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	26	6.23	78
Toplam	183	6.27	78

“İzmirlioğlu İlköğretim Okulu” öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=7.15$) diğer okullarda

öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebeş İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =6.13, “İstiklal İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ = 6.50, “Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =5.74, “Cumhuriyet İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =6.82, “75. Yıl İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =5.30 ve “Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =6.23) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca okulların başarı yüzdelere baktığımız zamanda İzmirlioğlu İlköğretim Okulu’nun % 89 başarı ile en başarılı, 75. Yıl İlköğretim Okulu’nun ise % 66 başarı yüzdesi ile en başarısız okul olduğu görülmektedir. 7 okul arasında bilgi düzeyindeki kavramları öğrenmede 6 okul % 70’in üzerinde başarı göstermiştir. Okullara göre öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17
Öğrencilerin Bilgi Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara
Göre Varyans Analiz Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	64.310	6	10.718	5.794	0.000 *	1)75. yıl İ.Ö.O. – İstiklal İ.Ö.O.
Gruplar içi	325.570	176	1.850			2) 75. yıl – Cumhuriyet
Toplam	389.880	182				3)75. Yıl -İzmirlioğlu 4) Ahmet Zeki Atalay - İzmirlioğlu

*P<0.05

Öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir (P<0.05). Farkın hangi okullar arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre 75. yıl İlköğretim Okulu öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile İstiklal İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu ve İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (P<0.05). Bunun yanı sıra, İzmirlioğlu İlköğretim

Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey, Ahmet Zeki Atalay ve 75. yıl İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir.

4.1.1.7. Alt Problem 7'ye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18

İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri

	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey İlköğretim Okulu	24	6.04	1.40	67
İstiklal İlköğretim Okulu	24	6.54	1.32	73
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	27	6.37	1.78	71
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	28	7.54	1.17	84
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	27	7.56	1.09	84
75. Yıl İlköğretim Okulu	27	5.96	2.12	66
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	26	7.00	1.20	78
Toplam	183	6.73	1.59	75

“İzmirlioğlu İlköğretim Okulu” öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=7.56$) diğer okullarda

öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =6.04, “İstiklal İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ = 6.54, “Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =6.37, “Cumhuriyet İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =7.54, “75. Yıl İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =5.96 ve “Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu” $\bar{X}$ =7.00) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. İzmirlioğlu İlköğretim Okulu’nun kavrama düzeyindeki kavramları kazanma düzeyi % 84’dür. % 70 ‘in altında başarı gösteren okullar ise % 66 ile 75. Yıl İlköğretim Okulu ve %67 başarı gösteren Gökçebey İlköğretim Okulu’dur. Okullara göre öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19
Öğrencilerin Kavrama Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin
Okullara Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	70.073	6	11.679	5.300	0.000*	1) Gökçebey İ.O.- Cumhuriyet İ.O. 2) Gökçebey İ.O. - İzmirlioğlu İ.O.
Gruplar içi	387.807	176	2.203			
Toplam	457.880	182				

*P<0.05

Öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir (P<0.05). Farkın hangi okullar arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Gökçebey İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (P<0.05). Bulunan bu fark, Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir. Bunun yanı sıra, Gökçebey İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur(P<0.05). Bulunan bu fark, İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir.

4.1.1.8. Alt Problem 8'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrenim gördükleri okullara göre dağılımı Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20

**İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili
Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri**

	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey İlköğretim Okulu	24	4.50	1.67	56
İstiklal İlköğretim Okulu	24	5.17	2.04	65
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	27	4.52	2.12	57
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	28	5.89	1.45	74
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	27	6.26	2.03	78
75. Yıl İlköğretim Okulu	27	5.56	1.89	70
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	26	5.46	1.77	68
Toplam	183	5.36	1.93	67

“İzmirlioğlu İlköğretim Okulu” öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=6.26$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey İlköğretim Okulu” $\bar{X}=4.50$, “İstiklal İlköğretim Okulu” $\bar{X}=5.17$, “Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” $\bar{X}=4.52$, “Cumhuriyet İlköğretim Okulu” $\bar{X}=5.89$, “75. Yıl İlköğretim Okulu” $\bar{X}=5.56$ ve “Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu” $\bar{X}=5.46$) göre daha yüksek olduğu

görülmektedir. Analiz basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyi en yüksek okul olan İzmirlioğlu İlköğretim Okulu'nun başarı yüzdesi %78'dir. %70'in altında başarı gösteren okullar ise %68 başarı ile Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu, %57 başarı ile Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu ve % 56 başarı ile Gökçebey İlköğretim Okulu'dur. Okullara göre öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo 21

Öğrencilerin Analiz Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	68.847	6	11.474	3.305	0.004	1) Gökçebey İ.O. - İzmirlioğlu İ.O. 2) Ahmet Zeki Atalay İ.O. - İzmirlioğlu İ.O.
Gruplar içi	611.066	176	3.472			
Toplam	679.913	182				

*P<0.05

Öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi okullar arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Gökçebey İlköğretim Okulu öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir. Bunun yanı sıra, Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Yine bulunan bu fark, İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir.

4.1.1.9. Alt Problem 9’da İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından seçilmiş olan tüm kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

Öğrencilerin tüm kavramları anlama düzeylerinin bulundukları ilçelere göre dağılımı Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22

4. Sınıf Öğrencilerinin Tüm Kavramları Anlama Düzeylerinin Bulundukları İlçelere Göre Dağılımı

İlçeler	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey	24	16.67	3.45	67
Devrek	24	18.21	3.61	73
Alaplı	27	16.63	4.52	67
Ereğli	55	20.60	3.03	82
Çaycuma	53	17.74	4.12	71
Toplam	183	18.36	4.01	73

Bulgulara göre “Ereğli” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin tüm kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=20.60$) diğer ilçelerde öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey” $\bar{X}=16.67$, “Devrek” $\bar{X}=18.21$, “Alaplı” $\bar{X}=16.63$, “Çaycuma” $\bar{X}=17.74$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. En başarılı ilçe olan Ereğli’nin başarı yüzdesi % 82’dir. Alaplı ve Gökçebey ilçeleri ise %67’lik başarı yüzdeleri ile %70’in altında başarı gösteren ilçeler olmuşlardır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri, ilçelere göre öğrencilerin kavram anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo23’de gösterilmiştir.

Tablo 23
Öğrencilerin Kavram Anlama Düzeyleri Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	446.823	4	111.706	8.014	0.000*	1) Ereğli ile Gökçebey
Gruplar içi	2,481.090	178	13.939			2) Ereğli ile Alaplı
Toplam	2,927.913	182				3) Ereğli ile Çaycuma

*P<0.05

Varyans analizine göre öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri okudukları ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi ilçelerde okuyan öğrenciler arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testi yapılmış ve sonuçlara göre Ereğli ilçesinde okuyan öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey, Alaplı ve Çaycuma ilçelerinde okuyan öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Ereğli ilçesinde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin lehinedir.

4.1.1.10. Alt Problem 10'a İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre dağılımı Tablo 24'de gösterilmiştir.

Tablo 24
Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi

Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey	24	6.13	1.19	77
Devrek	24	6.50	1.44	81
Alaplı	27	5.74	1.56	72
Ereğli	55	6.98	0.87	87
Çaycuma	53	5.75	1.72	72
Toplam	183	6.27	1.46	78

“Ereğli” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=6.98$) diğer ilçelerde öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey” $\bar{X}=6.13$, “Devrek” $\bar{X}=6.50$, “Alaplı” $\bar{X}=5.74$, “Çaycuma” $\bar{X}=5.75$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %87’dir. En az başarı gösteren Alaplı ve Çaycuma ilçelerindeki öğrencilerin başarı yüzdeleri ise %72’dir. Tüm ilçeler %70’in üzerinde başarı göstermişlerdir. Öğrencilerin, öğrenim gördükleri ilçelere göre bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 25
Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	51.276	4	12.819	6.739	0.000*	1) Ereğli ile Gökçebey 2) Ereğli ile Alaplı 3) Ereğli ile Çaycuma
Gruplar içi	338.603	178	1.902			
Toplam	389.880	182				

*P<0.05

Öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi ilçeler arasında öğrenim gören öğrencilerden kaynaklandığını görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey, Alaplı ve Çaycuma ilçelerinde öğrenim gören öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin lehinedir.

4.1.1.11. Alt Problem 11'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre dağılımı Tablo 26'de gösterilmiştir.

Tablo 26
Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi

	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey	24	6.04	1.40	67
Devrek	24	6.54	1.32	73
Alaplı	27	6.37	1.78	71
Ereğli	55	7.55	1.12	84
Çaycuma	53	6.47	1.79	72
Toplam	183	6.73	1.59	75

“Ereğli” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=7.55$) diğer ilçelerde öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey” $\bar{X}=6.04$, “Devrek” $\bar{X}=6.54$, “Alaplı” $\bar{X}=6.37$, “Çaycuma” $\bar{X}=6.47$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %84’dür. En düşük başarı ise Gökçebey ilçesinde öğrenim gören öğrencilerde görülmüştür. Bu da %67’dir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 27’de gösterilmiştir.

Tablo 27

Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	55.823	4	13.956	6.179	0.000	1) Ereğli ile Gökçebey
Gruplar içi	402.057	178	2.259			2) Ereğli ile Alaplı
Toplam	457.880	182				3) Ereğli ile Çaycuma
						4) Ereğli ile Devrek

* $P<0.05$

Öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi ilçeler arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey, Alaplı, Çaycuma ve Devrek ilçelerinde öğrenim gören öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin lehinedir.

4.1.1.12. Alt Problem 12'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre dağılımı Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28
Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi

	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebeş	24	4.50	1.67	56
Devrek	24	5.17	2.04	65
Alaplı	27	4.52	2.12	57
Ereğli	55	6.07	1.75	76
Çaycuma	53	5.51	1.81	69
Toplam	183	5.36	1.93	67

“Ereğli” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=6.07$) diğer ilçelerde öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebeş” $\bar{X}=4.50$, “Devrek” $\bar{X}=5.17$, “Alaplı” $\bar{X}=4.52$, “Çaycuma” $\bar{X}=5.51$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin analiz basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %76’dır. Diğer 4 ilçede de öğrenim gören öğrenciler %70’in altında başarı göstermişlerdir. En düşük başarı ise Gökçebeş ilçesinde öğrenim gören öğrencilerde görülmüştür. Bu da %56’dır. Öğrenim gördükleri ilçelere göre öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 29’de gösterilmiştir.

Tablo 29

Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	66.884	4	16.721	4.855	0.001*	1) Ereğli ile Gökçebey 2) Ereğli ile Alaplı
Gruplar içi	613.028	178	3.444			
Toplam	679.913	182				

*P<0.05

Öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi ilçeler arasında öğrenim gören öğrenciler arasında olduğunu tespit etmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey ve Alaplı ilçelerinde öğrenim gören öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Ereğli ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin lehinedir.

4.1.2. İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Kavramları Kazanma Düzeyleriyle İlgili Bulgular

4.1.2.1. Alt Problem 13'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramlar Bloom'un bilişsel taksonomisine göre ne düzeyde kazandırılmıştır?

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların Bloom'un bilişsel taksonomisine göre ne düzeyde kazandırıldığını tespit etmek amacıyla öğrencilerin tüm kavramlara ilişkin sorulara

vermiş oldukları doğru ve yanlış cevap sayıları incelenmiş ve sonuçları Tablo 30’da gösterilmiştir.

Tablo 30
5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Atatürkçülük
Konularındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi

Kavramlar	Taksonomi Düzeyi	Kavramı			
		Doğru Bilen		Yanlış Bilen	
		n	%n	n	%n
Bağımsızlık	Bilgi	177	96	7	4
Vatan Sevgisi	Bilgi	175	95	9	5
Vatan Sevgisi	Kavrama	165	90	19	10
Bağımsızlık	Kavrama	164	89	20	11
Kültür	Analiz	161	88	23	13
Kültür	Bilgi	160	87	24	13
Halkçılık	Analiz	153	83	31	17
Laiklik	Bilgi	148	80	36	20
Vatan Sevgisi	Analiz	146	79	38	21
Bağımsızlık	Analiz	143	78	41	22
İnkılap	Bilgi	138	75	46	25
Halkçılık	Kavrama	131	71	53	29
Kültür	Kavrama	131	71	53	29
Cumhuriyet	Kavrama	130	71	54	29
Devletçilik	Bilgi	130	71	54	29
Milliyetçilik	Bilgi	128	70	56	30
Laiklik	Analiz	126	68	58	32
Egemenlik	Kavrama	124	67	60	33
İnkılap	Kavrama	121	66	63	34
Halkçılık	Bilgi	118	64	66	36
Milliyetçilik	Analiz	111	60	73	40
Egemenlik	Analiz	110	60	74	40
Devletçilik	Analiz	109	59	75	41
Devletçilik	Kavrama	106	58	78	42
Cumhuriyet	Bilgi	105	57	79	43
Egemenlik	Bilgi	99	54	85	46
Laiklik	Kavrama	97	53	87	47
Cumhuriyet	Analiz	83	45	101	55
İnkılap	Analiz	82	45	102	55
Milliyetçilik	Kavrama	72	39	112	61

Tablodaki her bir kavram, kavram anlama düzeyine (kavramı doğru bilen öğrenci sayısına) göre en yüksekten en düşüğe doğru sıralanmıştır. Öğrencilerin en çok %96'sı bilgi düzeyindeki “bağımsızlık” kavramını doğru olarak kazanmışlardır. Kavrama düzeyinde öğrencilerin en çok %90'ı “vatan sevgisi” kavramını; analiz düzeyinde öğrencilerin en çok %88'i “kültür” kavramını kazanmışlardır. Öğrencilerin en az %70'inin doğru cevaplandığı kavramlara baktığımız zaman bu kavramlardan 7'sinin bilgi, 5'inin kavrama ve 4'ünün de analiz düzeyindeki kavramlar olduğunu görüyoruz.

Öğrencilerin en çok %46'sı bilgi düzeyinde “Egemenlik” kavramını, kavrama düzeyinde öğrencilerin %61'i “milliyetçilik” kavramını ve analiz düzeyinde öğrencilerin %55'i “inkılap” kavramları üzerinde kavram yanılgısına sahip oldukları söylenebilir.

5. sınıf öğrencilerinin tüm kavramları kazanma düzeyine baktığımız zaman da % 70 gibi bir başarı ortaya çıkmaktadır ki bu da öğrenme açısından başarılı bir sonuçtur.

4.1.2.2. Alt Problem 14'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?

7 farklı okulda 5. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük konuları ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların öğrenilme düzeyi araştırıldığında bulgular Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31

**5. Sınıf Bilgi Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin
Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı**

			Okul Adı								Toplam
			Gökçe-bey İ.Ö.O	İstiklal İ.Ö.O	Ahmet Zeki Atalay	Cumhuri- yet İ.Ö.O	İzmirlioğlu İ.Ö.O	75. Yıl İ.Ö.O	Barbaros Kutlutaş İ.Ö.O		
Vatan Sevgisi	Yanlış Bilen	n	3	2	0	0	1	2	1	9	
		%n	33.3%	22.2%	0.0%	0.0%	11.1%	22.2%	11.1%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	24	22	25	28	27	24	25	175	
		%n	13.7%	12.6%	14.3%	16.0%	15.4%	13.7%	14.3%	100.0%	
Egemen- lik	Yanlış Bilen	n	12	15	20	4	13	9	12	85	
		%n	14.1%	17.6%	23.5%	4.7%	15.3%	10.6%	14.1%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	15	9	5	24	15	17	14	99	
		%n	15.2%	9.1%	5.1%	24.2%	15.2%	17.2%	14.1%	100.0%	
Bağımsız- lık	Yanlış Bilen	n	3	2	0	0	0	2	0	7	
		%n	42.9%	28.6%	0.0%	0.0%	0.0%	28.6%	0.0%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	24	22	25	28	28	24	26	177	
		%n	13.6%	12.4%	14.1%	15.8%	15.8%	13.6%	14.7%	100.0%	
Cumhuri- yet	Yanlış Bilen	n	18	10	5	14	8	14	10	79	
		%n	22.8%	12.7%	6.3%	17.7%	10.1%	17.7%	12.7%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	9	14	20	14	20	12	16	105	
		%n	8.6%	13.3%	19.0%	13.3%	19.0%	11.4%	15.2%	100.0%	
Milliyetç- ilik	Yanlış Bilen	n	7	6	3	9	11	9	11	56	
		%n	12.5%	10.7%	5.4%	16.1%	19.6%	16.1%	19.6%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	20	18	22	19	17	17	15	128	
		%n	15.6%	14.1%	17.2%	14.8%	13.3%	13.3%	11.7%	100.0%	
Halkçılık	Yanlış Bilen	n	11	5	6	26	4	8	6	66	
		%n	16.7%	7.6%	9.1%	39.4%	6.1%	12.1%	9.1%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	16	19	19	2	24	18	20	118	
		%n	13.6%	16.1%	16.1%	1.7%	20.3%	15.3%	16.9%	100.0%	
İnkılap	Yanlış Bilen	n	10	9	1	9	7	9	1	46	
		%n	21.7%	19.6%	2.2%	19.6%	15.2%	19.6%	2.2%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	17	15	24	19	21	17	25	138	
		%n	12.3%	10.9%	17.4%	13.8%	15.2%	12.3%	18.1%	100.0%	
Devletçil- ik	Yanlış Bilen	n	9	10	3	5	7	16	4	54	
		%n	16.7%	18.5%	5.6%	9.3%	13.0%	29.6%	7.4%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	18	14	22	23	21	10	22	130	
		%n	13.8%	10.8%	16.9%	17.7%	16.2%	7.7%	16.9%	100.0%	
Laiklik	Yanlış Bilen	n	8	7	7	3	2	5	4	36	
		%n	22.2%	19.4%	19.4%	8.3%	5.6%	13.9%	11.1%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	19	17	18	25	26	21	22	148	
		%n	12.8%	11.5%	12.2%	16.9%	17.6%	14.2%	14.9%	100.0%	
Kültür	Yanlış Bilen	n	9	2	0	1	2	5	5	24	
		%n	37.5%	8.3%	0.0%	4.2%	8.3%	20.8%	20.8%	100.0%	
	Doğru Bilen	n	18	22	25	27	26	21	21	160	
		%n	11.3%	13.8%	15.6%	16.9%	16.3%	13.1%	13.1%	100.0%	

Bulgulara göre en çok Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin diğer okullardaki öğrencilere göre bilgi basamağındaki “vatan sevgisi, egemenlik, devletçilik ve kültür” kavramlarını doğru olarak anlama düzeyi daha yüksektir. “Bağımsızlık” kavramını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok Cumhuriyet ve İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu görülmektedir. “Cumhuriyet” kavramını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok İzmirlioğlu ve Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu, “halkçılık ve laiklik” kavramlarını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu, “milliyetçilik” kavramını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu; “inkılap” kavramını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

5. sınıf öğrencilerinin bilgi basamağındaki tüm kavramları kazanma düzeyine baktığımız zaman da % 75 gibi bir başarı ortaya çıkmaktadır.

Bilgi düzeyindeki kavramların öğrenilme düzeyinin öğrenim gördükleri okullar arasında anlamlı bir fark gösterip göstermediği ki kare testi ile test edildiğinde sonuçları Tablo 32’de gösterilmiştir.

Tablo 32

Bilgi Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi İle Analizi

Ki Kare Testi			
	Ki Kare değeri	Sd	P
Vatan Sevgisi	6.187	6	0.403
Egemenlik	26.968	6	0.000*
Bağımsızlık	10.590	6	0.102
Cumhuriyet	15.993	6	0.014*
Milliyetçilik	7.627	6	0.267
Halkçılık	51.513	6	0.000*
İnkılap	18.216	6	0.006*
Devletçilik	23.069	6	0.001*
Laiklik	8.704	6	0.191
Kültür	18.849	6	0.004*

*P<0.05

Ki kare analizine göre bilgi basamağındaki kavramlardan “egemenlik, cumhuriyet, halkçılık, inkılap, devletçilik ve kültür” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre değişmektedir. Bir başka deyişle, farklı okullarda öğrenim gören öğrencilerin bilgi düzeyindeki “egemenlik, cumhuriyet, halkçılık, inkılap, devletçilik ve kültür” kavramlarına ilişkin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P < 0.05$). Ancak öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre “vatan sevgisi, bağımsızlık, milliyetçilik ve laiklik” kavramalarını bilen ve bilmeyen öğrenci sayıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. “Vatan sevgisi, bağımsızlık, milliyetçilik ve laiklik” kavramların anlaşılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermemektedir ($P > 0.05$).

4.1.2.3. Alt Problem 15’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?

Okullar arasında 5. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların öğrenilme düzeyi araştırıldığında bulgular Tablo 33’de gösterilmiştir.

Tablo 33

**5. Sınıf Kavrama Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin
Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı**

			Okul Adı							Toplam
			Gökçebey İ.Ö.O	İstiklal İ.Ö.O	Ahmet Zeki Atalay İ.Ö.O	Cumhuriyet İ.Ö.O	İzmirlioğlu İ.Ö.O	75. Yıl İ.Ö.O	Barbaros Kutlutaş İ.Ö.O	
Vatan Sevgisi	Yanlış Bilen	n	3	4	1	1	3	5	2	19
		%n	15.8%	21.1%	5.3%	5.3%	15.8%	26.3%	10.5%	100.0%
	Doğru Bilen	n	24	20	24	27	25	21	24	165
		%n	14.5%	12.1%	14.5%	16.4%	15.2%	12.7%	14.5%	100.0%
Egemenlik	Yanlış Bilen	n	13	7	7	9	7	9	8	60
		%n	21.7%	11.7%	11.7%	15.0%	11.7%	15.0%	13.3%	100.0%
	Doğru Bilen	n	14	17	18	19	21	17	18	124
		%n	11.3%	13.7%	14.5%	15.3%	16.9%	13.7%	14.5%	100.0%
Bağımsızlık	Yanlış Bilen	n	4	6	0	1	2	4	3	20
		%n	20.0%	30.0%	0.0%	5.0%	10.0%	20.0%	15.0%	100.0%
	Doğru Bilen	n	23	18	25	27	26	22	23	164
		%n	14.0%	11.0%	15.2%	16.5%	15.9%	13.4%	14.0%	100.0%
Cumhuriyet	Yanlış Bilen	n	12	9	1	6	5	11	10	54
		%n	22.2%	16.7%	1.9%	11.1%	9.3%	20.4%	18.5%	100.0%
	Doğru Bilen	n	15	15	24	22	23	15	16	130
		%n	11.5%	11.5%	18.5%	16.9%	17.7%	11.5%	12.3%	100.0%
Milliyetçilik	Yanlış Bilen	n	17	13	17	19	15	16	15	112
		%n	15.2%	11.6%	15.2%	17.0%	13.4%	14.3%	13.4%	100.0%
	Doğru Bilen	n	10	11	8	9	13	10	11	72
		%n	13.9%	15.3%	11.1%	12.5%	18.1%	13.9%	15.3%	100.0%
Halkçılık	Yanlış Bilen	n	5	6	3	8	11	12	8	53
		%n	9.4%	11.3%	5.7%	15.1%	20.8%	22.6%	15.1%	100.0%
	Doğru Bilen	n	22	18	22	20	17	14	18	131
		%n	16.8%	13.7%	16.8%	15.3%	13.0%	10.7%	13.7%	100.0%
İnkılap	Yanlış Bilen	n	15	8	2	9	10	12	7	63
		%n	23.8%	12.7%	3.2%	14.3%	15.9%	19.0%	11.1%	100.0%
	Doğru Bilen	n	12	16	23	19	18	14	19	121
		%n	9.9%	13.2%	19.0%	15.7%	14.9%	11.6%	15.7%	100.0%
Devletçilik	Yanlış Bilen	n	13	16	5	9	12	16	7	78
		%n	16.7%	20.5%	6.4%	11.5%	15.4%	20.5%	9.0%	100.0%
	Doğru Bilen	n	14	8	20	19	16	10	19	106
		%n	13.2%	7.5%	18.9%	17.9%	15.1%	9.4%	17.9%	100.0%
Laiklik	Yanlış Bilen	n	18	10	12	9	13	15	10	87
		%n	20.7%	11.5%	13.8%	10.3%	14.9%	17.2%	11.5%	100.0%
	Doğru Bilen	n	9	14	13	19	15	11	16	97
		%n	9.3%	14.4%	13.4%	19.6%	15.5%	11.3%	16.5%	100.0%
Kültür	Yanlış Bilen	n	13	8	8	7	5	8	4	53
		%n	24.5%	15.1%	15.1%	13.2%	9.4%	15.1%	7.5%	100.0%
	Doğru Bilen	n	14	16	17	21	23	18	22	131
		%n	10.7%	12.2%	13.0%	16.0%	17.6%	13.7%	16.8%	100.0%

Bulgulara göre en çok Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin diğer okullardaki öğrencilere göre kavrama basamağındaki “vatan sevgisi, bağımsızlık ve laiklik” kavramlarını doğru olarak anlama düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. “Egemenlik, milliyetçilik ve kültür” kavramlarını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu; “cumhuriyet, devletçilik” ve inkılap” kavramlarını doğru olarak öğrenen öğrencilerin en çok Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu; “halkçılık” kavramını doğru olarak öğrenen öğrencilerin ise en çok Ahmet Zeki Atalay ve Gökçebey İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

5. sınıf öğrencilerinin kavrama basamağındaki tüm kavramları kazanma düzeyine baktığımız zaman da % 68 gibi bir başarı ortaya çıkmaktadır.

Kavrama düzeyindeki kavramların öğrenilme düzeyinin öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında anlamlı bir fark gösterip göstermediği ki kare testi ile test edildiğinde sonuçları Tablo 34’da gösterilmiştir.

Tablo 34
Kavrama Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin
Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi İle Analizi

Ki Kare Testi			
	Ki Kare değeri	Sd	P
Vatan Sevgisi	5.946	6	0.429
Egemenlik	4.166	6	0.654
Bağımsızlık	10.929	6	0.091
Cumhuriyet	17.261	6	0.008*
Milliyetçilik	2.351	6	0.885
Halkçılık	10.371	6	0.110
İnkılap	15.441	6	0.017*
Devletçilik	18.948	6	0.004*
Laiklik	8.904	6	0.179
Kültür	9.457	6	0.149

*P<0.05

Ki kare analizine göre kavrama basamağındaki kavramlardan “cumhuriyet, inkılap ve devletçilik” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre değişmektedir. Bir başka deyişle, farklı okullarda öğrenim gören öğrencilerin kavrama düzeyindeki “cumhuriyet, inkılap ve devletçilik” kavramlarına ilişkin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Ancak öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre “vatan sevgisi, egemenlik, bağımsızlık, milliyetçilik, halkçılık, laiklik ve kültür” kavramalarını bilen ve bilmeyen öğrenci sayıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bir başka deyişle “vatan sevgisi, egemenlik, bağımsızlık, milliyetçilik, halkçılık, laiklik ve kültür” kavramların anlaşılma düzeyleri okullara göre fark göstermemektedir ($P>0.05$).

4.1.2.4. Alt Problem 16’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların her birinin öğrenilme düzeyi, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında fark göstermekte midir?

Okullar arasında 5. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların öğrenilme düzeyi araştırıldığında bulgular Tablo 35’de gösterilmiştir.

Tablo 35

**5. Sınıf Analiz Düzeyindeki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin Öğrencilerin
Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Yüzde Dağılımı**

			Okul Adı							Toplam
			Gökçebey İ.Ö.O	İstiklal İ.Ö.O	Ahmet Zeki Atalay İ.Ö.O	Cumhuriyet İ.Ö.O	İzmirlioğlu İ.Ö.O	75. Yıl İ.Ö.O	Barbaros Kutlutaş İ.Ö.O	
Vatan Sevgisi	Yanlış Bilen	n	6	9	4	3	7	4	5	38
		%n	15.8%	23.7%	10.5%	7.9%	18.4%	10.5%	13.2%	100.0%
	Doğru Bilen	n	21	15	21	25	21	22	21	146
		%n	14.4%	10.3%	14.4%	17.1%	14.4%	15.1%	14.4%	100.0%
Egemenlik	Yanlış Bilen	n	11	14	6	7	12	13	11	74
		%n	14.9%	18.9%	8.1%	9.5%	16.2%	17.6%	14.9%	100.0%
	Doğru Bilen	n	16	10	19	21	16	13	15	110
		%n	14.5%	9.1%	17.3%	19.1%	14.5%	11.8%	13.6%	100.0%
Bağımsızlık	Yanlış Bilen	n	14	5	3	1	5	8	5	41
		%n	34.1%	12.2%	7.3%	2.4%	12.2%	19.5%	12.2%	100.0%
	Doğru Bilen	n	13	19	22	27	23	18	21	143
		%n	9.1%	13.3%	15.4%	18.9%	16.1%	12.6%	14.7%	100.0%
Cumhuriyet	Yanlış Bilen	n	17	9	17	20	12	12	14	101
		%n	16.8%	8.9%	16.8%	19.8%	11.9%	11.9%	13.9%	100.0%
	Doğru Bilen	n	10	15	8	8	16	14	12	83
		%n	12.0%	18.1%	9.6%	9.6%	19.3%	16.9%	14.5%	100.0%
Milliyetçilik	Yanlış Bilen	n	15	8	8	7	13	12	10	73
		%n	20.5%	11.0%	11.0%	9.6%	17.8%	16.4%	13.7%	100.0%
	Doğru Bilen	n	12	16	17	21	15	14	16	111
		%n	10.8%	14.4%	15.3%	18.9%	13.5%	12.6%	14.4%	100.0%
Halkçılık	Yanlış Bilen	n	13	4	1	2	3	4	4	31
		%n	41.9%	12.9%	3.2%	6.5%	9.7%	12.9%	12.9%	100.0%
	Doğru Bilen	n	14	20	24	26	25	22	22	153
		%n	9.2%	13.1%	15.7%	17.0%	16.3%	14.4%	14.4%	100.0%
İnkılap	Yanlış Bilen	n	16	16	9	16	16	17	12	102
		%n	15.7%	15.7%	8.8%	15.7%	15.7%	16.7%	11.8%	100.0%
	Doğru Bilen	n	11	8	16	12	12	9	14	82
		%n	13.4%	9.8%	19.5%	14.6%	14.6%	11.0%	17.1%	100.0%
Devletçilik	Yanlış Bilen	n	18	8	9	9	11	12	8	75
		%n	24.0%	10.7%	12.0%	12.0%	14.7%	16.0%	10.7%	100.0%
	Doğru Bilen	n	9	16	16	19	17	14	18	109
		%n	8.3%	14.7%	14.7%	17.4%	15.6%	12.8%	16.5%	100.0%
Laiklik	Yanlış Bilen	n	17	9	5	5	6	10	6	58
		%n	29.3%	15.5%	8.6%	8.6%	10.3%	17.2%	10.3%	100.0%
	Doğru Bilen	n	10	15	20	23	22	16	20	126
		%n	7.9%	11.9%	15.9%	18.3%	17.5%	12.7%	15.9%	100.0%
Kültür	Yanlış Bilen	n	8	3	2	1	1	3	5	23
		%n	34.8%	13.0%	8.7%	4.3%	4.3%	13.0%	21.7%	100.0%
	Doğru Bilen	n	19	21	23	27	27	23	21	161
		%n	11.8%	13.0%	14.3%	16.8%	16.8%	14.3%	13.0%	100.0%

Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin diğer okullardaki öğrencilere göre analiz basamağındaki “egemenlik, bağımsızlık, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik ve laiklik” kavramlarını doğru olarak anlama düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. “Kültür” kavramını doğru olarak öğrenen öğrencilerin ise en çok İzmirlioğlu ve Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin olduğu ortaya çıkmıştır. 75. Yıl İlköğretim Okulu öğrencilerinin “vatan sevgisi” kavramını, İzmirlioğlu İlköğretim Okulu öğrencilerinin “cumhuriyet” kavramını ve Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu öğrencilerinin “inkılap” kavramını anlama düzeylerinin diğer okullardaki öğrencilerin anlama düzeylerinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

5. sınıf öğrencilerinin analiz basamağındaki tüm kavramları kazanma düzeyine baktığımız zaman da % 67 gibi bir başarı ortaya çıkmaktadır.

Analiz düzeyindeki kavramların öğrenilme düzeyinin öğrenim gördükleri okullar arasında anlamlı bir fark gösterip göstermediği ki kare testi ile test edildiğinde sonuçları Tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 36
Analiz Düzeyindeki Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullara Göre Ki Kare Testi İle Analizi

Ki Kare Testi			
	Ki Kare değeri	Sd	P
Vatan Sevgisi	7.011(a)	6	0.320
Egemenlik	9.874(a)	6	0.130
Bağımsızlık	22.386(a)	6	0.001*
Cumhuriyet	10.920(a)	6	0.091
Milliyetçilik	7.389(a)	6	0.286
Halkçılık	24.542(a)	6	0.000*
İnkılap	7.222(a)	6	0.301
Devletçilik	10.562(a)	6	0.103
Laiklik	19.483(a)	6	0.003*
Kültür	12.887(a)	6	0.045*

*P<0.05

Ki kare analizine göre analiz basamağındaki kavramlardan “bağımsızlık, halkçılık, laiklik ve kültür” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre değişmektedir. Bir başka deyişle, farklı okullarda öğrenim gören öğrencilerin kavrama düzeyindeki “bağımsızlık, halkçılık, laiklik ve kültür” kavramlarına ilişkin öğrenme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Ancak öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre “vatan sevgisi, egemenlik, cumhuriyet, milliyetçilik, inkılap ve devletçilik” kavramalarını bilen ve bilmeyen öğrenci sayıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bir başka deyişle “vatan sevgisi, egemenlik, cumhuriyet, milliyetçilik, inkılap ve devletçilik” kavramların anlaşılma düzeyleri okullara göre fark göstermemektedir ($P>0.05$).

4.1.2.5. Alt Problem 17’ye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından seçilmiş olan tüm kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?

5. sınıflara uygulanan 30 soruluk testte, öğrencilerin vermiş oldukları doğru cevaplardan toplam test puanı elde edilmiştir. Toplam test puanının öğrencilerin tüm kavramları anlama düzeylerini temsil ettiği düşünüldüğünde okullara göre kavramların öğrenilme düzeyleri Tablo 37’de gösterilmiştir.

Tablo 37

5. Sınıf Atatürkçülük Konularındaki Tüm Kavramların Okullara Göre Öğrenilme Düzeyleri

Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey İ.Ö.O	27	17.48	5.73	58
İstiklal İ.Ö.O	24	20.00	6.51	67
Ahmet Zeki Atalay İ.Ö.O	25	23.40	3.34	78
Cumhuriyet İ.Ö.O	28	22.14	3.85	74
İzmirlioğlu İ.Ö.O	28	22.00	5.26	73
75. Yıl İ.Ö.O	26	19.15	5.18	64
Barbaros Kutlutaş İ.Ö.O	26	22.00	4.82	73
Toplam	184	20.89	5.32	70

“Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” öğrencilerinin tüm kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=23.40$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey İlköğretim Okulu” $\bar{X}=17.48$ “İstiklal İlköğretim Okulu” $\bar{X}=20.00$, “İzmirlioğlu İlköğretim Okulu” $\bar{X}=22.00$, “Cumhuriyet İlköğretim Okulu” $\bar{X}=22.14$, “75. Yıl İlköğretim Okulu” $\bar{X}=19.15$ ve “Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu” $\bar{X}=22.00$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. “Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” öğrencilerinin tüm kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri başarı yüzdesi %78’dir. En düşük başarı yüzdesi ise %56 ile Gökçebey İlköğretim Okulu’ndadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre öğrencilerin kavram anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 38’de gösterilmiştir.

Tablo 38

5. Sınıf Tüm Kavramların Öğrenilme Düzeyinin Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullar Göre Varyans Analiz Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	679.049	6	113.175	4.456	0.000*	1) Ahmet Zeki Atalay - Gökçebey 2) Ahmet Zeki Atalay - 75. yıl 3) Cumhuriyet - Gökçebey
Gruplar içi	4,495.554	177	25.399			
Toplam	5,174.603	183				

*P<0.05

Varyans analizine göre öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi okullar arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testi yapılmış ve sonuçlara göre Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey ve 75.Yıl İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir. Bunun yanı sıra, Gökçebey İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile Cumhuriyet İlköğretim Okulu

öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir.

4.1.2.6. Alt Problem 18'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo 39

İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri

Okullar	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey İlköğretim Okulu	27	6.67	2.04	67
İstiklal İlköğretim Okulu	24	7.17	2.01	72
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	25	8.20	1.15	82
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	28	7.46	1.40	75
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	28	8.04	1.90	80
75. Yıl İlköğretim Okulu	26	6.96	1.40	70
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	26	7.92	1.87	79
Toplam	184	7.49	1.77	75

“Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=8.20$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey İlköğretim Okulu” $\bar{X}=6.67$, “İstiklal İlköğretim Okulu” $\bar{X}=7.17$, “İzmirlioğlu İlköğretim Okulu” $\bar{X}=8.04$, “Cumhuriyet

İlköğretim Okulu” $\bar{X}=67.46$, “75. Yıl İlköğretim Okulu” $\bar{X}=6.96$ ve “Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu” $\bar{X}=7.92$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. En başarılı okul olan “Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %82’dir. En az başarı gösteren okul ise %67 başarı yüzdesi ile Gökçebey İlköğretim Okulu’dur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 40’da gösterilmiştir.

Tablo 40

Öğrencilerin Bilgi Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Varyans Analiz Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	53.909	6	8.985	3.058	0.007*	1) Ahmet Zeki Atalay İ.Ö.O – Gökçebey İ.Ö.O
Gruplar içi	520.070	177	2.938			
Toplam	573.978	183				

*P<0.05

Öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir (P<0.05). Farkın hangi okullar arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testi yapılmış ve sonuçlara göre Gökçebey İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (P<0.05). Bulunan bu fark, Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir.

4.1.2.7. Alt Problem 19'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri Tablo 41'de gösterilmiştir.

Tablo 41

İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri

	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebeş İlköğretim Okulu	27	5.81	2.34	58
İstiklal İlköğretim Okulu	24	6.38	2.81	64
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	25	7.76	1.16	78
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	28	7.21	1.79	72
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	28	7.04	1.88	70
75. Yıl İlköğretim Okulu	26	5.85	2.62	59
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	26	7.15	1.64	72
Toplam	184	6.74	2.17	67

“Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=7.76$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebeş İlköğretim Okulu” $\bar{X}=5.81$, “İstiklal İlköğretim Okulu” $\bar{X}=6.38$, “İzmirlioğlu İlköğretim Okulu” $\bar{X}=67.04$, “Cumhuriyet İlköğretim Okulu” $\bar{X}=7.21$, “75. Yıl İlköğretim Okulu” $\bar{X}=5.85$ ve “Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu” $\bar{X}=7.15$) göre daha yüksek olduğu

görülmektedir. En başarılı okul olan “Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %78’dir. En az başarı gösteren okullar ise %58 başarı yüzdesi ile Gökçebey İlköğretim Okulu ve %59 başarı yüzdesi ile 75. Yıl İlköğretim Okullarıdır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42
Öğrencilerin Kavrama Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin
Okullara Göre Varyans Analiz Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	86.288	6	14.381	3.277	0.004*	1) Ahmet Zeki Atalay - Gökçebey 2) Ahmet Zeki Atalay - 75. yıl İ.O.
Gruplar içi	776.707	177	4.388			
Toplam	862.995	183				

*P<0.05

Öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir (P<0.05). Farkın hangi okullar arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey ve 75. Yıl İlköğretim Okulu öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (P<0.05). Bulunan bu fark, Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu öğrencilerinin lehinedir.

4.1.2.8. Alt Problem 20’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrenim gördükleri okullara göre dağılımı Tablo 43’da gösterilmiştir.

Tablo 43

**İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Atatürkçülük ile İlgili
Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyleri**

	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey İlköğretim Okulu	27	5.00	2.34	50
İstiklal İlköğretim Okulu	24	6.46	2.28	65
Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu	25	7.44	1.92	74
Cumhuriyet İlköğretim Okulu	28	7.46	1.50	75
İzmirlioğlu İlköğretim Okulu	28	6.93	2.05	69
75. Yıl İlköğretim Okulu	26	6.35	1.98	64
Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu	26	6.92	2.13	69
Toplam	184	6.65	2.16	67

“Cumhuriyet İlköğretim Okulu” öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=7.46$) diğer okullarda öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey İlköğretim Okulu” $\bar{X}=5.00$, “İstiklal İlköğretim Okulu” $\bar{X}=6.46$, “Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu” $\bar{X}=7.44$, “İzmirlioğlu İlköğretim Okulu” $\bar{X}=6.93$, “75. Yıl İlköğretim Okulu” $\bar{X}=6.35$ ve “Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu” $\bar{X}=6.92$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. En başarılı okul olan “Cumhuriyet İlköğretim Okulu” öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %75’dir. Analiz basamağında kavramları anlama düzeyinde 5 okul öğrencileri % 70’in altında başarı göstermişleridir. En az başarı gösteren okul ise %50 başarı yüzdesi ile Gökçebey İlköğretim Okulu’dur. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir

farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 44’de gösterilmiştir.

Tablo 44

Öğrencilerin Analiz Basamağındaki Kavramları Anlama Düzeylerinin Okullara Göre Varyans Analiz Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	115.069	6	19.178	4.608	0.000*	1) Gökçebey İ.Ö.O. - İzmirlioğlu İ.Ö.O.
Gruplar içi	736.671	177	4.162			2) Gökçebey İ.Ö.O. – Ahmet Zeki Atalay İ.Ö.O.
Toplam	851.739	183				3) Gökçebey İ.Ö.O. – Cumhuriyet İ.Ö.O. 4) Gökçebey İ.Ö.O. - Barbaros Kutlutaş İ.Ö.O.

*P<0.05

Öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir (P<0.05). Farkın hangi okullar arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Gökçebey ilköğretim okulu öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile İzmirlioğlu, Ahmet Zeki Atalay, Cumhuriyet ve Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (P<0.05). Bulunan bu fark, Gökçebey İlköğretim Okulu öğrencilerinin aleyhinedir.

4.1.2.9. Alt Problem 21’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük konularından seçilmiş olan tüm kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

Öğrencilerin tüm kavramları anlama düzeylerinin bulundukları ilçelere göre dağılımı Tablo 45’de gösterilmiştir.

Tablo 45

5. Sınıf Öğrencilerinin Tüm Kavramları Anlama Düzeylerinin Bulundukları İlçelere Göre Dağılımı

İlçeler	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey	27	17.48	5.73	58
Devrek	24	20.00	6.51	67
Alaplı	25	23.40	3.34	78
Ereğli	56	22.07	4.57	74
Çaycuma	52	20.58	5.16	69
Toplam	184	20.89	5.32	70

Bulgulara göre “Alaplı” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin tüm kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=23.40$) diğer ilçelerde öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey” $\bar{X}=17.48$, “Devrek” $\bar{X}=20.00$, “Ereğli” $\bar{X}=22.47$, “Çaycuma” $\bar{X}=20.58$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Alaplı ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin tüm kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdeleri %78’dir. En az başarıyı Gökçebey ilçesinde öğrenim gören öğrenciler göstermişlerdir. Bu başarı ise %58’dir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri, ilçelere göre öğrencilerin kavram anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 46’da gösterilmiştir.

Tablo 46

Öğrencilerin Kavram Anlama Düzeyleri Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	573.456	4	143.364	5.577	0.000*	1) Ereğli ile Gökçebey 2) Alaplı ile Gökçebey
Gruplar içi	4,601.147	179	25.705			
Toplam	5,174.603	183				

*P<0.05

Varyans analizine göre öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri okudukları ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi ilçelerde okuyan öğrenciler arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testi yapılmış ve sonuçlara göre Gökçebey ilçesinde okuyan öğrencilerinin kavramları anlama düzeyleri ile Ereğli ve Alaplı ilçelerinde okuyan öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Gökçebey ilçesinde öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerinin aleyhinedir.

4.1.2.10. Alt Problem 22'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili bilgi basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre dağılımı Tablo 47'de gösterilmiştir.

Tablo 47

Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi

İlçeler	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey	27	6.67	2.04	67
Devrek	24	7.17	2.01	72
Alaplı	25	8.20	1.15	82
Ereğli	56	7.75	1.68	78
Çaycuma	52	7.44	1.71	74
Toplam	184	7.49	1.77	75

“Alaplı” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=8.20$) diğer ilçelerde öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey” $\bar{X}=6.67$, “Devrek” $\bar{X}=7.17$, “Ereğli”

$\bar{X}=7.75$, “Çaycuma” $\bar{X}=7.44$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. “Alaplı” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %82’dir. En düşük başarı ise Gökçebey ilçesinde öğrenim gören öğrencilerde görülmüştür. Bu da %67’dir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 48’de gösterilmiştir.

Tablo 48

Bilgi Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	37.318	4	9.330	3.112	0.017 *	1) Alaplı ile Gökçebey
Gruplar içi	536.660	179	2.998			
Toplam	573.978	183				

*P<0.05

Öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir (P<0.05). Farkın hangi ilçeler arasında öğrenim gören öğrencilerden kaynaklandığını görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Alaplı ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (P<0.05). Bulunan bu fark, Alaplı ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin lehinedir.

4.1.2.11. Alt Problem 23’e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5 sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili kavrama basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre dağılımı Tablo 49’da gösterilmiştir.

Tablo 49
Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi

	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey	27	5.81	2.34	58
Devrek	24	6.38	2.81	64
Alaplı	25	7.76	1.16	78
Ereğli	56	7.13	1.82	71
Çaycuma	52	6.50	2.26	65
Toplam	184	6.74	2.17	67

“Alaplı” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=7.76$) diğer ilçelerde öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey” $\bar{X}=5.81$, “Devrek” $\bar{X}=6.38$, “Ereğli” $\bar{X}=7.13$, “Çaycuma” $\bar{X}=6.50$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. “Alaplı” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %78’dir. En düşük başarı ise Gökçebey ilçesinde öğrenim gören öğrencilerde görülmüştür. Bu da %58’dir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 50’de gösterilmiştir.

Tablo 50
Kavrama Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre
Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	63.610	4	15.903	3.561	0.008*	1) Alaplı ile Gökçebey 2) Alaplı ile Çaycuma
Gruplar içi	799.384	179	4.466			
Toplam	862.995	183				

*P<0.05

Öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi ilçeler arasında olduğunu görmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Alaplı ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile Gökçebey ve Çaycuma ilçelerinde öğrenim gören öğrencilerinin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Alaplı ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin lehinedir.

4.1.2.12. Alt Problem 24'e İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre fark göstermekte midir?

İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yer alan Atatürkçülük ile ilgili analiz basamağındaki kavramların kazandırılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilçelere göre dağılımı Tablo 51'de gösterilmiştir.

Tablo 51
Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri İlçelere Göre Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyi

	N	Ortalama	Std. Sapma	Başarı Yüzdesi
Gökçebey	27	5.00	2.34	50
Devrek	24	6.46	2.28	65
Alaplı	25	7.44	1.92	74
Ereğli	56	7.20	1.80	72
Çaycuma	52	6.63	2.06	66
Toplam	184	6.65	2.16	67

“Alaplı” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama düzeyleri ortalamasının ($\bar{X}=7.44$) diğer ilçelerde öğrenim gören öğrencilere (“Gökçebey” $\bar{X}=5.00$, “Devrek” $\bar{X}=6.46$, “Ereğli” $\bar{X}=7.20$, “Çaycuma” $\bar{X}=6.63$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. “Alaplı” ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramlara ilişkin kavram anlama başarı yüzdesi %74’dür. En düşük başarı ise Gökçebey ilçesinde öğrenim gören öğrencilerde görülmüştür. Bu da %50’dir. Öğrenim gördükleri ilçelere göre öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Tablo 52’de gösterilmiştir.

Tablo 52
Analiz Basamağındaki Kavramların Kazandırılma Düzeyinin İlçelere Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar arası	106.724	4	26.681	6.410	0.000*	1) Gökçebey ile Alaplı 2) Gökçebey ile Ereğli 3) Gökçebey ile Çaycuma
Gruplar içi	745.015	179	4.162			
Toplam	851.739	183				

*P<0.05

Öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir ($P<0.05$). Farkın hangi ilçeler arasında öğrenim gören öğrenciler arasında olduğunu tespit etmek için ikili karşılaştırmalar testleri yapılmış ve sonuçlara göre Gökçebey ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri ile Ereğli, Çaycuma ve Alaplı ilçelerinde öğrenim gören öğrencilerinin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($P<0.05$). Bulunan bu fark, Gökçebey ilçesinde öğrenim gören öğrencilerinin aleyhinedir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlara ve sonuçlar doğrultusunda da önerilere yer verilmiştir.

Yapılan bu araştırmada, 2004 yılında yapılandırmacı yaklaşım temel alınarak düzenlenen Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan Atatürkçülük konularındaki öğretilmesi ön görülen kavramların 4. ve 5. sınıf öğrencileri tarafından kazanma düzeylerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan incelemeler sonucunda elde edilen bulgulardan 4. ve 5. sınıflara ait farklı sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1. Sonuçlar

4. sınıflarda ulaşılan sonuçlar;

1. Öğrencilerin bilgi, kavrama ve analiz düzeyindeki kavramları kazanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark görüldüğü tespit edilmiştir.
2. Bilgi düzeyindeki kavramların öğrenilme düzeyi öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar arasında anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir.
3. Kavrama basamağındaki kavramlardan “kültür, ulusal egemenlik ve liderlik” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, okullara göre değişmektedir.

Ancak “kültür, bağımsızlık, millet, milli mücadele, demokrasi ve savaş” kavramların anlaşılma düzeyleri okullara göre fark göstermemektedir.

4. Analiz basamağındaki tüm kavramların anlaşılma düzeyleri, okullara göre değişmemektedir.
5. Dördüncü sınıf öğrencilerinin tüm kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir.
6. Öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir.
7. Öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir.
8. Öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir.
9. Öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri okudukları ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir.
10. Öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir.
11. Öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir.
12. Öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir.

13. Dördüncü sınıf öğrencilerinin genelinde bilgi düzeyinde başarı yüksekken, kavrama ve özellikle de analiz düzeyindeki kavramlarla ilgili sorularda başarının kademeli olarak düştüğü tespit edilmiştir.

5. sınıflarda ulaşılan sonuçlar;

1. Öğrencilerin bilgi, kavrama ve analiz düzeyindeki kavramları kazanma düzeyleri arasında anlamlı bir fark görüldüğü tespit edilmiştir.
2. Bilgi basamağındaki kavramlardan “egemenlik, cumhuriyet, halkçılık, inkılap, devletçilik ve kültür” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre değişmektedir. Ancak “vatan sevgisi, bağımsızlık, milliyetçilik ve laiklik” kavramların anlaşılma düzeyleri öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre fark göstermemektedir.
3. Kavrama basamağındaki kavramlardan “cumhuriyet, inkılap ve devletçilik” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre değişmektedir. Ancak “vatan sevgisi, egemenlik, bağımsızlık, milliyetçilik, halkçılık, laiklik ve kültür” kavramların anlaşılma düzeyleri okullara göre fark göstermemektedir.
4. Analiz basamağındaki kavramlardan “bağımsızlık, halkçılık, laiklik ve kültür” kavramlarının anlaşılma düzeyleri, öğrencilerin öğrenim gördükleri okullara göre değişmektedir. Ancak “vatan sevgisi, egemenlik, cumhuriyet, milliyetçilik, inkılap ve devletçilik” kavramların anlaşılma düzeyleri okullara göre fark göstermemektedir.
5. Beşinci sınıf öğrencilerinin tüm kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir.

6. Öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir.
7. Öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir.
8. Öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri okudukları okullara göre anlamlı bir fark göstermektedir.
9. Öğrencilerin kavramları anlama düzeyleri okudukları ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir.
10. Öğrencilerin bilgi basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir.
11. Öğrencilerin kavrama basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir.
12. Öğrencilerin analiz basamağındaki kavramları anlama düzeyleri öğrenim gördükleri ilçelere göre anlamlı bir fark göstermektedir.
13. Beşinci sınıf öğrencilerinin genelinde bilgi düzeyinde başarı yüksekken, kavrama ve özellikle de analiz düzeyindeki kavramlarla ilgili sorularda başarının kademeli olarak düştüğü tespit edilmiştir.

5.2.Öneriler

1. Ders öğretmenlerinin Atatürkçülük konularını işlerken yapılandırmacı yaklaşımı esas alarak yöntem seçimine özen göstermeleri gerekmektedir.
2. Atatürkçülük konuları işlenirken konuya uygun görsel materyallerden yararlanılmalıdır. Çünkü düz anlatım yöntemi yalnızca bir duyu organına

hitap ederken görsel materyaller birden çok duyu organını harekete geçirmekte ve öğrenme daha etkili gerçekleşmektedir.

3. Öğrencilerin Atatürkçülük konularını öğrenme düzeyleri ile okulların öğrenmeyi sağlayacak teknolojik donanım bakımından yeterlilikleri arasında önemli bir bağ görülmüştür. Bu yüzden devletin eğitime daha fazla kaynak ayırması ve tüm okullarda eğitim olanaklarının artırılması bu sorunu çözebilir.
4. Atatürkçülük konularının anlatımında hedef ve davranışların kazandırılmasına dikkat edilmelidir.
5. Atatürkçülük konularının hayatla ilişkilendirilmesi gerekir. Çünkü insanlar bir konuyu ezberlemek yerine onu yaşarsa o olayı asla unutmazlar.
6. Özellikle soyut kavramların öğretilmesi sırasında öğretmenler, kavramları öğrencilerin kolayca algılayabilecekleri şekilde somutlaştırıcı örnekler vererek veya konuyu basite indirgeyerek bu sorunu aşabilirler.
7. Derslerde kavram öğretimine önem verilmesi hem kavramların öğrenilmesini sağlayacak hem de üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi açısından faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKALIN YALNIZ, D. (2007). **Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Programlarının Atatürk İlkelerine Göre Değerlendirilmesi.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adanan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi.
- AKBAŞ, Y. (2002). **İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafi Kavramları Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları.** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Coğrafya Eğitimi Programı.
- AKARSU, B. (1994). **Felsefe Terimleri Sözlüğü,** İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- AKYÜZ, Y. (1994). **Türk Eğitim Tarihi.** İstanbul:Kültür koleji Yayınlar.
- ANKAY, A. (1992). **Eğitim Psikolojisine Giriş.** (Birinci Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi
- ATATÜKÇÜLÜK 3. (2000). **Atatürkçü Düşünce Sistemi.** İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- AYBARS, E. (2006). **Atatürkçülük ve Modernleşme .** Zeus Kitabevi.
- BADEMCI, V. (1999). **Hedeflerin Davranışlara Çevrilmesi, Davranışlardan Seçmeli Test Maddelerinin Yazılması.** Ankara:Gazi Kitabevi.
- BARTH, J. DEMİRTAŞ, A. (1997). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğrenimi.** YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi.

BAŞARAN, İ. E. (1996). **Eğitim Psikolojisi Eğitimin Psikolojik Temelleri**. Ankara: Gül yayın evi.

BAŞGÖZ, İ. HOWARD, E.W. (1968). **Türkiye Cumhuriyetinde Eğitim ve Atatürk**. Ankara.

BAYAZITOĞLU, E. N. (1991). **İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında Öngörülen Kavramların Kazandırılma Düzeyi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BİNBAŞIOĞLU, C. (1981). **Özel Öğretim Yöntemleri**. Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi.

BİNBAŞIOĞLU, C. (1982). **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Binbaşioğlu Yayınevi.

BOZCAN, M. (2002). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Öğrencilerin Tarih Düşüncesinin Gelişimi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği.

CAN, G. YAŞAR, Ş. SÖZER, E. (1998). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Eskişehir:Anadolu Üniversitesi Yayınları.

CANDAN, A.S. (1998). **Kavramlara Dayalı Tarih Öğretimi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Eğitimi Ana bilim Dalı.

CEVİZCİ, A. (1999). **Felsefe Sözlüğü**. İstanbul:Paradigma Yayınları.

CEVİZOĞLU, H. (1973). **Atatürkçülük. Türkçü, Toplumcu, Bireyci Düzen İçinde Ulusal Refah ve Mutluluğa**.Ufuk Ajansı Yayınları.

- ÇİLENTİ, K. (1995). **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**. Ankara. Yargıcı Matbaası.
- CÜCELOĞLU, D. (1991). **İnsan ve Davranışı (Psikolojinin Temel Kavramları)**. İstanbul:Remzi Kitabevi.
- DEMİR, M. K. (2006). **İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi**. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf öğretmenliği Bilim Dalı.
- DEMİREL, Ö. (2004). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**. 6. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DOĞAN, O. (2007). **İlköğretim 5. Sınıf sosyal bilgiler dersi “Bir Ülke Bir Bayrak” Ünitesindeki Kavramların Öğrenilmesinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- DOĞANAY, A. (2003). **Öğretimde Kavram ve Genellemelerin Geliştirilmesi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi** , Öztürk C. ve Dilek D. (Ed.). Ankara:Pegem Yayınları
- DOĞRUKÖK, B. (2004). **İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı.
- DÖNMEZ, C. (2003). Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler. **Sosyal Bilgiler Konu Alanı Ders İnceleme Kılavuzu**. Şahin C. (Ed.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

DÖNMEZ, C. YAZICI, K. (2008). **T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Konularının Öğretimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

DUMANLI. E. (2001). **Kavram Haritalarının Erişi ve Kalıcılığa Etkisi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ECE, B. (2007). **İlköğretim Birinci Kademe 2005 Sosyal Bilgiler Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı.

ERDEN, M. (1996). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Alkım Yayınevi.

ERDEN, M. AKMAN, Y. (1997). **Gelişim-Öğrenme-Öğretme**. (Beşinci Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.

EROĞLU, H. (1990). **Türk İnkılap Tarihi**. Ankara: Savaş Yayınları.

ERTÜRK, S. (1984). **Eğitimde Program Geliştirme**. (Onuncu Baskı). Ankara: Yelkenkaya Yayınları.

ERTÜRK, S. (1998). **Eğitimde Program Geliştirme**. (Onuncu Baskı). Ankara: Meteksan Yayınevi.

FİDAN, N. (1986). **Okulda Öğrenme ve Öğretme ,Kavramlar, ilkeler,Yöntemler**. Ankara:Kadioğlu Matbaası.

FİDAN, N. (1996). **Eğitim Psikolojisi (Okulda Öğrenme ve Öğretme)**. Ankara: Alkım Yayınevi.

GELEN, İ. (1999). **İlköğretim Okulları 4. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Düşünme Becerilerini Kazandırma Yeterliklerinin Değerlendirilmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÜL, M. (2003). **Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**. Ankara:Barış Kitabevi.

GÜNDEN, S. (1995). **İlgiler Öğretimine Genel Bir Bakış**, İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Sorunları. Ankara:TED Yayınları.

KALE, N. (1995). **Eğitim Ve Yaratıcılık**. Yaşadıkça Eğitim. 4–7.

KARASAR, N. (1998). **Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar, İlkeler, Teknikler**. Ankara: Nobel Yayınları.

KAZANCI, O. (1989). **Eğitim Psikolojisi**, Ankara:Kazancı Hukuk Yayınları

KESKİN, K. (2003). **İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Derslerinde Öğrencilere Tarih Kavramının Kazandırılma Düzeyinin Araştırılması**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı.

KÖMÜRCÜ, H. Zafer. (2002). **İlköğretim 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Yer Alan Kavramların Kazandırılma Düzeyi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tarih Eğitimi Bölümü.

KÖSTÜKLÜ, N. (1998). **Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi**. Konya : Kuzucular Ofset.

MEB (1998). **Sosyal Bilgiler Dersi 4-5. Sınıflar Genel Amaçlar**.

Tebliğler Dergisi, Sayı:2487.

MEB (2004). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. Sınıflar) Öğretim Programı**. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

MEB (2005). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4-5. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu**. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

MARTORELLA, P. H. (1986), Teaching Concepts (Çev: Mahinur Karataş Coşkun), Edt. James M. Cooper, *Classroom Teaching Skills*, Copyright D.C. Health and Company.

NAS, R. (2000). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.

OKUR, O. (2000). **İlköğretim Okulları 1. Kademe Sosyal Bilgiler Ders Programında Atatürkçülük Konularının Ünitelere Göre Dağılımı ve Hedeflere Ulaşma Derecelerinin İncelenmesi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı Ana Bilim Dalı.

ÖKTEM, G. (2006). **İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Öğrencilerinde Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Kavramları Anlama ve Kazanma Düzeyleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Ana bilim Dalı, Sosyal Bilgiler Bilim Dalı.

ÖZBAY, Y. (2004). **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi (Kuram-Araştırma-Uygulama)**. (Beşinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.

ÖZCAN, A. (2005). **İlköğretim 2. Kademe Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Atatürkçülük Konularını Öğrencilerin Öğrenme Düzeyleri**.

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı.

ÖZGEN, B. (1997). **Atatürkçü Düşünce ve Atatürkçülük**. İzmir: Özgen Yayınları.

ÖZTÜRK, C. (2006). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış. **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. ÖZTÜRK, C. (Ed.) Ankara: PegemA Yayıncılık.

ÖZTÜRK, C. – DİLEK, D. (Ed.). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

PAYKOÇ, F. (1991). **Tarih Öğretimi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

SELÇUK, Z. (1996). **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

SELÇUK, Z. (2005). “**MEB Müfredat Geliştirme Süreci**”, (04 Nisan 2005) (<http://programlar.meb.gov.tr/index/baskan,htm>).

SENEMOĞLU, N. (1998). **Gelişim Öğrenme ve öğretim Kuramlardan Uygulamaya**. Ankara :Özsen Matbaası.

SÖNMEZ, V. (1981). **Eğitimde Hedef Yazma**. Ankara.

SÖNMEZ, V. (1999). **Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu**. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

ŞEKER, M. (2003). **İlköğretim Okulu 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kavramlarının Kazanılmışlık Düzeyi**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı.

TOZLU,N. (2003). **Eğitim Felsefesi**. Ankara :Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

TURAN, R. (1999). **Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi**. Ankara: Siyasal Kitabevi.

T.D.K. (1998). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

T.D.K. (1981). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

ÜLGEN, G. (2001). **Kavram Geliştirme, Uygulama ve Kuramlar**. Ankara:Pegem A Yayıncılık.

ÜLGEN, G. (2004). **Kavram Geliştirme (Kuramlar ve Uygulamalar)**. (Dördüncü Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

VARIŞ, F. (1988). **Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler**. Ankara :Alkım Yayıncılık.

VYGOTSKY, L. S. (1998). **Düşünce ve Dil**. Çeviren: S. KORAY. İstanbul:Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

YEL, S. (2006). **Kavram Geliştirme ve Öğretimi**, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

YEŞİL, R (2001). **Kavram Öğretiminin Eğitim Programlarının Amaçlarına Ulaşmasına Katkısı**. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. s.1

YAVUZ, N. (2001). İlköğretim Okulu İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Programı. **Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu**. KÜÇÜKAHMET, L. (Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER

EK-1

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :B.08.4.MEM.4.67.00.05.500/ 9776
Konu : Anket uygulaması

05/04/2007

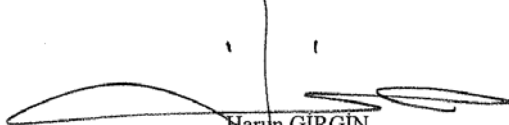
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Eti mah.Ali Suavi Sk.No:15 Kat 1
06570 Maltepe/ANKARA

İlgi:Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığına gönderilen
02.03.2007 tarih ve B.030.2.GÜN.0.F8.00.00/1677 tarihli yazınız.

İlgi yazıda ; Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans programı öğrencisi Oğuzhan KARADENİZ'in Yrd. Doç. Dr.Cengiz DÖNMEZ'in danışmanlığında yürüttüğü **"İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer alan Atatürkçülük konularındaki Kavramların Kazandırılma düzeyi"** konulu tezi ile ilgili olarak İlimiz Merkez ve ilçelerinde bulunan İlköğretim Okullarında araştırma yapmak,istediği bildirilmiştir.

Yüksek Lisans programı öğrencisi Oğuzhan KARADENİZ'in İlimiz Merkez Cumhuriyet İlköğretim Okulu,Alaplı Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu ,Çaycuma Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu,Çaycuma 75. Yıl İlköğretim Okulu,Devrek İstiklal İlköğretim Okulu ,Kdz Ereğli İzmirlioğlu İlköğretim Okulu,Cumhuriyet İlköğretim Okulu Gökçeboy Atatürk İlköğretim Okulunda anket uygulamasını, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi doğrultusunda yapabileceğine ilişkin Olur yazısı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Harun GİRGIN
Milli Eğitim Müdürü

EKLER:

- 1 – Yönerge
- 3- Olur

T.C.
ZONGULDAK VALİLİĞİ
İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :B.08.4.MEM.4.67.00.05.500/ **5752**
Konu : Anket Uygulaması

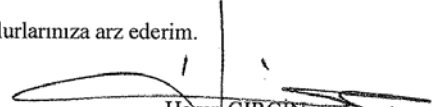
05/04/2007

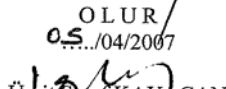
VALİLİK MAKAMINA
ZONGULDAK

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Oğuzhan KARADENİZ 02.03.2007 tarihli dilekçesinde ; İlimiz Merkez Cumhuriyet İlköğretim Okulu,Alaplı Ahmet Zeki Atalay İlköğretim Okulu ,Çaycuma Barbaros Kutlutaş İlköğretim Okulu,Çaycuma 75. Yıl İlköğretim Okulu,Devrek İstiklal İlköğretim Okulu ,Kdz Ereğli İzmirlioğlu İlköğretim Okulu,Cumhuriyet İlköğretim Okulu ,Gökçeboy Atatürk İlköğretim Okulunda **“İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Atatürkçülük konularındaki kavramların kazandırılma düzeyi “** konulu araştırma yapmak ,istediği bildirilmiştir.

02.04.2007 tarihinde toplanan komisyonumuz anket çalışmasında sakınca olmadığını kararlaştırmış olup,yapılacak araştırmanın yukarıda adı geçen okullarda Yönerge doğrultusunda yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Harun GİRGIN
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
05/04/2007

Ümit Şeref KAYACAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-2

4. SINIF SOSYAL BİLGİLER TEST SORULARI

Sevgili öğrenciler,

Bu anket, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük konularındaki kavramları öğrenme düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Anket sorularını dikkatli bir biçimde okuyarak bu sorulara içtenlikle cevap vermeniz, yapılacak çalışmanın amacına ulaşmasına katkıda bulunacaktır.

Ankete vereceğiniz cevaplar, bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacaktır. Yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Oğuzhan KARADENİZ

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

1. Bir topluma özgü düşünce, sanat eseri, mimari ve yaşantı şekline.....denir.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

A) Eğlence

B) Zevk

C) Kültür

D) Tasarım

2. Aşağıdakilerden hangisi geçmişten günümüze gelen kültürümüzün bir parçası değildir?

A) İnternet kafeler

B) Milli saraylar

C) Düğünlerimiz

D) Geleneklerimiz

3. Türk toplumunun ortak değerleri vardır. Bu değerler bu topraklarda yüzyıllar boyu süren yaşam tarzı, kültürü, tarihi olayların sonucu olarak ortaya çıkar. Bu değerlerimiz bu topraklar üzerinde yaşayan herkes için ortaktır.

Aşağıdakilerden hangisi ortak değerlerimiz arasında yer almaz?

A) Tarihimiz

B) Devletimiz

C) Bayrağımız

D) Zevklerimiz

4. Teknoloji hızla gelişmekte ve insanların yaşam tarzını da büyük bir hızla değiştirmektedir. Örneğin; eskiden yazılan mektuplar yerini artık internetten gönderilen elektronik posta, cep telefonlarından gönderilen mesajlara bıraktı.

Bu yüzden eskiden söylediğimiz;

“Bak postacı geliyor,

Selam veriyor.

Herkes ona bakıyor

Merak ediyor.”

Şarkısı da anlamını yitirmeye başladı.

Metinde kültürümüzle ilgili aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Kültürümüzde yaşanan değişiklikler
- B) İnsanların nasıl yaşadığı
- C) İnternet kafelerin zararları
- D) İnsanların artık hiç şarkı söylemediği

5. Milli Mücadele yıllarında Türk Milleti için aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi **daha çok** öneme sahipti?

- A) Zenginleşme
- B) Fabrikalar açma
- C) Bağımsızlığını kazanma
- D) Yeni bir devlet kurma

6. Bağımsızlık, Türk milleti için vazgeçilmez bir unsurdur. Milletimizin özgürce, rahat ve huzur içerisinde yaşaması ve var olması ancak hürriyet ve istiklaline sahip olmasına bağlıdır.”

Metinde anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Şeref ve hasiyet bir toplumun yaşaması için yeterlidir.
- B) Bir toplumun insanca yaşaması öncelikle onun zengin olmasına bağlıdır.
- C) Hürriyet ve İstiklal Türk milleti için vazgeçilmez unsurlardır.
- D) Toplumlar ancak zengin kişiler tarafından yönetilirse mutlu olabilir.

7. Mustafa Kemal "**Ya istiklal ya ölüm**" ifadesiyle hiçbir şekilde vazgeçmeyeceğini göstermiş ve bağımsız yaşamaya büyük bir önem vermiştir.

Aşağıdakilerin hangisi Mustafa Kemal'in bağımsızlık hakkındaki bu görüşlerine uygun bir düşünce değildir?

- A) Bağımsızlık duygusu insan karakterinde olmalıdır.
- B) İnsanlar özgürce yaşamak için bir çok tehlikeyi göze almalıdırlar.
- C) Bağımsızlığımızı kaybetmemiz çok büyük bir tehlike değildir.
- D) Özgür ve bağımsız olarak yaşamak Türk milleti için vazgeçilmez bir unsurdur.

8. **Milletin kendi geleceğini belirlemesi, milletin egemenliği ve halkın kendi kendini idare etmesi anlamına gelen tanım aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Ülke
- B) Ulus
- C) Ulusal Egemenlik
- D) Kültür

9. Milli mücadelenin yapılmasının **temel** amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yenilikler yapmak
- B) Devletimizin zenginleşmesini sağlamak
- C) Ulusal Egemenliği ve bağımsızlığı sağlamak
- D) Fabrikalar kurmak

10. Atatürk'e göre Ulusal egemenlik öyle güzel bir durumdur ki, onun karşısında hiçbir kuvvet duramazdı.

Atatürk'ün bu sözü ile aşağıdakilerden hangisi arasında ilişki kurulabilir?

- A) Ulusumuzun yabancılara geleneklerine saygılı olması
- B) Ulusumuzun, köklü bir tarihe ve geçmişe sahip olması
- C) Bağımsızlığı amaç edinen ulusumuzun Milli Mücadele'de başarılı olması
- D) Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temelini kültür olması

11. Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğunu ifade eden kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Millet
- B) Vatan
- C) Kültür
- D) Ordu

12. Yurt sevgisi, sevgilerin en güzelidir. Biz Türkler yurdumuzu canımızdan çok severiz. Her karış toprağı atalarımızın kanı ile ıslanmış vatanımız için canımızı veririz de, bir karış parçasını vermeyiz.

Metinde Türk Milleti'nin daha çok hangi özelliğı üzerinde durulmuştur?

- A) Kahramanca savařması
- B) Vatan sevgisi
- C) Barış taraftarı olması
- D) Kùltürel zenginliğı

13. Toplumların millet özelliğı kazanmalarında ortak bir geçmişe sahip olmaları önemli bir unsurdur. Aynı zamanda aynı dili konuşan, aynı vatan topraklarında yaşayan insanlar birlik ve beraberlik duygularını güçlendirir. Bu da bir milletin oluşmasında önemli etkenlerdendir.

Metinde milleti meydana getiren unsurlardan hangisine değınilmemiştir?

- A) Vatan birliğı
- B) Tarih birliğı
- C) Dil Birliğı
- D) Irk birliğı

14. Türk Milletinin Kurtuluş Savaşı'nda düşmanları ÷lkemizden çıkarmak için büyük bir dayanışma içerisinde verdiğı mücadeleye ne ad verilir?

- A) Kahramanlık Mücadelesi
- B) Mücadele Günleri
- C) Büyük Savaş
- D) Milli Mücadele

15. Milli mücadele, Türk tarihindeki önemli olaylardan bir tanesidir. Günümüzde Milli Mücadele günlerinden kalma bir çok iz bulunmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi Milli Mücadele günlerinden kalma izler arasında yer alır?

- A) Semt parkları
- B) Camiler
- C) řehitlikler
- D) Ormanlarımız

16. Yurdumuz işgal altındaydı. Ordularımız dağıtılmış ve silahlarımıza el konulmuştu. Ulaşım ve haberleşme araçları elimizden alınmış, ülkemizin bir çok yeri işgal edilmişti. Türk milleti yılmamış ve Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde bu olumsuz durumdan çıkmasını bilmiştir.

Milli mücadeleyi kazanmamızda aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

- A) Türk askerinin zafere olan inancı
- B) Mustafa Kemal'in liderliği
- C) Komşu ülkelerin asker yardımı yapması
- D) Halkımızın birlik ve beraberlik içinde olması

17., çevresini etkileyen kişidir. Gerekğinde aldığı zor kararların ve sonuçlarının ardında durmasını bilir. Mustafa Kemal Atatürk bunun en iyi örneklerindendir.

Boş bırakılan alana aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Belediye Başkanı
- B) Lider kişi
- C) Futbolcu
- D) Muhtar

18. Atatürk, Türk milletine kurtuluş yolunu göstermiş ve milletle beraber, milletin gücüyle her engeli aşmıştır.

Bu durum, Mustafa Kemal Atatürk'ün daha çok hangi özelliğini gösterir?

- A) Lider oluşunu
- B) Açık sözlülüğünü
- C) Barışçılığını
- D) Öğreticilik yönünü

19. Mustafa Kemal'in hayatına baktığımız zaman onun çok iyi bir lider olduğunu görebiliriz.

Buna göre aşağıdakilerde hangisi Atatürk'ün liderlik özellikleriyle birisi olamaz?

- A) Bilgi ve Tecrübe Sahibi Olma
- B) Cesur Olma
- C) Kendine Güvenme
- D) Barışçı olmama

20. Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadeleyedenir.

Boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Ekonomi
- B) Savaş
- C) Demokrasi
- D) Zulüm

21. Savaşın dili olsa konuşur

Yüreği olsa duyar

Gözü olsa görür

Dilsiz yüreksiz kör savaş

Çocuklara nasıl kıyar

Nasıl insanları öldürür

Şiirde aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmuştur?

A) Barışa duyulan özlem

B) Savaşın insanlara verdiği zarar

C) İnsanların nasıl öldürüldüğü

D) Barışın faydaları

22. I. Dünya savaşı tahminleri aşan büyüklükte askeri kuvvetleri karşı karşıya getirdi. Her iki tarafın da büyük kuvvetleri siper savaşlarında eridi. Bu yüzden savaşta insan kaybı da çok olmuştur ve 10 milyona yakın sivil ve asker hayatını kaybetmiştir.

Metinde aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmamıştır?

A) Savaşta çok büyük ordular karşı karşıya gelmiştir.

B) Her iki tarafta büyük kayıplar vermiştir.

C) Milyonlarca insan ve asker hayatını kaybetmiştir.

D) Ülkemiz I. Dünya Savaşı'ndan galip ayrılmıştır.

23. Halkın kendi kendini yönetmesi anlamına gelen yönetim şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Saltanat

B) Demokrasi

C) Krallık

D) Devlet

24. Bir ülkenin demokrasiyle yönetildiğinin **en belirgin kanıtı**, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Herkesten gelirine göre vergi alınması

B) Devletin okullar açması

C) Yönetimin millet hakimiyetine dayanması

D) Kanunların bağımsız mahkemelerce uygulanması

25. Demokrasi halkın egemenliğine dayanan bir yönetim biçimidir. Demokrasilerde egemenliğin asıl sahibi halktır.

Aşağıdakilerden hangisi, metinde dile getirilen görüşe uygun bir düşünce değildir?

- A) Herkes seçme ve seçilme hakkını kullanabilmelidir.
- B) Halk yönetimde söz sahibi olmalıdır.
- C) Egemenlik zengin ve soylu insanlar tarafından kullanılmalıdır.
- D) Yönetimde görev alacaklar, seçim sonuçlarına göre belirlenir.

EK-3

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER TEST SORULARI

Sevgili öğrenciler,

Bu anket, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin Atatürkçülük konularındaki kavramları öğrenme düzeylerini tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Anket sorularını dikkatli bir biçimde okuyarak bu sorulara içtenlikle cevap vermeniz, yapılacak çalışmanın amacına ulaşmasına katkıda bulunacaktır.

Ankete vereceğiniz cevaplar, bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacaktır. Yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Oğuzhan KARADENİZ
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

1. Yurduna ve milletine büyük bir tutku besleme, bu uğurda her türlü özveriye katlanma olarak tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Millet	B) Vatan
C) Cesaret	D) Vatan sevgisi

2. **Mustafa Kemal Paşa'nın Kurtuluş Savaşı sırasında söylediği "Yurt toprağı sana her şey feda olsun, kutlu olan sensin" sözü onun hangi özelliğini ön plana çıkarmaktadır?**

A) Barış severliğini	B) Vatanını çok sevdiğini
C) İleri görüşlülüğünü	D) Açık sözlülüğünü

3. **Atatürk'ün "Ben gerektiği zaman Türk milletine canımı vereceğim" sözü, Mustafa Kemal Atatürk'ün vatana ve millete bağlılığını göstermektedir.**

Aşağıdakilerden hangisi Mustafa Kemal'in bu düşüncesine uygun olmayan bir davranıştır?

- A) Gerektiği zaman vatan için canımızı verebilmeliyiz.
- B) Vatanın kurtuluşu için devletimize en iyi şekilde hizmet etmeliyiz
- C) Meslek olarak sadece askerliği seçmeliyiz
- D) Vatanımıza ve milletimize bağlılığımızı davranışlarımızla göstermeliyiz.

4. Milletin özgür ve bağımsız yaşamasını, dışa karşı millet birliğini ve bütünlüğünü belirten ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cumhuriyet
C) Kültür

- B) Egemenlik
D) İnkılap

5. **Mustafa Kemal Atatürk'e göre,** "Toplumda hürriyetin, eşitlik ve adaletin sağlanması ve korunması ancak tam manasıyla millî egemenliğin kurulmuş olmasına bağlıdır."

Metinde verilmek istenen düşünceyi aşağıdakilerden hangisi daha iyi ifade etmektedir?

- A) Cumhuriyet'in kurulabilmesi adaletle sağlanır.
B) Toplumda düzenin oluşması öncelikle milli egemenliğin sağlanmasıyla olur.
C) Toplumsal eşitlik insan yaşamında çok önemlidir.
D) İnkılapçılık devletimiz için vazgeçilmez bir unsurdur.

6. **Saltanatın Kaldırılması sonucunda yeni bir devlet kurulmuş ve bu devletin yönetim şekli de Cumhuriyet olmuştur.**

Buna göre Saltanatın Kaldırılması ile aşağıdakilerin hangisi arasında bir ilişki vardır?

- A) Ulusal Egemenlik
C) Akılcılık

- B) Kültür
D) İnkılap

7. Milli Mücadele yıllarında Türk Milleti için aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi **daha çok** öneme sahipti?

- B) Zenginleşme
C) Bağımsızlığını kazanma

- B) Fabrikalar açma
D) Avrupalı olma

8. Bağımsızlık, Türk milleti için vazgeçilmez bir unsurdur. Milletimizin özgürce, rahat ve huzur içerisinde yaşaması ve var olması ancak hürriyet ve istiklaline sahip olmasına bağlıdır."

Metinde anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Şeref ve hasiyet bir toplumun yaşaması için yeterlidir.
B) Bir toplumun insanca yaşaması öncelikle onun zengin olmasına bağlıdır.
C) Hürriyet ve İstiklal Türk milleti için vazgeçilmez unsurlardır.
D) Toplumlar ancak zengin kişiler tarafından yönetilirse mutlu olabilir.

9. Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşı günlerinde Türk ulusunun büyük bir ulus olduğunu gündeme getirmiş, Ulusu savaşa hazırlamak için, öncelikle halkta var olan istiklal duygusunu ortaya çıkarmıştır.

Metne göre Milli Mücadele'nin kazanılmasında Mustafa Kemal Atatürk'ün rolü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türk halkında bağımsızlık duygusunu uyandırması
- B) Türk ordusunun başına geçmesi
- C) Silah ve cephane bulmak için girişimlerde bulunması
- D) İnkılap ve yenilikler yapması

10.Devlet yönetiminde millet iradesini egemen kılan ilke aşağıdakilerden hangisidir?

A)Milliyetçilik	B)Laiklik
C)Cumhuriyetçilik	D)İnkılapçılık

11. “Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir.” İlkesi aşağıdakilerden hangisiyle hayata geçirilmiştir?

- A) Devletçilik ilkesinin benimsenmesiyle
- B) Cumhuriyetin ilanıyla
- C) Türk Dil Kurumunun Kurulmasıyla
- D) Laiklik ilkesinin benimsenmesiyle

12. Halkçılık ilkesine göre, milli egemenliğin dayanağı halktır. Halk, devletin yönetiminde söz sahibidir.

Bu yönüyle halkçılık ilkesinin aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisiyle bir ilişkisi vardır?

A) Cumhuriyetçilik	B) Milliyetçilik
C) İnkılapçılık	D) Laiklik

13 , milletini sevmek, ait olduğu milletin varlığını sürdürmek ve yüceltmek için çalışmaktır.

Metinde boş bırakılan yere aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisi getirilmelidir?

A) İnkılapçılık	B) Milliyetçilik
C) Devletçilik	D) Cumhuriyetçilik

14. Dili, dini, anlayışı, mezhebi ne olursa olsun ben Türk'üm diyen herkes Türk'tür. Atatürk bunu “ Ne mutlu Türk'üm diyene! “ sözüyle ifade etmiştir.

Metinde anlatılanlar, aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisi ile ilgilidir?

A) İnkılapçılık	B) Cumhuriyetçilik
C) Milliyetçilik	D) Devletçilik

15. Yenilikler yapmak İnkılapçılık ilkesi ile ilişkilidir. Vatanını ve milletini sevmek aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisi ile ilişkilidir?

A) Milliyetçilik	B) İnkılapçılık
C) Cumhuriyetçilik	D) Devletçilik

16. Gerçekleştirilen tüm faaliyetlerin halkın yararına olması, herkesin yasalar önünde eşit olması anlamına gelen ilke aşağıdakilerden hangisidir?

A) Halkçılık	B) Milliyetçilik
C) İnkılapçılık	D) Cumhuriyetçilik

17. “Toplumsal eşitlik”, “tüm insanların eşit haklara sahip olması” **aşağıdaki Atatürk ilkelerinden hangisiyle doğrudan ilgilidir?**

A) İnkılapçılık	B) Cumhuriyetçilik
C) Devletçilik	D) Halkçılık

18. Atatürk'e göre halkçılık ilkesinde hiçbir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa ayrıcalık tanınmaz. Bu ilke doğrultusunda toplumsal hayatta kadın-erkek eşitliği sağlanmalıdır. Kanun önünde herkes eşittir.

Buna göre aşağıdaki seçeneklerden hangisi Atatürk'ün halkçılık ilkesine göre yanlış bir düşüncedir?

- A) Herkes kanun önünde eşittir.
- B) Başbakan ile bir ilköğretim öğrencisi kanun önünde eşittir.
- C) Kız öğrenciler üniversite okumamalıdır.
- D) Sınıftaki tüm öğrenciler eşit haklara sahiptir.

19. Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik ve yenilik anlamına gelen Atatürk ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnkılapçılık	B) Milliyetçilik
C) Cumhuriyetçilik	D) Devletçilik

20. Atatürk yapılan inkılapların gayesini şu sözüyle açıklamıştır: “Efendiler, yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılapların gayesi, Türk halkını tamamen çağdaş ve uygar bir toplum haline ulaştırmaktır.”

Buna göre İnkılapların gerçek amacı aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

- A) Ulusal değerleri korumak
- B) Ekonomiyi daha iyi seviyeye getirmek
- C) Türk halkının ihtiyaçlarına cevap veren ilerlemeleri sağlamak
- D) Ülkenin özgürleşmesini sağlamak

21. Aşağıdakilerden hangisi İnkılapçılığın Türk toplumu için sağladığı faydalardan birisi olamaz?

- A) Her yönden gelişme ve ilerlemenin önünü açmıştır.
- B) Millet egemenliğinin kurulmasını sağlamıştır.
- C) Türk Devleti, çağdaş bir yapıya kavuşmuştur.
- D) Milli Mücadele’nin kazanılmasında en büyük etkidir.

22. Atatürk ilkelerinden hangisi ekonomik alanda uygulanmıştır?

- A)Devletçilik
- B)İnkılapçılık
- C)Cumhuriyetçilik
- D)Laiklik

23. Atatürk’ün temel hedeflerinden biri de sanayileşmeyi gerçekleştirmektir. Ancak halkın bunu yapabilecek sermaye birikimi henüz yoktu.

Bu durumdan dolayı aşağıdaki ilkelerden hangisi uygulamaya konulmuştur?

- A) Halkçılık
- B) Bilimsellik
- C) Devletçilik
- D) Milliyetçilik

24. Mustafa Kemal, ülkeyi kalkındırmak, halkı çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmak için "Devletçilik" ilkesini kabul etti. Böylece hem üretim arttırılacak, sanayi gerçekleştirilecek, hem de zengin olan kişilerin halkı ezmesini engellemiş olacaktı.

Metne göre Devletçilik ilkesinin kabul edilmesiyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ekonomik gelişme amaçlanmıştır.
- B) Çağdaş uygarlık düzeyine çıkılmak istenmiştir.
- C) Üretim yapan fabrikalarda artış olmuştur.
- D) Fabrikalar tamamı zengin insanlar tarafından açılmıştır.

25. Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması esasına dayanan ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Laiklik
B) Devletçilik
C) Milliyetçilik
D) İnkılapçılık

26. Aşağıdakilerden hangisi Laiklik ilkesiyle ilgili **yanlış** bir ifadedir?

- A) Laiklik yalnız din ve dünya işlerinin birbirinden ayrılması değildir.
B) Devlet vatandaşların dini inançlarına karışmaz.
C) Kimse ibadet yapmaya, dini ayinlere ve törenlere zorlanamaz.
D) Din ve devlet işleri ayrılmaz bir bütündür

27. Laiklik ilkesinde, “Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.”

Aşağıdakilerden ifadelerden hangisi bu görüşe uygun bir düşünce değildir?

- A) Herkes istediği dine inanabilir.
B) Devlet din ayrımı yapmaz.
C) İnsanlar istediği şeyi düşünebilir.
D) Devletin ve toplumun dini olmaz.

28. **Aşağıdakilerden hangisi geçmişten günümüze gelen kültürümüzün bir parçası değildir?**

- A) İnternet kafeler
B) Milli saraylar
C) Düşünlerimiz
D) Geleneklerimiz

29. Teknoloji hızla gelişmekte ve insanların yaşam tarzını da büyük bir hızla değiştirmektedir. Örneğin; eskiden yazılan mektuplar yerini artık internetten gönderilen elektronik posta, cep telefonlarından gönderilen mesajlara bıraktı.

Bu yüzden eskiden söylediğimiz;

“Bak postacı geliyor,

Selam veriyor.

Herkes ona bakıyor

Merak ediyor.”

Şarkısı da anlamını yitirmeye başladı.

Metinde kültürümüzle ilgili aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Kültürümüzde yaşanan değişiklikler
B) İnsanların nasıl yaşadığı
C) İnternet kafelerin zararları
D) İnsanların artık hiç şarkı söylemediği

30. Türk toplumunun ortak değerleri vardır. Bu değerler bu topraklarda yüzyıllar boyu süren yaşam tarzı, kültürü, tarihi olayların sonucu olarak ortaya çıkar. Bu değerlerimiz bu topraklar üzerinde yaşayan herkes için ortaktır.

Aşağıdakilerden hangisi ortak değerlerimiz arasında yer almaz?

- A) Tarihimiz
- C) Bayraımız

- B) Devletimiz
- D) Zevklerimiz